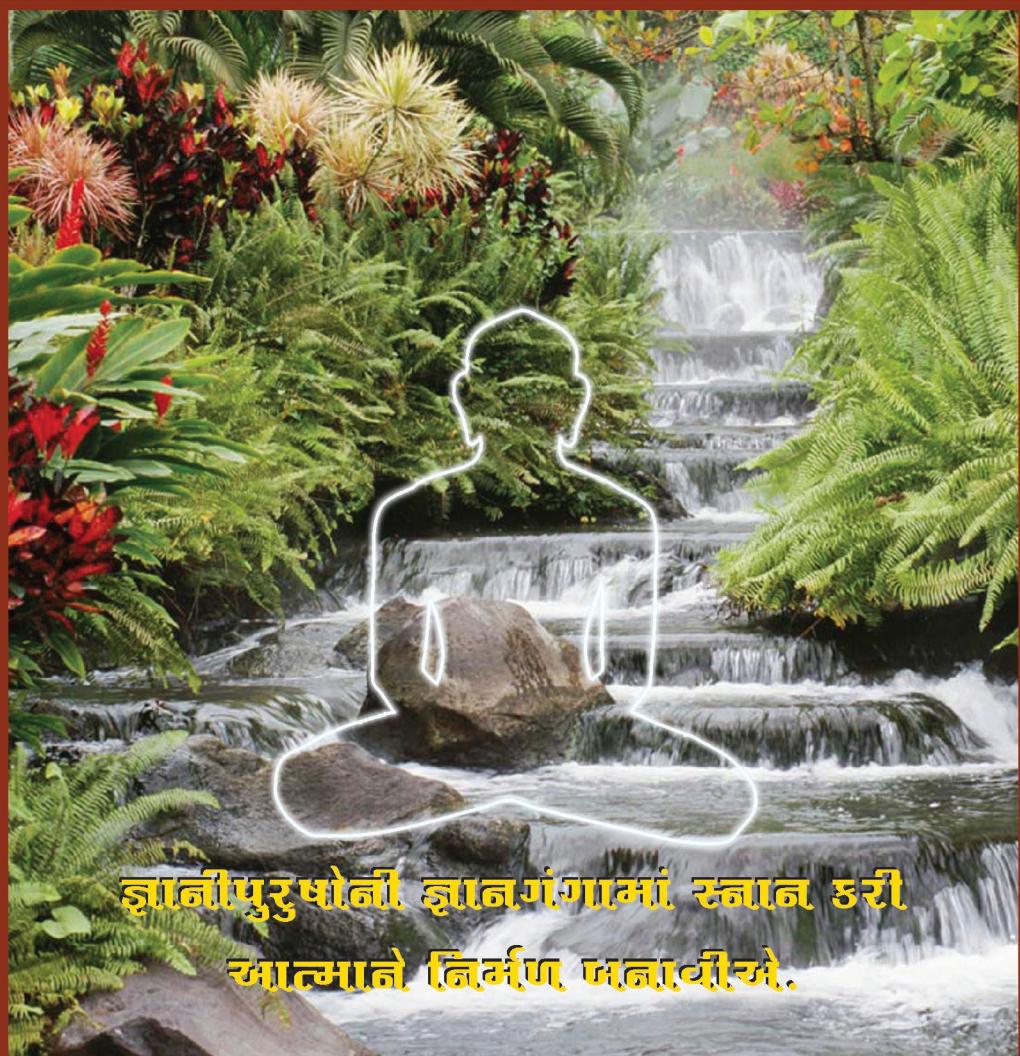

શ્રી રાજ-સોભાગ સદગુરુ પદ્ધાદ

અંક : ૬૪ (ત્રિમાસિક)

ડિસેમ્બર-૨૦૧૩

Published by :

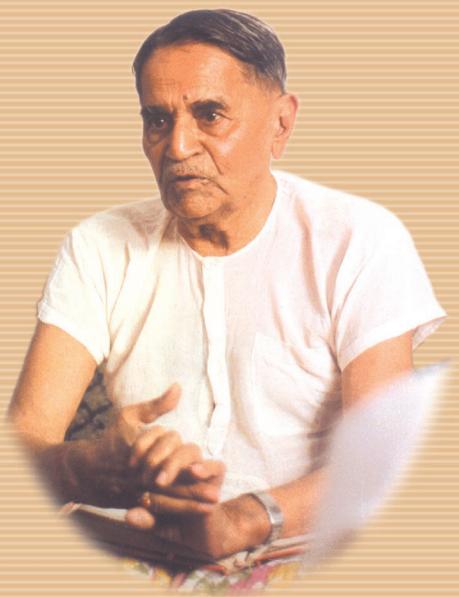
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

ગયેલાં વર્ષો પાછાં આવતાં નથી. માટે એક પળનો
હીન ઉપયોગ ન થાય તેટલા સાવધ રહેવું જોઈએ. આપણા
અજ્ઞાનને કારણો હીન ઉપયોગ થાય છે. તો તેવું અજ્ઞાન
દૂર થાય તે માટે પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ; જ્ઞાનીનો સત્સંગ
કરવો જોઈએ.

— પૂજ્ય બાપુજી

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક – ૩૩૦

(પુ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૩૩૦ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

આ પત્ર પ.કૃ.દેવે મુંબઈથી ૧૯૮૮ના માઝ માસમાં ૧૯૮૮ના કિસનદાસ તથા બીજા જિશાસુ મુમુક્ષુઓ પર લખેલ છે. ખંભાતના મુમુક્ષુઓ તથા કિસનદાસને સંબોધન કરતાં પ.કૃ.દેવ લખે છે કે, દીર્ઘકાળ સુધી યથાર્થ બોધનો પરિચય થવાથી બોધબીજની પ્રાપ્તિ હોય છે, અને એ બોધબીજ તે પ્રાયે નિશ્ચય સમ્યકૃત્વ હોય છે. તો દીર્ઘકાળ સુધી યથાર્થ બોધનો પરિચય આ એક વાત, અને એ પરિચય થવાથી બોધબીજની પ્રાપ્તિ હોય છે આ બીજી વાત. અને એ બોધબીજ એ પ્રાયે નિશ્ચય સમ્યકૃત્વ હોય છે આ ત્રીજી વાત. કિસનદાસ તથા બીજા જે મુમુક્ષુઓ છે તેઓ માર્ગનુસારી ભૂમિકાના, પ્રાથમિક ભૂમિકાના મુમુક્ષુઓ છે અને પ.કૃ.દેવ એને આ કમ બતાવે છે. તો જે શરૂઆતની ભૂમિકાના મુમુક્ષુઓ છે એની અંદર ઉપશમ, વૈરાગ્ય અને યથાર્થ બોધ આ ગ્રાણ વસ્તુ પ્રાપ્ત થવી બહુ જરૂરી છે. તો ઉપશમ એટલે એ ભૂમિકાના જીવોને આપણે એમ કહી શકીએ કે જે પણ કષાયભાવો ઊભા થાય તેને સમાવવાની શક્તિ—જીમ કે કોધનો ઉદ્ય થયો તો તરત જ પોતાની જાતને ત્યાં થી પાછી વાળી દે અને કોધને શમાવી દે અથવા તો કોધને ઉપશમાવી દે. તો આ ગુણનો વિકાસ એક મુમુક્ષુની અંદર થવો જોઈએ. પછી વૈરાગ્ય તો જીવને પોતે જે સંસારની અંદર રહે છે તે સંસારની વચ્ચે અનેક પદાર્�ો પર અથવા તો કુટુંબીજનો કે સ્વજનો તે બધા પર મોહ અને આસક્તિભાવ રહેલાં હોય તો આવા મોહ અને આસક્તિભાવ પાતળા પાડવા જ જોઈએ. ઘટવા જ જોઈએ. એ છે વૈરાગ્ય અને ત્રીજુ છે યથાર્થ બોધ. તો ભગવાન મહાવીરે જે

યથાર્થ બોધની બાબતમાં આપણને બોધ કર્યો એ બોધ જીવના આત્મકલ્યાણ માટે જ કીધેલો છે. પણ ભગવાને જે પ્રમાણે એ બોધ કીધો એ પ્રમાણે જ જે આપણે એ સમજીએ તો એ યથાર્થ બોધનું પરિણમન આપણા જીવનની અંદર થાય. ભગવાનનાં જે વચનો છે તથા જ્ઞાનીપુરુષનાં જે વચનો છે એની અંદર યથાર્થ બોધ રહેલો જ છે. આ જે પ.કૃ.દેવના વચનો છે, તે યથાર્થ બોધથી ભરપૂર છે કે જે વસ્તુનું સ્વરૂપ જેમ છે તેમ આપણને સમજાવું જોઈએ. યથાર્થ રીતે સમજાવું જોઈએ. અને એ વચનો કેવાં કે જેની અંદર એ જે આરાધન કરવાનું છે તેમાં એના સિદ્ધાંતો શું છે? એનું રહસ્ય શું છે? એ બરાબર આપણે યથાર્થોઽય રીતે સમજ શકીએ. તો આપણે જે આમ વિચાર કરીએ તો છ પદનો પત્ર, આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર કે જે યથાર્થ બોધથી ભરપૂર છે. છ દ્રવ્ય, નવતત્ત્વ છે - આ બધા વચનો છે તેમાં યથાર્થ બોધ રહેલો છે. બીજી રીતે કહીએ તો જ્ઞાનીપુરુષનાં જે વચનો છે તેમાં યથાર્થ બોધ હોય, હોય અને હોય જ. તો હવે જીવને દીર્ઘકાળ સુધી યથાર્થ બોધનો પરિચય થવાથી એટલે કે લાંબા સમય સુધી એને યથાર્થ બોધનો પરિચય થાય તો એને બોધબીજની પ્રાપ્તિ થાય. જે પણ આજા

મુમુક્ષુને કરવામાં આવે કે ભાઈ, તારે દરરોજ આજ્ઞાભક્તિ કરવી, આત્મસિદ્ધિનું પઠન કરવું કે વચ્ચનામૃતનું વાંચન કરવું. તો દરરોજ એકની એક આજ્ઞાભક્તિ, દરરોજ એની એ જ આત્મસિદ્ધિ કે દરરોજ પ.કૃ.દેવનું એ જ વચ્ચનામૃતનું વાંચન કરવું એમ શા માટે? તો એની અંદર જે યથાર્થ બોધ રહેલો છે તે યથાર્થ બોધ તે ફરી ફરીને વાંચે ને તો જ એને ઘ્યાલમાં આવે, સમજાય - આવી રીતે સત્તસમાગમની અંદર જે કાંઈ જીવ સમજતો હોય તે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે સમજતો હોય પણ ફરી ફરી જેમ જેમ એ સમજતો જાય એમ એને ઘ્યાલ આવતો જાય. જેમ કે છ પદનો પત્ર છે તો શરૂઆતમાં તે વાંચે તો એની જેટલી સમજણ હોય તેમ સમજાય, પછી એનો અભ્યાસ વધતો જાય અને એની સમજણ વધતી જાય, પછી એના અંતઃકરણમાં અહોભાવ વધતો જાય કે આ કેવો અદ્ભુત પત્ર છે. એ પછી પણ પાછો એ જે કાંઈ સમજયો છે તેનાથી વિશેષ એની સમજણ આવે કે અહોહો, આ પત્રની અંદર તો કેવી વાત છે કે મને અત્યાર સુધી તે ઘ્યાલમાં પણ નહોતી આવતી. એમ સ્થૂળતાથી કરી વિશેષ અને વિશેષ સૂક્ષ્મતાથી એ એકનો એક પત્ર વધુ ને વધુ ઊંડાણથી સમજતો જાય અને એમ એને અંતઃકરણથી ઉલ્લાસ આવતો જાય. આનંદ આવતો જાય. એને પોતાને પછી ઘ્યાલ આવતો જાય કે જેમ પહેલું પદ કીદું કે 'આત્મા છે' તો આ પદની જેમ જેમ સમજણ વધતી જાય, સૂક્ષ્મ થતી જાય એમ એમ એ વાત ઉપર એને વધુ ને વધુ આનંદ આવતો જાય, ઉત્સાહ વધતો જાય. તો આમ આ ઘણા લાંબા સમય સુધી યથાર્થ બોધનો પરિચય થાય ને ત્યારે જીવની આંતરિક ભૂમિકા તૈયાર થાય છે. કેમકે એ સમજણ એને એના પોતાના અંતઃકરણથી આવે એટલે એના જીવનની અંદર પરિવર્તનની ધારા શરૂ થાય. એટલે એના કષાયો પણ પાતળા થાય અને વૈરાગ્યભાવ પણ વધવા માંડે અને આ રીતે જ્યારે જીવની ભૂમિકા તૈયાર થાય પછી જ એને બોધબીજની પ્રાપ્તિ થાય. જેટલા સાધકો છે તે તો જાણો છે કે બોધબીજ એટલે શું? અને જીવને બોધબીજની પ્રાપ્તિ થાય ત્યાર પછી જ એ અંતર્મુખ થવાનો પુરુષાર્થ કરી શકે. એટલે કે ધ્યાન કરી શકે. હવે એ ધ્યાન કરતો જીવ કે જેનું પોતાનું ચિત્ત સતત બહિર્ભાવમાં જ રખડતું હતું એ ચિત્તને સમગ્રપણે બહિર્ભાવથી હટાવી અને અંતર્મુખ કરી સ્થિર કરવાનો પુરુષાર્થ એનો ચાલુ થઈ જાય તો એ જે ધ્યાનની ભૂમિકા કે જેની શરૂઆત થઈ એ શરૂઆત કરતાં કરતાં એની સ્થિરતા વધતી જાય, વધતી જાય અને પછી ખૂબ સારી સ્થિરતા આવે પછીથી એ ચિત્તનની ભૂમિકામાં આવે. એમ કરતાં કરતાં, એ ભેદજ્ઞાનની ભૂમિકામાં આવે અને જ્યારે આ પોતાનો આત્મા અને આ શરીર એનું ભેદજ્ઞાન કરવાની શરૂઆત કરે અને ખૂબ પુરુષાર્થી હોય અને સમ્યક્જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની અંદરથી તીવ્ર જિજ્ઞાસા હોય તો એવો કોક ભાગ્યશાળી જીવ કે એને કોઈ એવી ધન્ય પળ આવી જાય કે એને આ નિશ્ચય સમ્યક્તવની પ્રાપ્તિ થાય, એટલે કે પોતાના આત્માની ઓળખાણ થઈ જાય આ કમ બતાવ્યો. અત્યારે તો બધા જ સાધકોનો લક્ષ શું છે? તો કહે અજ્ઞાનને કાઢી અને જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરવી અથવા તો નિશ્ચય સમ્યક્ષુદ્ધનની પ્રાપ્તિ કરવી. તો યથાર્થ બોધ, બોધબીજ અને સમ્યક્ષુદ્ધન આ ત્રણ વસ્તુ આની અંદર વણી લીધી. હવે આવી રીતે આરાધન કરતો જીવ તેના માટે કહે છે. જીને બાવીશ પ્રકારના પરિષહ કહ્યા છે આમ હકીકતની અંદર જે ડિસનદાસ છે એની ભૂમિકા અને અત્યારના આપણે જે સ્વાધ્યાયની અંદર વાત કરીએ છીએ એમાં બધા મુમુક્ષુઓ અને

સાધકોની અલગ અલગ ભૂમિકા - એ બધાનો વિચાર કરીને આપણે અત્યારે સ્વાધ્યાય કરી રહ્યા છીએ. તો જે પણ જીવ કે જે આરાધના કરી રહ્યા છે, તેની અંદર તેને કોઈ ને કોઈ વિઘ્ન તો આવે છે, મુશ્કેલી તો આવે જ છે અને તે અનેક પ્રકારની જે મુશ્કેલી હોય એને આપણે પરિષહ કહીએ કે એ વચ્ચે તકલીફ આવે અને પોતાને જેવી સાધના કરવી હોય તેવી સાધના થઈ ન શકે. એ પુરુષાર્થની અંદર વચ્ચે વિઘ્ન કે કોઈ અંતરાય આવી જાય તો એ જીવને એમ થાય કે મારે જે પુરુષાર્થ કરવો છે તે બરાબર થતો નથી. તો જીન ભગવંતે બાવીસ પ્રકારના પરિષહ કીધા. જે જીવને આરાધના કરવામાં આવા અલગ અલગ બાવીસ પ્રકારના પરિષહ નડતા હોય છે જેમાં એક અજ્ઞાન પરિષહ અને બીજો દર્શન પરિષહ. આ બે પ્રકારના પરિષહની વાત આની અંદર મૂકી. આની અંદર જ્યાં સુધી જીવને અજ્ઞાન પરિષહ છે ત્યાં સુધી એને દુઃખ જ છે. અજ્ઞાન છે ત્યાં દુઃખ છે જ એટલે અજ્ઞાની જે જીવ છે તેને સતત દુઃખના છિસાબે કલેશિતી ભાવ થયા જ કરતા હોય છે. ઉદ્દેગ અને ઉચાટ થયા જ કરતા હોય છે. તો હવે જીવને એમ થાય કે મારે આ બધા દુઃખથી તો છૂટવું છે. તો હવે ક્યારે હું ધૂટીશ ? અને છૂટવા માટે જેમ જેમ એ પુરુષાર્થ ને પ્રયત્ન કરે તેમ તેમ એ દુઃખ તો જતુ જ ન હોય. એમ ને એમ સામે કોઈ ને કોઈ રીતે આવ્યા જ કરતું હોય. તો જીવને એમ થાય કે આ મારું અજ્ઞાન જાય અને મને આત્મદર્શન થાય એટલે બધી મારી મુશ્કેલી દૂર થવાની પણ એને પુરુષાર્થ કરવા છતાં આત્મદર્શન થતું ન હોય, અજ્ઞાન જતું ન હોય. જીવને અજ્ઞાન કાઢી પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર નિવાસ કરવો છે. એટલે કે બધા દુઃખથી મુક્ત થવું છે. અંદર એટલી બધી તીવ્ર જંખના કે એ પુરુષાર્થ કરે છતાં

અજ્ઞાન જતું નથી એટલે અંદરથી ઉદ્દેગ અને ઉચાટ છે. આમ પુરુષાર્થ કરવા છતાં પરિણામ ન મળતું હોય તો એની આંખમાંથી પાણી ચાલ્યાં જાય. જ્યારે આવી જંખના જાગે અને પુરુષાર્થ કરવા છતાં અજ્ઞાન દૂર થાય નહીં તો એને અંદરથી શાંતિ ન લાગે. એને એમ થાય કે આમાં હું નીચે મને બેસી નથી શકતો. આવી તીવ્ર જંખના જાગે. કિસનદાસ જે છે એ એવા મુમુક્ષુ છે કે એને કૃ.દેવનાં દર્શનની જંખના છે અને કૃ. દેવના દર્શન નથી થતાં તો તેનાથી રહેવાતું નથી. એને અંદરથી એટલું બધું દુઃખ થાય કે એની અસર એના શરીર પર થાય. તો પ્રથમ તો જીવને જ્ઞાનીપુરુષના દર્શનની જંખના હોય કેમકે એનું જે અજ્ઞાન છે તે પણ જ્ઞાનીપુરુષ થકી જ જવાનું છે ને ? તો એ જ્ઞાનીપુરુષ પછી એને રસ્તો બતાવે અને એ રસ્તા પ્રમાણે તે પુરુષાર્થ કરે છતાં એનું અજ્ઞાન ન જતું હોય, છતાં એને આત્મદર્શનની જંખના રહેતી હોય, તો આ કિસનદાસની પરિસ્થિતિ આવી છે, કે પ.કૃ.દેવના દર્શન વગર એ રહી શકતા નથી. એટલા માટે એને અજ્ઞાન પરિષહ અને દર્શન પરિષહ કલ્યા. હવે બન્ને પરિષહનું સ્વરૂપ બતાવે છે, તેમાં દર્શન પરિષહ નામે એક પરિષહ કહ્યો છે, તેમજ એક બીજો અજ્ઞાન પરિષહ નામનો પરિષહ પણ કહ્યો છે. એ બન્ને પરિષહનો વિચાર કરવા યોગ્ય છે, એ વિચાર કરવાની તમારી ભૂમિકા છે, અર્થાત્ તે ભૂમિકા(ગુણસ્થાનક) વિચારવાથી કોઈ પ્રકારે તમને યથાર્થ ધીરજ આવવાનો સંભવ છે કહે છે જો તમે આના પર ખૂબ વિચાર કરશો તો પણ તમારામાં કોઈ પ્રકારની ધીરજ આવશે. કોઈપણ પ્રકારે પોતે કંઈ મનમાં સંકલ્પયું હોય કે આવી દશામાં આવીએ અથવા આવા પ્રકારનું ધ્યાન કરીએ, તો સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થાય, તો તે સંકલ્પેલું પ્રાયે (જ્ઞાનીનું સ્વરૂપ સમજાયે)

ખોડું છે, એમ જાણાય છે હવે જીવને અજ્ઞાન કાઢવું છે પણ હકીકતમાં જ્ઞાન એટલે શું? તે તો તેને ખબર નથી. એવી રીતે જે સાધકો છે તે સાધકો ધ્યાન કરે છે અને તે ધ્યાન કરતાં કરતાં આત્માનું દર્શન થઈ જાય તો ત્યારે શું દેખાશે? શું જગ્ઞાશે? કેમ થશે? એવી અંદરથી કલ્પનાઓ ઊભી થતી હોય. એમાં વળી કોઈનાં વચનો સાંભળ્યાં હોય, ક્યાંય કંઈ વાંચેલું હોય તો જીવની કલ્પનામાં એવું બધું આવ્યા કરતું હોય કે મને આ ધ્યાન કરીશ એટલે ખૂબ પ્રકાશ દેખાશે અને પછી મને આત્માની પ્રાપ્તિ થઈ જશે. કોઈને એમ થાય કે મને આવું અલગ અલગ રીતે થાય તો આત્મદર્શન થઈ જશે. એવી રીતે ક્યાંકથી થોડું થોડું જ્ઞાનેલું હોય અને એને એ જીવ બરાબર સમજતો ન હોય અને એને મનથી કંઈક કલ્પનાઓ થઈ ગઈ હોય. તો આ વાત તો એવી છે કે એની અંદર જીવનો સ્વચ્છંદ આવી જતો હોય છે અને એ સ્વચ્છંદ આવે એ જીવને અવરોધરૂપ થઈ તેને આગળ વધવા હેતો નથી. યથાર્થ બોધ એટલે શું તેનો વિચાર કરી, અનેક વાર વિચાર કરી, પોતાની કલ્પના નિવૃત્ત કરવાનું જ્ઞાનીઓએ કહ્યું છે હવે આને માટે યથાર્થ બોધ એટલે શું? એના પર અનેકવાર વિચાર કરી જીવ જે પણ આરાધના કરતો હોય એની અંદર કલ્પના તો હોવી જ ન જોઈએ. અને જે કાંઈ પણ પોતાના મનની અંદર કલ્પનાના ઘોડા ઊભા થયા હોય તો એ બધાને સમાવી દેવા જોઈએ. ઘણા બધા જીવો છે એને આ અત્યારે જે કરે છે એ વાતનો જ્યાલ ન હોય અને પોતાની આરાધનામાં ક્યાંય ને ક્યાંય અટકીને બેઠેલા હોય. આમ દાખલા આપીએ તો ઘણા સાધક એવા હોય છે કે એ આમ ધ્યાન કરવા બેસે અને જે રેઝ્યુલર ધ્યાન કરતાં હોય એની અંદર એને થોડી સ્થિરતા આવી, એ સ્થિતિ એને ગમતી હોય એટલે બસ એટલામાં અને એટલામાં જ એ રમ્યા કરે. પણ એનાથી આગળ એ પ્રગતિ ન કરી

શકે. એને પોતાને એમ લાગે કે પોતે ઘણી ઊંચી દશા પર પહોંચી ગયો છે. પણ એ ધ્યાનની ભૂમિકામાં પછી એ જે પણ પગથિયે છે—પછી તે પહેલું હોય કે બીજું હોય—તો તેની અંદર એને ત્યાં ગમે છે અને એટલે એટલામાં જ તે અટકીને રહે છે. પણ આગળ વધવાનો પુરુષાર્થ કરતો નથી. જો આપણો એને પુરુષાર્થ કરવાનું કહીએ તો એ પુરુષાર્થ કરે પણ પોતે જે ભૂમિકામાં હોય તે ભૂમિકા ન રહેતી હોય તો એને એમ થાય કે આમાં મને મજા નથી આવતી. પણ જો પોતે પ્રગતિ કરે અને વધું સ્થિર થાય તો એને વિશેષ જ્યાલ આવે ને? એમ ઘણા બધા સાધક એવા છે કે પોતે અમુક લેવલ સુધી પહોંચી અને આગળ વધવાનો પુરુષાર્થ જ ન કરતા હોય અને એમાં પોતાની કંઈ ને કંઈ કલ્પના જોડીને બેસી ગયા હોય તો એની પ્રગતિ અટકી જતી હોય છે. આમ બધાની અલગ અલગ ભૂમિકાએ અલગ અલગ મુશ્કેલી હોય છે. તકલીફ હોય છે. તો કૃપાળુદેવ કહે છે કે એમાં જ્યાં પોતાની કલ્પના છે તે છોડ્યે જ છૂટકો છે. ‘અધ્યાત્મસાર’નું વાંચન, શ્રવણ ચાલે છે તે સારું છે. અનેક વાર ગ્રંથ વંચાવાની ચિંતા નહીં, પણ કોઈ પ્રકારે તેનું અનુપ્રેક્ષણ દીર્ઘકાળ સુધી રહ્યા કરે એમ કરવું યોગ્ય છે. તો હવે આ ‘અધ્યાત્મસાર’ એ વાંચે છે અથવા સાંભળે છે તો કૃ.દેવ કહે તે સારું છે પણ જીવ એકની એક વસ્તુ અનેકવાર વાંચે એના કરતાં એણે જે કંઈ વાંચેલું છે એના પર સતત મનન, ચિંતન કરે, અનુપ્રેક્ષણ કરે તો એ એને વધું ફાયદાકારક છે. પરમાર્થ પ્રાપ્ત થવા વિષે કોઈ પણ પ્રકારનું આકુળવ્યાકુળપણું રાખવું - થવું- તેને ‘દર્શનપરિષહ’ કહ્યો છે. એ પરિષહ ઉત્પન્ન થાય તે તો સુખકારક છે, પણ જો ધીરજથી તે વેદાય તો તેમાંથી દર્શનની ઉત્પત્તિ થવાનો સંભવ થાય છે તો હવે પરમાર્થ પ્રાપ્ત થવા વિષે કોઈ પ્રકારનું આકુળવ્યાકુળપણું પ્રાપ્ત થવું. તો આપણો જે વાત કરી કે જીવને અંદરથી એમ થાય કે મને કચારે

જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થશે? તેમ આકુળતા થતી હોય અથવા તે જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે સતત અંદરથી જિજ્ઞાસા રવ્યા કરતી હોય તો તે ખૂબ ઉપકારી છે. અથવા તો સતત પોતાને જે પદ સુધી પહોંચવું છે ત્યાં સુધી ન પહોંચાય તો આંખમાં આંસુ રહે, આંસુ સુકાય જ નહીં. ‘નિશદિન નેન મેં નીંદ ન આવે.’ એને આ પદની પ્રાપ્તિ ન થાય ત્યાં સુધી નીંદર પણ ન આવે. આવી પરિસ્થિતિ થાય ત્યારે ‘તબહી, નર નારાયણ પાવે’ તો આવી રીતે પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. પણ એ આકુળતાવ્યાકુળતા જ્યાં છે ને એમાં સાથે ધૈર્ય જોઈએ છે. ધીરજ જોઈએ છે. એ ધીરજથી દર્શનપરિષહ વેદવામાં આવે તો એમાંથી દર્શનની ઉત્પત્તિ થાય છે. તો જીવ સમ્યક્ષર્દશનની પ્રાપ્તિ કરી શકે. આમાં શરૂઆતમાં જે વાત કરીને કે બધી જ ભૂમિકાના જીવોને આપણે નજરમાં રાખીને આ સ્વાચ્છાય લીધો છે. પ.કૃ.દેવે કિસનદાસ વગેરે બીજા મુમુક્ષુને સંબોધિને લખ્યું છે. હવે આપણી શિબિર શરૂ થવાની છે. તો અંદરથી એક આકુળતા ઉત્પન્ન થવી જોઈએ કે મારે તો હવે આ શિબિર કે જેના પાંચ દિવસનો જે આખો કમ છે એ કમ દરમ્યાન એવું આરાધન કરવું છે કે મારું કાર્ય ન થાય ત્યાં સુધી મારે શરીરના આરામનો કે ઊંઘનો કાંઈ વિચાર જ નથી કરવો. સતત પુરુષાર્થ જ કરવો છે. ખાવું ન ભાવે, પીવું ન ભાવે. બીજું કંઈ ન ગમે. બસ એક પુરુષાર્થ અને પુરુષાર્થ જ. આવો પુરુષાર્થ કરી અને આ જે પાંચ દિવસની જે શિબિર છે ને તેમાં પસાર થતી એકેક પળનો બરાબર ઉપયોગ કરવો છે. અંદરથી એક જિજ્ઞાસા ઊભી કરવી જોઈએ અને જે પણ પુરુષાર્થ કરવામાં આવે એ ખૂબ સમજણપૂર્વક, વ્યવસ્થિત, ધૈર્યપૂર્વક આમ જો જીવ કરે તો પોતાને જે લક્ષ પર પહોંચવું છે ત્યાં પહોંચી શકે. તમે ‘દર્શનપરિષહ’ માં કોઈ પણ પ્રકારે વર્તો છો, એમ જો તમને લાગતું હોય તો તે ધીરજથી વેદવા યોગ્ય છે, એમ ઉપદેશ છે. આમને અંદરથી ઉદ્દેગ, ઉચાટ થાય છે. અંદરથી ધીરજ નથી રહેતી એટલે એના શરીર ઉપર અસર થાય છે અને એ અસર થાય તે બીજા લોકોથી જોઈ પણ ન શકાય. એટલે કૃ.દેવ કહે છે કે એની સાથે અંદરથી એક ધીરજ પણ જોઈએ. હવે પ.કૃ.દેવ એને સર્ટિફિકેટ આપે છે કે ‘દર્શનપરિષહ’માં તમે પ્રાયે છો, એમ અમે જાણીએ છીએ. આમાં ‘પ્રાયે’ શબ્દ મૂક્યો છે. કોઈપણ પ્રકારની આકુળતા વિના વૈરાગ્યભાવનાએ, વીતરાગભાવે, જ્ઞાની વિષે પરમભક્તિ ભાવે સત્તાસ્વાદિક અને સત્તસંગનો પરિચય કરવો હાલ તો યોગ્ય છે હવે એને શું કરવું? તે સમજાવે છે. આ એને પોતાને જે ખૂબ વધારે પડતી આકુળતા-વ્યાકુળતા થઈ ગઈ છે ને કે જેમાં ધીરજની ખામી છે. તો કહે છે કે કોઈપણ પ્રકારની વ્યાકુળતા વિના વૈરાગ્યભાવે - આમ હવે એકેક શરત છે. તો વૈરાગ્યભાવ જોઈએ આ એક શરત. પછી વીતરાગભાવે-એટલે રાગ-દ્વેષ ન થવા જોઈએ. આ બીજી શરત, જ્ઞાની વિષે પરમ ભક્તિભાવે. તો અંતઃકરણમાં જ્ઞાની વિષે પરમભક્તિભાવ ઉત્પન્ન થવો જોઈએ. અને પછી સત્તશાસ્વાદિક અને સત્તસંગનો પરિચય કરવો. એટલે મુખ્યપણે જે આજ્ઞા થઈ હોય તે, શાસ્ત્રનો પરિચય અને સત્તસંગ આ કરવાનું એમને કહ્યું. હાલ તો આટલું કરવું યોગ્ય છે તેમ કહ્યું. કોઈપણ પ્રકારની પરમાર્થ સંબંધે મનથી કરેલા સંકલ્પ પ્રમાણે ઈચ્છા કરવી નહીં. તો પરમાર્થ સંબંધે મનથી એવી ઈચ્છા કરી હોય કે બસ મને તો ખૂબ પ્રકાશ દેખાય છે, અથવા તો આવું થાય છે, આવું થાય છે એવા બધા ભાવ અંદરથી ઊભા થાય અથવા તો ખોટી રીતે મનમાં વિકલ્પો ઊભા કરતો હોય કે કલ્પના કરતો હોય તો એ કલ્પના અને એ કલ્પના પ્રમાણે થાય એવી ઈચ્છા ન કરવી. એટલે હવે સ્પષ્ટ કરે છે કે કંઈ પણ પણ પ્રકારના દિવ્યતેજ યુક્ત પદાર્થો ઈત્યાદિ દેખાવા વગેરેની ઈચ્છા, મનઃકલ્પિત ધ્યાનાદિ એ સર્વ સંકલ્પની જેમ બને

તેમ નિવૃત્તિ કરવી. એટલે કે આમ દિવ્ય અને તેજ્યુક્ત પદાર્થો એ ધ્યાન કરવા બેસે અને એને દેખાય, એ વગેરેની ઈચ્છા અને પછી પોતાના મનની કલ્પના કે ધ્યાનમાં આવું બધું થાય એ સર્વ સંકલ્પની જેમ બને તેમ નિવૃત્તિ કરવી. ‘શાંતસુધારસ’માં કહેલી ભાવના, ‘અધ્યાત્મસાર’માં કહેલો આત્મનિશ્ચયાધિકાર એ ફરી ફરી મનન કરવા યોગ્ય છે. એ બેનું વિશેષપણું માનવું’ તો કૃ. દેવે એમને બે ગ્રંથના આધારની વાત કરી તો એક તો ‘શાંત-સુધારસ’ જેની અંદર આપણી વૈરાગ્ય દ્રઢ કરવા માટેની બાર ભાવનાઓ અને બીજી તે ઉપરાંત ચાર ભાવનાઓ એમ સોળ ભાવનાઓ અને અધ્યાત્મસારમાંથી આત્મનિશ્ચય અધિકાર વાંચવાની ભલામણ કરી હવે ‘આત્મા છે’, એમ જે પ્રમાણથી જણાય, ‘આત્મા નિત્ય છે’ એમ જે પ્રમાણથી જણાય, ‘આત્મા કર્તા છે’ એમ જે પ્રમાણથી જણાય, ‘મોક્ષ’ છે એમ જે પ્રમાણથી જણાય, અને ‘તેનો ઉપાય છે’ એમ જે પ્રમાણથી જણાય, તે વારંવાર વિચારવા યોગ્ય છે. તો આ છ એ પદ એ જે પ્રમાણથી જણાય એ રીતે વિચાર કરવા યોગ્ય છે. એમ કહ્યું. ‘અધ્યાત્મસાર’માં અથવા બીજા ગમે તે ગ્રંથમાં એ વાત હોય તો વિચારવામાં બાધ નથી. કલ્પનાનો ત્યાગ કરી વિચારવા યોગ્ય છે. કલ્પના ન જોઈએ. કલ્પના શાબ્દનો પ.કૃ. દેવે આ પત્રમાં ત્રણથી ચાર વાર ઉપયોગ કર્યો. તેનો ત્યાગ કરી વિચારવા યોગ્ય છે. વળી તેમણે કાંઈ પત્ર દ્વારા પુછાવેલું હશે તો કહે છે કે જનક વિદેહીની વાત હાલ જ્ઞાનવાનું ફળ તમને નથી છેલ્લે કહે છે કે બધાને અર્થ આ પત્ર છે. તો આ રીતે આપણે આ એક પત્ર જોયો કે જેની અંદર બધા સાધકો જે કાંઈપણ આરાધના કરે તેમાં અંતરાયો કે પરિષહો તો આવવાના જ અને એણે એ પરિષહો દૂર કરીને પોતાનો પુરુષાર્થ કરી

અને કોઈપણ રીતે પ્રગતિ કરવાની છે. તો એ પ્રગતિ કરવાને માટે થઈને આ પુરુષાર્થ એ એક જ એવો છે કે જે ગમે તે તકલીફ કે મુશ્કેલી હોય ને તોપણ પોતાને જે પુરુષાર્થ કરવો છે તે કરી શકે તો કઈ રીતે? જો જીવને કાંઈ શારીરિક મુશ્કેલી છે તો એને એમ થાય ને કે મારાથી બેસી પણ શકતું નથી. બેસવાથી દર્દ થાય છે. આ શરીરની મુશ્કેલી જ્યાં સુધી નડતી હોય ને ત્યાંસુધી ધ્યાન સરખું થાય જ નહીં. બીજી કાંઈ બાબુ પ્રકારની વ્યાધિઓ, ઉપાધિઓ, તે કાંઈ એવી હોય કે એના ચિત્તને તે ઉપાધિથી શાંતિ ન હોય. તે ધ્યાન સરખું ન કરવા હે. આ ત્રિવિધ પ્રકારની જે તકલીફો છે તે જીવને કોઈ ને કોઈ પ્રકારે હોય અને એમાં એને પુરુષાર્થ કરવાનો છે. જીવને અંદરથી એમ થાય કે આટલી મુશ્કેલી હોય તો તેમાં ધ્યાનમાં સ્થિરતા આવે કેમ? પુરુષાર્થ થાય કેમ? પણ આ પુરુષાર્થ જ એવો છે કે તમારા ચિત્તને તમારે એ મુશ્કેલીમાંથી હટાવી અને સાધનામાં લગાવવાનો છે. એમાં જ્યારે જીવને મુશ્કેલી પહાડ જેવી દેખાય છે અને એના હિસાબે પુરુષાર્થ નથી થઈ શકતો ત્યાં સુધી એ જીવ આગળ નહીં વધી શકે. પ્રગતિ નહીં કરી શકે, અથવા તો પોતાના લક્ષ સુધી પહોંચી નહિં શકે. ગમે તેવી મુશ્કેલી હોય પણ સાધકે તેના ચિત્તને ત્યાંથી હટાવી સાધનામાં સ્થિર કરવાનું છે. પછી એ શરીર પલાંઠી મારીને કે લાંબા પગ કરીને કે ખુરશી ઉપર કે પોતાના ગાદલા પર બેહું હોય પણ એ શરીરમાંથી ચિત્ત હટીને પોતાની સાધનામાં તે લાગવું જોઈએ. પછી બાબુ ઉપાધિઓમાંથી પણ ચિત્તને હટાવી સાધનામાં લગાવવાનું છે. આવી રીતે ગમે તેવા પરિષહો હોય પણ જે પ્રમાણો પુરુષાર્થ કરવાનું કહ્યું છે તે પ્રમાણો યથાતથ્ય પુરુષાર્થ કરવામાં આવે તો એ સાધકને ગમે તેટલી મુશ્કેલી હોવા છતાં તે મુશ્કેલી તેને નડશે નહીં કે અટકાવશે નહીં અને આવી રીતે દરેકે દરેક સાધકે તૈયાર થવાનું છે. ●

બ્રહ્મનિષ્ઠ વિકમભાઈના આંગણો ગૃહચૈત્યની રચના અને તેમાં સત્ફેલ, સદ્ગુરુ અને સત્ધર્મની સ્થાપનાવિધિ

અધ્યાત્મ માર્ગને અનુસરતા મોક્ષાભિલાષી માટે એક ઉત્કૃષ્ટ અવલંબન હોય તો તે જિનેશ્વર ભગવાનની વીતરાગ મુદ્રા છે. ભગવાનની પ્રતિમાનાં દર્શન થતાં જ તેમના જ્ઞાનયક્ષુ, તેમની પ્રશભરસ નિમજનતા, વીતરાગતા, પરમ શાંત અને પ્રસન્ન અવસ્થાનું લક્ષ થાય છે. પૂર્ણ સ્વરૂપે ખીલેલા તેમના અનંત ગુણોનું શ્રદ્ધાળું તેમની આ વીતરાગ પ્રતિમાજ કરાવે છે.

નિરાકાર-નિર્ગુણ-સિદ્ધ પરમાત્માને પૂજવા કઠિન છે, માટે જ જિનપ્રતિમાજની અંજનશલાકા, પ્રાણ-પ્રતિષ્ઠ કરવામાં આવે છે. ભગવાનને સાક્ષાત્ જીવંત જાણીને નિયમિત રીતે દ્રવ્યભાવથી પૂજા કરતા સાધકના હૃદયમાં અતિશય ભક્તિ જાગે છે. હૃદયના ભાવોમાં, મનના વિચારોમાં અને જીવનનાં કાર્યોમાં ભગવાન સ્થાપિત થાય છે. ભગવાનના સતત સ્મરણથી આપણાં મન-વચન-કાયા અને બુદ્ધિના યોગ નિર્મળ તેમજ સ્થિર બનતા જાય છે.

અરિહંત ભગવાનની જે ગુણશક્તિ છે, તે સદ્ગુરુના આશ્રયે શિષ્યમાં પ્રગટ થતી જાય છે. એક સાધકનું સિદ્ધ દશામાં રૂપાંતરિત થવાની આ અદ્ભુત પ્રક્રિયા છે.

બાપુજીની જેમ ભાઈશ્રીએ પણ અનેક મુમુક્ષુઓને તીર્થકર ભગવાનની સન્મુખ કર્યા છે. નિર્મળ-નિરંજન ભગવાનની અંતરમુખ કરતી દાણિને તેઓ પ્રથમ ઓળખાવે છે અને ત્યાર પછી ભગવાનની ભીતરમાં ચાલી રહેલી અવિરત જ્ઞાનધારા પ્રત્યે કેન્દ્રિત કરાવીને મુમુક્ષુઓમાં સમ્યક્ પ્રતીતિ જગાડે છે.

પરમ ઉલ્લાસભાવે અનેક મુમુક્ષુઓના ઘરમંદિરમાં ભાઈશ્રીએ વીતરાગ ભગવાનની સ્થાપના

કરી છે. આ સ્થાપનાઓ વખતે વિકમભાઈ છમેશાં ભાઈશ્રી સાથે હોય. અંતરંગને સ્પર્શતી તેમની ભક્તિ સહુમાં ઉત્કૃષ્ટ ભાવ જગાડી સમગ્ર વાતાવરણને આધ્યાત્મિક બનાવી દે છે.

પિતા વજુભાઈ અને માતા નિરંજનાબહેન પાસેથી જેઓને ધર્મસંસ્કાર ગ્રાપ થયા અને પરમ પૂજ્ય બાપુજી, ગુરુમા તેમજ ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં જેઓ અધ્યાત્મમાર્ગ પ્રગતિ કરવા સતત પુરુષાર્થી છે એવા વિકમભાઈ જે ઘરમાં નિવાસ કરે છે, તે ઘરનું રિનોવેશન કરવાનો વખત આવ્યો. તે ઘર બાધ્ય રીતે નવું સ્વરૂપ ધારણ કરી રહ્યું હતું ત્યારે તે ઘરમાં એક સુંદર મંદિરની રચના કરીને; તેમાં સત્ફેલ, સદ્ગુરુ અને સત્ધર્મની સ્થાપના કરવાનો વિકમભાઈએ સંકલ્પ કર્યો. સંકલ્પ પ્રમાણે સુંદર મંદિર તૈયાર થઈ ગયું કે જેમાં તેમની પાસે રહેલા નવ ઈચ્ચાના આરસના ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામીને સ્થાપનાનો વિચાર હતો, તેની સાથોસાથ ચોવીસ તીર્થકર ભગવાન, ગૌતમસ્વામી, સરસ્વતીમાતા, પદ્માવતીમાતા, મહાલક્ષ્મીમાતા અને મહિભ્રદ્વાર - આ બધાંની પણ સ્થાપના કરવા માટે તેઓ તૈયારી કરી રહ્યા હતા. તેવામાં તેમનો જન્મદિવસ આવ્યો. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં આખો દિવસ વિતાવવા તેઓ તથા તેમના ધર્મપલિ રીટાબેન સાયલા પહોંચી ગયાં. તેમના આ પચાસમાં જન્મદિવસે ભાઈશ્રીએ અત્યંત કૃપા કરી સોણ ઈચ્ચાના પરિકરયુક્ત સ્ફટિકના શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન બેટ આખ્યા. વિકમભાઈ તેમજ રીટાબેનના હૃદયનો હર્ષ સમાતો ન હતો. તેમણે નક્કી કર્યું કે, હવે તેઓ બધી જ પ્રતિમાજાઓ સ્ફટિકની બનાવડાવશે.

સ્થાપનાનો દિવસ ખૂબ જ નજીક હતો. આટલાં બધાં સ્ફટિકના પ્રતિમાજાઓ તૈયાર કરાવડાવવા એ ઘણું મુશ્કેલ કાર્ય હતું. મુંબઈ ગયા બાદ તેઓએ

પ્રયત્ન શરૂ કરી દીધા. નિષાપૂર્વક જ્યારે આપડો કોઈ પણ કાર્ય કરવા તત્પર બનીએ છીએ ત્યારે ઈશ્વર હમેશાં એ કાર્યને પૂર્ણ કરવા અનુગ્રહિત થાય છે.

ભાઈશ્રીની કૃપા અને વિકમભાઈની સત્યનિષાથકી થોડા સમયમાં પણ બધી જ પ્રતિમાળાઓ સુંદર રીતે ઘડાઈને જ્યાપુરથી આવી ગઈ. સ્ફટિકનાં પ્રતિમાળ હોવાથી વિકમભાઈને વિચાર આવ્યો કે જો આ બધી જ પ્રતિમાળાઓમાં નીચેથી પ્રકાશ પથરાય તો આખું મંદિર ચૈતન્યવંતું બની જાય. પણ મંદિર તો બની ગયું હતું, માટે હવે લાઈટ મુકવાની વ્યવસ્થાનું કાર્ય કર્પરું હતું.

વિકમભાઈએ તેમના આકિટેક્ટ શ્રી નયનભાઈ દોશી કે જેઓ આપણા મુમુક્ષુ જ છે, તેમને પોતાની ઈચ્છા દર્શાવી. શ્રી નયનભાઈએ ખૂબ કુનેહપૂર્વક તે મંદિરમાં જે ફેરફાર કરવા પડે તે ખંતપૂર્વક કરી આય્યા. ૧૫મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭નો પ્રતિષ્ઠાનો હિન નજીક આવી ગયો. જેમના અસ્તિત્વથી - આ વસુંધરા ધન્ય થાય છે, માનવજીત ગૌરવવંતી બને છે, મુમુક્ષુઓ કૃતાર્થતા અનુભવે છે, સંસ્કૃતિ વધુ દેદીઘ્રમાન થાય છે અને પરમાત્મા પ્રહુલિત થઈ રીતી જાય છે - એવા પૂ.ભાઈશ્રી સવારના ૮.૦૦ના સમયે શ્રી વિકમભાઈના ઘરે પદાર્થા.

‘તુમ્હારે દર્શન કી બેલા યે મૌસમ રાસ રચાને કા; લિયે ઉલ્હાસ કી સાંસે સમય ભક્તિ મેં જીને કા.’

વિકમભાઈ અને હિરેનભાઈના મધુર ધ્વનિથી આખોય દીવાનખંડ ભક્તિભાવથી ઝૂમી ઉઠ્યો હતો. ભાઈશ્રીને જોતાં જ વિકમભાઈ, મિનળબેન, રીટાબેન સમસ્ત કુંભીજનો અને સધળાએ મુમુક્ષુ પરિવારની આંખોમાં એક તેજનો ચમકારો, હૃદયમાં આનંદ અને પગમાં નૃત્યુની રમ્જમાટ - આમ આનંદની ઊર્મિઓ અનેક રીતે સહુમાંથી પ્રગટ થઈ રહી હતી.

નિરંજનબેન અને વજુભાઈએ વિનીતભાવે વંદન કરીને ભાઈશ્રીને તિલક કર્યું અને પછી બંનેએ હાર પહેરાવ્યો. આવી રીતે જ પ્રભનિષ મિનળબેનનું પણ ગુરુપૂર્જન કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યાર પછી વિકમભાઈ, રીટાબેન અને તેમના સુપુત્ર મનને ભાઈશ્રી તેમજ મિનળબેનને સુંદર જેસ પહેરાવ્યો હતો. થાળીમાં પ્રદીપ દીપકની જ્યોતિના સથવારે વિકમભાઈએ મધુર ધ્વનિના સૂરો રેલાવ્યા.

‘ગુરુ સૂર્ય છો તમે જ્ઞાનના, અવતાર છો ભગવાનના; સૂર્ય છો, ચંદ્ર છો, આભ છો, ધરા આધાર છો; એકમાં અનેક છો, તમે નિરંજન નાથ છો.’

અગરબત્તીની સુગંધી ધૂપઘટાઓના પવિત્ર મધ્યમધતા માહોલની મધ્યમાં ભાવ જગાડનારાં ઉત્તમ પદો વિકમભાઈ, હિરેન તથા નિમિત્ત ગાયાં હતાં. ૪૦ જેટલી સ્થાપનાઓની પૂર્વે, અત્યંત આધ્યાત્મિક માહોલ બંધાયો હતો અને અંતરની જાગૃતિમાં સહુ મુમુક્ષુ સ્થિર થઈ ગયા હતા.

મૂળનાયક શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, ૨૪ તીર્થકર ભગવાન, ગૌતમ સ્વામી, દેવીદેવતાઓ - બધાં જ સ્ફટિકનાં સુંદર રીતે ગોઠવાયેલાં હતાં. ૨૪ તીર્થકરને એકસાથે બાજુબાજુમાં જોઈને એમ લાગતું હતું કે સિદ્ધલોકની ભૂમિ પર જ્ઞાનની અવગાહનામાં સર્વે સિદ્ધો અનંત અવ્યાબાધ સુખની મસ્તીમાં કેવા લીન, અવિચળ, સ્થિર છે !

૫.૩. દેવની સુંદર પ્રતિમાળ, તેમનાં ચરણ-પાદુકા, ગુરુવર્યોનાં હ ચિત્રપટો અને સહુની આંતરિક ચેતનાને જગાડતું બાપુજીનું મોઢું ચિત્રપટ તેમજ વચનામૃતજી અને અન્ય સત્ત્વશુત ધર્મગ્રંથો - આ બધાને જોઈ અલૌકિક વિચારધારાઓ અને અનુભૂતિઓ વેદાઈ રહી હતી. આટાટલી સ્થાપના એકસાથે એક જ ઘરમાં થવાની હતી. અપૂર્વ

પુષ્યાનુભંધી પુષ્યનું શ્રેષ્ઠતમ સૌભાગ્ય હોય તેના જ ઘરમાં આવી ભવ્ય સ્થાપના થાય. કેવો સદ્ગુરુ અનુગ્રહ ! કેવી તીર્થકર ભગવાનની અનન્ય ફૂપા ! વિકમભાઈ તથા સમગ્ર પરિવાર તો તે ધન્યતામાં ભાવવિભોર થઈ રહ્યો હતો.

ભક્તિ બાદ અને વિવિધ સ્થાપનાઓ પહેલાં આત્માર્થી વજુભાઈએ પોતાના મનોગત ભાવોને વાચા આપતાં જણાવ્યું કે, ‘ભાઈશ્રીએ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની આ અતિ રમણીય પ્રતિમાળ ભેટ આપીને અમારા ઘર અને કુટુંબ ઉપર અનન્ય ઉપકાર કર્યો છે. જ્યારથી તે પ્રતિમાળ ઘરે પથાર્યો છે ત્યારથી જ વિકમ - સવાર, બપોર અને સાંજ સતત આ મંદિર અત્યંત સુંદર કેવી રીતે બને એના માટે મહેનત કરી રહ્યો છે ને તે અતિ અતિ સુંદર બન્યું તેનો મને પરમ સંતોષ છે. ભાઈશ્રી, બ્રહ્મનિષો તેમજ મુમુક્ષુઓએ અત્રે પથારીને અમારું ઘર પવિત્ર કર્યું છે, હું આપ સહુનો ઋણી છું. સ્થાપના થયા પછી ભવિષ્યમાં આપ બધા જ અહીં આવતા રહેજો એવી વિનંતી કરું છું.’

ત્યાર બાદ વિકમભાઈએ કહ્યું કે આજે અહીં સત્રદેવ, સદ્ગુરુ અને સત્રધર્મની સ્થાપના થવાની છે. જેમ ભાઈશ્રીનું ઘર મુમુક્ષુનું ઘર છે તેમજ આ ઘર પણ સર્વે મુમુક્ષુનું ઘર છે. આપ સર્વે મુક્તમને સંકોચ વગર આવતા રહેજો. અહીં વધુમાં વધુ ભક્તિ અને સ્વાધ્યાયના કાર્યક્રમો ગોઠવાય એવી અમારી ઈચ્છા છે. વિકમભાઈનાં નેત્રોમાંથી મુમુક્ષુ પ્રત્યેનો નિષ્કામ પ્રેમ પ્રગટ થતો જોઈને તેમનામાં રહેલી અતિથિ-સત્કારની ઉત્તમ ભાવના જ નહિ પણ ભાઈશ્રીની પ્રણાલિકા અને પરંપરાને તેઓ તેવી જ જ્ઞાનસંવેદના અને સમર્થતા સાથે કાયમી રાખશે એવું આદ્ભુતાદક શ્રદ્ધાન્દ અને સંતોષ સહુ મુમુક્ષુઓએ અનુભવ્યો હતો.

૧૭૦ જેટલા મુમુક્ષુઓ તેમના નિવાસસ્થાનના

વિવિધ રૂમોમાં અને દીવાનખંડમાં ગોઠવાઈ ગયા હતા. પ્રતિજ્ઞાવિધિ દરમ્યાન નાનામાં નાની વસ્તુઓ જેમકે સૌને બેસવાની વ્યવસ્થા, પ્રતિજ્ઞામાં જોડાનાર શ્રુપનું લીસ્ટ, વિધિ દરમ્યાન ગાવાના દોહા, ધૂનો કે પદો. ખુરશી પર બેસનારનાં નામ સાથેનાં સ્ટીકર, વગેરેનું સુવ્યવસ્થિત આયોજન થયું હતું. ફક્ત ભારતના જ નહીં પણ નાઈરોબી, અમેરિકા અને લંડનના પણ અમુક મુમુક્ષુઓ ખાસ પ્રતિજ્ઞ મહોત્સવ માટે પથાર્યો હતા. બ્રહ્મનિષ મિનળબેન, બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈ, બ્રહ્મનિષ લલિતાબેન, બ્રહ્મનિષ વિનુભાઈ, બ્રહ્મનિષ ભૂપતભાઈ અને બ્રહ્મનિષ દીપકભાઈએ સમગ્ર કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી હતી. જીવનમાં કદાચ એક જ વાર મળે એવો જિનબિંબોની પ્રતિજ્ઞાનો મહોત્સવ લગભગ ૧૭૦ મુમુક્ષુઓએ ઉત્સાહસહિત માણ્યો હતો. વિકમભાઈએ નાની-નાની બાબતોને લક્ષમાં રાખીને તમામ વ્યવસ્થા પહેલેથી વિચારેલી હતી અને તે પ્રમાણે જ શિસ્તબદ્ધતાપૂર્વક મુમુક્ષુઓ તેનું પ્રેમથી પાલન કરી રહ્યા હતા. દરેક રૂમમાં ટેલીવિઝન રાખવામાં આવ્યા હતાં જેથી સ્થાપના વિધિ તેમાં બરાબર જોઈ શકાય.

સ્થાપના વિધિનો આરંભ થયો અને પ્રથમ મુમુક્ષુઓએ અંતરના સાચા ઉમળજ્ઞ સાથે મૂળનાયક ભગવાન શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રત્યે ભક્તિ સભર હૈયે ગરબા લીધા અને ગગન ગુંજતી ધૂનોની રમઝાટ વચ્ચે એક પછી એક સ્થાપનો થતી ગઈ.

વિકમભાઈની એવી ઉદાત્ત ભાવના હતી કે આ સ્થાપના વિધિમાં જેટલા હાજર હોય તે બધાને વ્યક્તિગત લાભ મળે અને તેથી ચોવીસ તીર્થકરની પ્રતિમાળાઓને બે મુમુક્ષુ કુટુંબોએ સાથે મળીને સ્થાપના કરવી એવી ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. એવું

આયોજન હતું કે બન્ને પરિવારના સદસ્યો સા�ે આગળ આવે, પ્રતિમાનું પૂજન કર્યા બાદ ભાઈશ્રી કુટુંબના એક વડીલના હાથમાં પ્રતિમાજીને આપે. ત્યાર બાદ સુતિઓ ગવાતી હોય અને ભગવાનને એક પછી એક સહુ માથે લેતા જાય અને અંતરના આનંદનો હર્ષાલ્લાસ નૃત્યમાં પ્રગટ થાય. સુતિના અંતે ભાઈશ્રીની સંગાથે તેઓ બધા સાથે મળીને ભગવાનની સ્થાપના કરે. આમ ૨૪ તીર્થકર ભગવાન, ગુરુ ગૌતમ સ્વામી અને બધા જ દેવી-દેવતાઓની પણ સ્થાપના પૂરી થઈ. પરમ કૃપાળુ દેવની પ્રતિમાજી કે જે આક્રિટિક દેવેનભાઈ મહેતાએ આપી હતી તે પ્રતિમાજીની ભાઈશ્રી, મિનળબેન, દેવેનભાઈ અને વિકમભાઈના કુટુંબ પરિવારે અતિ અતિ ઉલ્હાસ ભાવે સ્થાપના કરી હતી.

ચરણપાદુકા, બધા જ ચિત્રપટો, વચનામૃતજી તેમજ અન્ય સત્કૃત ધર્મગ્રંથો - બધાની ઉત્કૃષ્ટ ભાવપૂર્ણ સ્થાપના થઈ. મંગલ મંગલ શુભ અને શુદ્ધ ભાવોથી આખુંય ઘર મંદિર બની ગયું હતું.

ભાઈશ્રી અને બ્રહ્મનિષોએ આત્મિક ઓજસ પાથરીને આ પ્રસંગને અતિ દિવ્ય અને અર્થસભર બનાવ્યો હતો ને હવે જીવનભર તેની સ્મૃતિ તાજ રહેશે.

સ્ફટિકની દરેક પ્રતિમાની અંદર રહેલો પ્રકાશ સુંદર રીતે જળહળી રહ્યો હતો અને તેથી ભગવાનની બાબ્ય આભ્યાંતર સુંદરતા જોતા જ રહીએ એવી હતી. ભગવાનના સ્વરૂપમાં રહેલી ઐશ્વર્યતા નિહાળી સર્વ મંત્રમુખ થઈ રહ્યા હતા. પાર્શ્વપ્રભુ તેમજ તમામ અન્ય પ્રતિમાઓ પ્રત્યે સહજ રીતે એકાગ્ર થઈ જવાતું હતું. બહિરાત્મ ભાવ વિસરાતો ગયો અને અંતરાત્મ ભાવ સ્વાભાવિક બન્યો. મુમુક્ષુ મંદિરની સામેથી હટવા તૈયાર ન હતા અને તેમને લક્ષ કરવો પડે કે પાછળ ઘણા ઊભા છે. દર્શન કરતાં આપણે નજરાઈ

જઈએ એવી તે અનોખી ધન્ય ક્ષણ હતી.

પ્રતિજ્ઞાવિધિ સંપન્ન થયા બાદનો મંદિરનો નજારો ખૂબ જ સુંદર હતો. સ્ફટિકની પ્રતિમાઓમાં જળહળતો પ્રકાશ એ પરમાત્માની નિર્મણ જ્યોતિ સ્વરૂપ ચેતનાના રૂપે આખા ઘરમાં પ્રસરી રહ્યો હતો. પરમ કૃપાળુદેવની પ્રતિમાજી અને મુખમુદ્રા જાણે કંઈ કહ્યા વગર જ ધણો બધો બોધ આપી રહી હતી. પ.પૂ. બાપુજી તેમની આંખો દ્વારા ચિત્રપટમાંથી જ જાણે સૌને નિહાળી રહ્યાં હોય અને આપણી સાથે જ હોય એનો સંકેત આપી રહ્યા હતા. પૂ. ભાઈશ્રીની પ્રત્યક્ષ ઉપસ્થિતિ તેમની ચિત્ત પ્રસન્નતા, તેમનાં મુખ પરનો સંતોષ અને પ્રહૃતિલિતા જાણે કે તેમનાં જ્ઞાનચ્છુ જેવા બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈના આ ઉમદા કાર્યને મનોમન બિરદાવતા હોય તેમ લાગતું હતું. નવનિર્માણ થયેલ આખા ઘરમાં જાણે આધ્યાત્મિક ચેતનાનો સંચાર થઈ ગયો હોય તેમ લાગતું હતું. ‘આશા’ બિહિંગમાં નવનિર્માણ પામેલું બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈનું ઘરમંદિર અનેક મુમુક્ષુઓનાં હૃદયમાં આધ્યાત્મિક ‘આશા’ જગાડનાર અને તેને ચોક્કસપણે પૂરી કરનાર બની રહેશે એમાં કોઈ સંશય નથી.

શ્રી વિકમભાઈએ મંદિરના દરવાજાની રચના એવી કરી કે જ્યારે મંદિર બંધ હોય ત્યારે શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનાં પાંચ કલ્યાણકનાં ચિત્રો અને છઙ્ગ ચિત્રમાં કમઠ પજ કરે છે ને નાગ-નાગણી કાળની વચ્ચે બળી રહ્યા છે કે જેને રાજકુમારની અવસ્થામાં પાર્શ્વપ્રભુ ત્યાં આવીને પ્રતિબોધે છે તેનાં દર્શન થાય. આમ કુલ બહારનાં છ ચિત્રપટો, અંદરમાં સ્થાપિત ભગવાનના જીવનને દર્શાવિ છે. સાગના લાકડામાં રચાયેલ આ મંદિરને દરેકે જોવું જ રહ્યું. દરવાજાની અંદરની બાજુએ હ ચિત્રોમાં પ.કૃ. દેવ, બાપુજી, ગુરુમા તેમજ ભાઈશ્રી અને બીજાં ચિત્રોમાં પ.કૃ. દેવ તથા તેમના સમકાલીન મુમુક્ષુ મહાજનો અને એક ચિત્રમાં ભવ્ય સૌભાગભાઈથી ચાલી આવતી

સાયલાના જ્ઞાનીઓની જ્ઞાનપરંપરાના દર્શન થાય કે જેમાં ભાઈશ્રીનો પણ સમાવેશ થાય છે. આખાએ મંદિરની રચના ખૂબ વિચારપૂર્વક થયેલી છે. આ મંદિરમાં સત્રદેવ, સદ્ગુરુ તેમજ સદ્ગર્મ સાક્ષાત્ પ્રતિષ્ઠિત થાય છે. આ મંદિર દ્વારા શ્રી વિકમભાઈમાં રહેલું કળા-કૌશલ્ય, તેમની કાર્યક્રમતા અને સર્વાંગી દીર્ઘ વિચાર કરવાની શક્તિ પ્રમાણિત થાય છે. તેનાથી પણ સૌથી વધારે તેમના હદ્યક્રમણમાં બિરાજમાન સત્રદેવ, સત્રગુરુ અને સત્રદર્મ પ્રત્યેની દઢ શ્રદ્ધા, ભક્તિ અને વિશ્વાસનાં દર્શન થાય છે. જાણે તેઓએ તેમના હદ્યને જ બહાર ન મુક્યું હોય !

મંદિરની ડાબી બાજુએ દીવો અને જમણી બાજુએ ધંટ લટકવેલા છે અને મધ્યમાં સાગના લાકડા ઉપર અષ્મંગલ અંકિત થયેલા છે. આમ આ મંદિર બધી જ અપેક્ષાએ પરિપૂર્ણ એક આદર્શ બની ગયું છે.

૨.૩૦ કલાકની સ્થાપના વિધિ પછી ૨૦ મિનિટના વિરામ દરમિયાન બધાએ દૂધ, ચોકલેટ તેમજ તલનું દેશી કચરિયું વાપર્યું હતું અને ત્યાર બાદ ભાઈશ્રીના પરમ સત્સંગની શરૂઆત થઈ.

દેવચંદ્ર મહારાજ કૃત ૧૨મા વાસુપૂર્જ્ય ભગવાનના સ્તવનના આધારે ભાઈશ્રીએ બોધ આયો હતો.

ભગવાનનું વિદેહીપણું લક્ષગત થાય તો જ ભગવાનના આંતર-ચરિત્રની યથાર્થ પૂજા કરી શકાય છે. આંતરચક્ષુથી ભગવાનની વીતરાગતાનું સંવેદન થાય તો ત્રિવિધ તાપાળિ વચ્ચે આપણે પણ સમભાવ કેળવી શકીએ.

જો જિન બનીને જિનેશ્વરની આરાધના કરતા રહીશું તો પરિવર્તનની એક ધારા શરૂ થશે ને થોડા કાળમાં આપણે પણ જિનેશ્વર બની જઈશું.

જિનપૂજા એ સંવર છે અને તે હિંસાદિ આશ્રવ દ્વારોને રોકવાનું પરમ સાધન છે. જિનપૂજા એ

અશુભ કર્મના કચરાને સાફ કરી નાખે છે અને પુષ્યાનુભંધી પુષ્યથી આત્માને પરિપુષ્ટ કરે છે. અરિહંત આદિ પરમેષ્ઠાઓનો પ્રશસ્તરાગ એ નવા ગુણોને પ્રાપ્ત કરવાનો અને પ્રાપ્ત થયેલા ગુણોને સ્થિર કરવાનો ઉત્તમ ઉપાય છે. અરિહંત પરમાત્માના અનંત ગુણોનું બહુમાનપૂર્વક ચિંતન-મનન અને ધ્યાન ધરી શ્રદ્ધા અને રમણતાદિ દ્વારા પ્રભુના શુદ્ધ સ્વરૂપમાં લયલીન થવાય છે અને અનુભવનો આસ્ત્વાદ કરાય છે.

ધ્યાન-સુધારસના રંગથી જ્યારે ચેતના રંગાય છે ત્યારે તે આત્મ-સ્વભાવને પામે છે. આ રીતે પ્રભુના આલંબને સ્વરૂપાલંબી બનેલો આત્મા આત્મગુણોને સાધતો અનુક્રમે પોતાના પૂજ્ય સ્વભાવને પ્રગટ કરે છે.

સદ્ગુરુના ઉપદેશ વણ સમજાય ન જિનરૂપ;
સમજાય વણ ઉપકાર શો ? સમજયે જિનસ્વરૂપ.

શ્રી આત્મસિદ્ધ શાસ્વતી ગાથા-૧૨, સદ્ગુરુના આત્મઉપદેશ થકી જ સુશિષ્યને દિવ્ય લોચન, જ્ઞાનચક્ષુની પ્રાપ્તિ થાય છે અને જિનેશ્વરનું સ્વરૂપ સમજાય છે.

અનંતકાળના પરિબ્રમણમાં અત્યાર સુધીમાં જીવને દ્રવ્ય દસ્તિ મળી નથી, તે મળ્યે શ્રી ભગવાનની સગુણ અને નિર્ણિષ બન્ને અવસ્થાને તે શિષ્ય દ્રવ્ય, ગુણ, ભાવ અને પર્યાપ્ત સહિત સમજી શકે છે, અનુભવી શકે છે.

છેલ્લે સ્વાદિષ્ટ ભોજનને ન્યાય આપી આ મંગલમય અવસરના અનંત આનંદને હદ્યગત રાખી મુમુક્ષુઓ પોતપોતાના ધરે ગયા.

વિકમભાઈ તથા તેમના પરિવારના સભ્યોની ખાસ આગહભરી વિનંતી છે કે જે કોઈ મુમુક્ષુ મુંબઈ પદ્ધારે તેઓ અવશ્ય આ ધરમંદિરના દર્શનનો લાભ લે.

વિકમભાઈ - મો. ૦૯૮૯૨૦૪૮૭૮૭

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક - ૨૮૪

(બ્રહ્મનિષ્ઠ રસિકભાઈએ પત્રાંક ૨૮૪ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

‘આર્તધ્યાન ધ્યાવન કરવા કરતાં ધર્મધ્યાનમાં વૃત્તિ લાવવી એ જ શ્રેયસ્કર છે, અને જેને માટે આર્તધ્યાન ધ્યાવવું પડતું હોય ત્યાંથી કાં તો મન ઉઠાવી લેવું અથવા તો તે કૃત્ય કરી લેવું એટલે તેથી વિરક્ત થવાશે.

જીવને સ્વર્ણંદ એ મહા મોટો દોષ છે. એ જેનો મટી ગયો છે, તેને માર્ગનો કમ પણવો બહુ સુલભ છે.’

આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન એ વીતરાગ દર્શનનું એક આગવું પાસું છે. તેમાં પ્રથમના બે ધ્યાન જાળીને છોડવા યોગ્ય છે. પાછળના બે કમે કરીને આદરવા યોગ્ય છે. સામાન્યપણે સંસારમાં જીવમાત્ર અજ્ઞાનવશ આર્તધ્યાનમાં મુખ્યપણે પરિણામતો હોય છે. ક્યારેક પોતાને અણગમતું બન્યું હોય કે આધાતજનક બનાવ બન્યો હોય ત્યારે રૌદ્રધ્યાન કરતો જગાય છે. આર્તધ્યાન અને રૌદ્ર- ધ્યાન એ બસે કર્મબંધનના કારણો છે. માટે તેને સમજ લેવું અત્યંત આવશ્યક છે. જીવનયાત્રામાં પણ આગળ સુખદાયક મુસાફરી રહે તેમ સમજ તે પ્રમાણે આચરણ કરવું જરૂરી છે. આર્તધ્યાનની વાત પત્રમાં કરવામાં આવી છે તેથી અહીં વિચારણ માટે તે મુખ્ય વિષય છે.

આર્ત અને રૌદ્ર બે ધ્યાન અશુભમાં લઈ જનારાં, દુઃખ આપનારાં, પરિભ્રમણ કરાવનારાં રહેલાં છે. જ્યારે ધર્મધ્યાન એ પરંપરાએ શુક્લ ધ્યાનમાં લઈ જઈ મોક્ષના કારણભૂત છે. આર્તધ્યાન એટલે (૧) મને ઈષ્ટ પદાર્થ અને અનુકૂળ સંબંધોની પ્રાપ્તિ થાઓ. (૨) મને પ્રતિકૂળ કે અણગમતા પદાર્થો કે સંબંધો

નાશ પામો અથવા ન મળો. (૩) મને રોગ ન થાઓ, થાય તો અન્ય વ્યક્તિ ને પદાર્થોનો દોષ માનવો અને રોગ દૂર થાય તેવી વાકુળતા થવી. (૪) મને ખૂબ ભોગની સામગ્રી પ્રાપ્ત થાઓ. આ ચાર પ્રકારોમાં સામાન્યપણે અજ્ઞાની જીવ ચૌવીસે કલાક અહીન્શ-આ પરિણામોમાં ઘૂમ્યા કરે છે. છતાં જીવ ઈષ્ટે તેમ તો હમેશાં બનતું નથી, પણ આવા દુર્ધાનનું નિમિત્ત પામીને કર્મબંધન કર્યા કરે છે અને જીવ તિર્યંગતિમાં સામાન્યપણે ચાલ્યો જાય છે.

જે વસ્તુથી મને દુઃખ જ પ્રાપ્ત થવાનું છે તે વસ્તુનો લગાવ કેમ છૂટતો નથી ? તો એ દુઃખનું મુખ્ય કારણ છે રાગ-દ્રેષ અને મોહ (અજ્ઞાન) તેથી તેને દૂર કરવાના ઉપાય તરીકે ધર્મધ્યાન કરવાનું કહ્યું છે. આર્તધ્યાનથી વિપરીત ધર્મધ્યાન સુખ આપે છે. શુભગતિનું કારણ પણ છે અને કાયમી સુખમાં લઈ જનાર છે. આત્મસિદ્ધ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે -

રાગ, દ્રેષ, અજ્ઞાન એ, મુખ્ય કર્મની ગ્રંથ;
થાય નિવૃત્તિ જેહથી, એ જ ધર્મનો મર્મ. ૧૦૦

આર્તધ્યાન એટલે ખોટું-વિપરીત ધ્યાન. આપણે જ્ય, તપ ભક્તિ, સત્સંગ વગેરે કરીએ પણ મન મહિન રહેતું હોય તો તે દુર્ધાન છે, કર્મબંધનું કારણ છે. પ્રાણીમાત્ર કંઈ ને કંઈ પ્રકારનું ધ્યાન કરતાં હોય છે, પણ તે દુર્ધાનરૂપ હોય છે જેમકે મને ઈષ્ટ મળો, અનિષ્ટનો નાશ થાઓ, જગતમાં મને સુખ-ભોગ મળે તેમ વર્તવું તે આર્તધ્યાન છે. પણ મોક્ષમાર્ગ એકમાર્ગ પ્રવેશમાર્ગ છે. ત્યાં આત્મા એક જ જઈ શકે. આપણે દેહભાવને રાખીને મોક્ષ જવા માગીએ છીએ પણ તે બની શકે તેમ નથી, કારણ કે દેહભાવને કારણે આર્તધ્યાન રહ્યા કરે છે જે કર્મબંધનું કારણ છે. તેથી નવા કર્મ બંધનરૂપ સજી આત્માને મળ્યા કરે છે. આપણે ઈષ્ટીએ નિરોગીતા તોપણ મળે રોગ, ઈષ્ટીએ

ધન અને મળે દરિદ્રતા, સૂવા માટે પથારી મળે ઉંઘ ન આવે, ખાવાનું હોય પણ પચે નહિ. આ સર્વ કર્મ અને તેના ફળની વિચિત્રતા છે. જેવું વાવીએ તેવું મળે છે. આર્તધ્યાન કરવાથી સાચું સુખ મળતું નથી, પણ પાર્શ્વ ભૌતિક સુખ પણ મળતું નથી.

સુખનું બીજ ધર્મધ્યાન છે, સંસારનું બીજ આર્તધ્યાન છે અને તે દુઃખનું મૂળ છે. તે સમય આવ્યે વૃક્ષરૂપ બનીને ફળ આપે છે. પૂર્વના ગ્રારબ્ધનું જ્ઞાન ન હોવાને કારણે તેમજ પોતાના દોષોનો સ્વીકાર થતો નથી એટલે આકુળતા થાય છે. પોતાના દોષોને સ્વીકારે, તેને દૂર કરવા પુરુષાર્થ કરે અને બાકી સમતા રાખે તો કર્મથી મુક્ત થવાય. જગતમાં જેવા ઋણાનુંથી હોય તેવા સંયોગો મળે છે, તે પણ કર્મના સંયોગો છે. જ્યાં સુધી દેહાલિમાન કે દેહાથ્યાસ છે ત્યાં સુધી આર્તધ્યાનનું પરિણામ મળ્યા કરે છે.

આપણે નક્કી કરીએ કે મારે કોથ કરવો નથી, માયા કરવી નથી, પણ થઈ જાય છે. ઈર્ધા, લોભ વગેરે પણ સહજ થઈ જાય છે. તેનું કારણ પૂર્વ બાંધેલા કર્મોનું ઉદ્યરૂપ થવાથી મળેલું પરિણામ છે. જ્યાં સુધી દોષો કરવાની બુદ્ધિ રવા કરે છે ત્યાં સુધી આત્માની ઘાત થયા કરે છે. જો આપણામાં દ્યા, શાંતિ સમતા, ક્ષમા, સત્ય, ત્યાગ, વૈરાગ્ય પ્રગટે તો કર્મથી છુટકારો સહેલાઈથી થઈ જાય. આવા સદ્ગુણો અંદરમાં આવવાથી ચેતના સ્થિરતા પામે છે. કષાય ભાવો ગમે ત્યારે અંતરમાં ઊભા થઈને આત્માને ક્ષોભ પમાડે છે. માનવ થયા પછી એ વિકૃતિ વધારતો રહે છે. તેથી પુણ્યયોગ હોય તેથી હાલ બધી સરખાઈ જણાતી હોય છતાં તે વખતે પણ અંતરદાહ બળતો હોય છે.

વ્યાકુળતાનો મૂળમાંથી છેદ કરવા અઠળક સંપત્તિના સ્વામી હોવા છતાં વર્ધમાનાદિ મહાપુરુષો

તે બધાનો ત્યાગ કરીને સાચા સુખની શોધમાં નીકળી પડ્યા હતા અને શાશ્વત સુખને પ્રાપ્ત કરીને અન્તંત સુખમાં વિરાજમાન થઈ ગયા છે. જેવાં કર્મ અને તેના ભાવો રાખીએ તેવાં કર્મને ભોગવવા માટેનાં સ્થાનો આ વિશ્વમાં રહેલાં છે. આથી પ્રાણીમાત્રાનું જીવન શુભાશુભ મિશ્રિત કર્મના ફળયુક્ત છે, પણ તેમાં સાચું સુખ નથી. બનેથી મુક્ત થવાય તે આત્માની સ્વશક્તિ છે.

માનવજન્મ મળ્યો છે, સાચા સુખને પ્રાપ્ત કરવાનો અવસર મળ્યો છે, પણ બહારથી સંક્ષેપ કરીએ તો મનુષ્યત્વ પ્રગટે પછી આત્મતત્ત્વ અને ત્યાર પછી પરમતત્ત્વ પ્રગટ થાય. જ્ઞાન પ્રગટ કરવા માટે મનુષ્યત્વ પ્રાપ્ત થયું છે તો હવે પ.કૃ. દેવ કહે છે કે,

‘પરવસ્તુમાં નહિ મૂંઝવો, એની દ્યા મુજને રહી.’

જ્ઞાનીઓની તો સદાય કરુણા વરસી રહી હોય છે, પણ આપણે તેને જીલવા પાત્રતા પ્રગટાવતા નથી અને કર્મ પ્રકૃતિને પરાધીન થઈ દેહ છોડીએ છીએ અને નવો દેહ ધારણ કર્યા કરીએ છીએ. હવે માનવ જ્ઞાનમાં સરવૈયું કાઢવાનો સમય થયો છે. આ સરવૈયું અંદર ડૂબકી મારીને કાઢવાનું છે કે કેટલું લાભનું કારણ મળ્યું છે, કેટલું બાકી છે અર્થાત્ પ્રકૃતિની શુદ્ધિ કેટલી થઈ છે. માટે હવે તો સંકલ્પ કરી લેવો કે જે કરવાથી આત્માની ઘાત થાય તેવું કરતાં અટકી જવું. મુમુક્ષુ આર્તધ્યાનથી મૂંઝાય તો તે પણ તેનાથી દૂર રહેવાનો જ પ્રયત્ન કરતો રહેશે.

‘આત્માર્થી જીવે પુરુષાર્થ દંદિ કરવી અને શૂરવીરપણું રાખવું. હિતકારી દ્રવ્ય-ક્ષોત્રાદિ યોગનું અનુસંધાન કરવું. સત્રશાસ્ત્રનો વિશેષ પરિચય રાખી વારંવાર હઠ કરીને પણ મનને સદસદ્વિચારમાં પ્રવેશિત કરવું અને મનના દુરાત્મ્યપણાથી

આકુળતા-વ્યાકુળતા નહીં પામતાં વૈર્યથી સદ્ગિત્યાર
પંથે જવાનો ઉધમ કરતાં જય થઈ ઉપરની
ભૂમિકાની પ્રાપ્તિ થાય છે.’

સદ્ગિત્યાર પંથે જવા માટે જીવનની અનુચિત
પ્રક્રિયા બદલવી પડશે. ગૃહસ્થ જીવનમાં અને વળી
કાળ, દેશને અનુરૂપ સાધનોની શુદ્ધિ પણ રાખવી
પડશે. તે માટે જીવનમાં સત્ય, પ્રેમ, દ્યા, અનુકરણ
જેવા ગુણોને પોતાનામાં પ્રગટાવવા માટે પુરુષાર્થી
બની જવાનું છે.

જે મહાત્માઓએ આપણને સાચા સુખનો માર્ગ
સ્પષ્ટ પણે બતાવ્યો તેઓ સંસારના ત્રિવિધ તાપમાંથી
કોઈ તાપથી દુઃખી ન હતા. તેઓ વિપુલ સંપત્તિના
ધંધી હોવા છતાં સાચા સુખની જાંખી થતાં તેને
મેળવવા ચાલી નીકળ્યા હતા અને તે સુખને તેઓએ
પ્રાપ્ત કરેલ હતું. તો આપણે જે ભક્તિ અને સત્તસંગ
કરીએ છીએ તેનું સરવૈયું તો કાઢવું પડશેને? હજુ
મને ગમતું મેળવવાની ઈચ્છા છે, તેના ભોગવટાની
ઈચ્છા છે, અનિષ્ટ પ્રત્યે દ્રેષ્ટ છે. ઈષ્ટ પ્રત્યે રાગ છે.
પણ આ તો મોહનીય કર્મરૂપ રાજાનું સૈન્ય છે. તેને
જ હટાવવા પુરુષાર્થ સતત કરી તેને માત્ર ને માત્ર
હટાવવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. આ ભવમાં આ
નહીં કરીએ તો પછી ક્યાં જવું પડશે તેની ખબર પણ
નહીં પડે. આ મનુષ્યદેહો ત્યાગ કરી ચાલી નીકળનું
પડશે. આ વસ્તુનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ વિચારી તેમાં
સ્થિર થઈ જવાનો પુરુષાર્થ કરવો તે જ હિતાવહ,
કલ્યાણકારી છે.

એક ભવના થોડા સુખ માટે અનંતકાળનું દુઃખ
શા માટે ભેગું કરવું જોઈએ માટે ભવભ્રમણનો જ
એક ભય રાખી સાચા સુખને મેળવવાનો પુરુષાર્થ
કરવામાં લાગી જવું જરૂરી છે. તો આત્મવિચારણાના
પરિણામે આત્મબોધ પરિણામતાં, તેની હાજરીમાં કર્મો
લાચાર બની ચાલવા માંડશે. ચેતન જાગૃત થાય ત્યારે

કર્મ કે તેની વર્ગિજાનું કોઈ બળ આપણા ઉપર ચાલી
શકતું નથી. ખરી વાત તો એ છે કે કર્મમાં ઉદ્ય
આવવા જેટલી જ શક્તિ રહેલી છે, ત્યાર બાદ તેનું
કોઈ બળ રહેતું નથી કે આપણને એમાં ખેંચી જઈ
શકે. આપણે જ તેની સાથે ભળીને નવાં કર્મ બાંધી
નવો સંસાર ઊભો કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છીએ.
માટે જાગૃત થઈ કર્મોને હટાવવાનો જ પુરુષાર્થ
કરવામાં લાગી જવું જરૂરી છે. શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજી
મહારાજ કહે છે કે,

દર્શન દીઠે જિન તથું રે, સંશય ના રહે વેધ,
દિનકર કરભર પ્રસરતા રે, અંધકાર પ્રતિષેધ.

આત્મબોધનું પરિણામન આપણને થાય છે પછી
આપણને ‘આત્મ’ તત્ત્વ વિષે કોઈ સંશય રહેતો નથી,
સંશય નાશ પામી જાય છે. જેમકે સૂર્યનાં કિરણો જેવાં
પૂર્થી પર પડવા લાગે છે કે તુરત જ ગાઢ અંધકાર
પણ નાશ પામી જાય છે, દૂર ભાગી જાય છે. એવું જ
આ ધર્મધ્યાન કરવાથી આપણો આત્મા જ જ્ઞાનમય
પ્રકાશથી ઝળણી ઊંઠશે. માટે આત્માના હોવાપણા
માટે કોઈ જાતનો વિચાર કે શંકા કર્યા વગર
જ્ઞાનીગુરુએ બતાવેલ માર્ગ ચાલવા માંડ અને
આત્મબોધના પરિણામન ઉપર પુરુષાર્થી બની જા.

આ માટે બાધ્ય અને અંતરની વૃત્તિઓનો સંકેપ
કરવામાં લાગી જવાનું છે. સ્વેચ્છાથી આ પુરુષાર્થ
કરવાથી મનોબળ દફ થતું જાય છે, જેમ જેમ આમાં
સફળતા મળતી જશે તેમ તેમ સાચા આનંદ ને સુખ
તરફ આગળ વધી જવાશે.

આપણામાં આત્મશક્તિઓ સુષુપ્ત અવસ્થામાં
રહેલી છે. તેને જગાડવા મન, વચ્ચન, કાયાના યોગોને
શુદ્ધ કરવા પુરુષાર્થ શરૂ કરી દો. ઉપયોગને પણ તેમાં
જોડી ટેવાથી આપણો જીવનરથ મુક્તિ પંથે આગળ
વધતો રહશે. આમ કરવાથી અશુભની તીવ્રતા ઘટતી
જશે અને શુભની તીવ્રતા વધતી જશે, જે પુણ્યને સત્તુ

પુણ્યમાં (પુણ્યાનુબંધી પુણ્યમાં) ફેરવી નાખશે. તેથી ધર્મધ્યાન સહજ બનતું જશે અને સહજ સ્વભાવ તરફ આગળ વધી જવાશે. ધર્મધ્યાન એ મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવા માટેની યાત્રાની સફળતા માટે ઉપયોગી સામગ્રી છે. ધર્મધ્યાનનું પરિણામન શરૂ થતાં સ્વચ્છંદ ટળી જઈ જીવને જગત-ભાવોની વિસ્મૃતિ સહજ બની જાય છે.

આ ધર્મધ્યાનની પાત્રતા ગૃહસ્થ, શાની, સમકિતી અને મુનિને હોય છે એમ કહેવામાં આવ્યું છે. ચિત્તની એકાગ્રતા થવી તે ધ્યાનનો પ્રકાર છે. તેથી ધ્યાનમય સુખ માટે પ્રથમ આત્મબોધ થવો જરૂરી છે. તે પ્રાપ્ત કરવાનાં સાધનો સત્સંગ, ભક્તિ, સ્વાધ્યાય છે. જેટલો અસત્સંગ અને અસત્પ્રસંગ ઘટતો જાય તેટલો આપણો ઉપાય સફળતા પામતો જાય. સત્સંગ આદિ આપણી પ્રકૃતિમાં સુધારો કરવા માટે છે. અર્થાત્ સ્વપરિણામમાં સુધારો કરવા માટે કરવાનાં છે.

આત્મનિરીક્ષણ કરી અજ્ઞાનમય આત્મભાવનો ત્યાગ કરવા પુરુષાર્થ કરતા જ રહેવાનું છે. મનુષ્ય દેહને કારણે જે વિશિષ્ટ વિચારણાની શક્તિ મળી છે તેનું માહાત્મ્ય સમજવું. બીજી કોઈ યોનીમાં આ મહાન વસ્તુની પ્રાપ્તિ થવી મુશ્કેલ છે. માટે સમ્યક્ વિચારણા દ્વારા કે કે આત્મબોધ પરિણામવાવાનો પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. ધર્મધ્યાન એ અંતર્મુખતા કરવાનો પ્રયાસ છે. શુદ્ધ નિમિત્તાનું અવલંબન લઈને આત્મનિરીક્ષણ કરતા રહેવાનું છે. પ્રમાદ, આર્તધ્યાનથી જીવ ક્ષણે ક્ષણે મૃત્યુને મેળવી રહ્યો છે. અનંત શક્તિવાળો આત્મા આર્તધ્યાન વડે પોતાની શક્તિનો જ નાશ કરતો રહ્યો છે. માટે અંતરમાં સમતા-રૂપ શૂરવીરતા પ્રગટાવી, કર્મના પ્રભુત્વને તોડવા પુરુષાર્થ કરતા રહેવાનું છે.

માનવ તો વિશિષ્ટ વિચાર શક્તિવાળો છે. તેના આધારે કર્મ પ્રકૃતિનું પરિવર્તન કરી, પાપનો ત્યાગ

કરી પુણ્યોગને પ્રગટાવવાનો છે, મિથ્યાત્વનો ત્યાગ કરી સમકિતી બની જવાનું છે. જે ભાવકર્મ ઊભા થાય છે તે આપણામાં રહેલા અજ્ઞાન ભાવોનું જ પરિણામ છે. આ સિ. શા.માં કહ્યું છે કે -

**'કર્મભાવ અજ્ઞાન છે, મોક્ષભાવ નિજ વાસ;
અંધકાર અજ્ઞાન સમ, નાશો જ્ઞાન પ્રકાશ.'**

આપણામાં રહેલો સ્વચ્છંદ નાશ પામે તો માર્ગમાં આગળ વધવું સુલભ બની જાય છે. શ્રદ્ધા પણ આત્મલક્ષી થવાથી સાધક આનંદને પ્રાપ્ત કરીને તેમાં લીન થાય છે. તેથી તેને બહારમાં જોવા-જાણવાની કુતૂહલ વૃત્તિ છૂટી જાય છે. આ માર્ગનો કમ છે. આપણે એક 'સમતા'ને વધારતા રહેવાનું છે તેમ થતાં આત્મા શુદ્ધતા તરફ આગળ વધતો રહી શુદ્ધ બની જશે. કષાયોરૂપ દુષ્પ પરિણામો સહજપણે છૂટતાં જાય છે. યોગ મળવા છતાં જો આપણામાં પરિણામન ન થાય તો આપણે ધર્મને પામ્યા જ નથી એમ કહી શકાય.

પરમતત્ત્વ અતિ સૂક્ષ્મ રહેલું છે. તે તો સ્ફિટિક જેવું સમાન પારદર્શક છે, પણ જ્યાં સુધી આર્તધ્યાન છે, કોધાદિ છે ત્યાં સુધી પર્યાયમાં આવરણ આવ્યા જ કરે છે અને તેથી જીવ દશ્યનો ભોક્તા બનેલો છે. સૂચિની સધળી પ્રકૃતિ પાસે તો આત્મતત્ત્વ કેવળ સુખથી ભરેલ શુદ્ધ તત્ત્વ છે. બધા જ પ્રકારના વિકલ્પોમાં જોડાઈએ નહીં તો આત્મા પ્રગટ આવી જાય છે. નિર્વિકલ્પ એવો આત્મા પ્રગટપણે અનુભવાય છે. દેહ-આત્મા મૂળપણે જ બિન્ન બિન્ન તત્ત્વરૂપે રહેલા છે. આત્મા ચૈતન્ય જ્ઞાનસ્વરૂપ છે. આત્મા અને શરીર ક્ષીર-નીર વૃત્ત રહેલા છે. બન્નેનાં લક્ષણો, ગુણો બિન્ન બિન્ન રહેલાં છે. ઉદ્યને 'સમતા' વડે ભોગવી લેવામાં આવે તો આર્તધ્યાન સમાપ્ત થઈ જાય. એટલે કે આત્મશક્તિ પ્રગટાવવી હોય તો ધર્મધ્યાનનો સહારો જરૂરી બને છે. વિવેક

પ્રગટાવવાનો છે તે સાથે આહારશુદ્ધિ પણ જરૂરી છે. અતિ પુષ્યથી સંઘળાં સાધના માટેનાં સાધનો મજ્યાં છે તો હવે માનવજન્મને સફળ કરી લેવા માટેનો પુરુષાર્થ કરી લેવો તે જ હિતાવહ છે. શુભભાવમાં આગળ વધતા રહેવાથી આર્તધ્યાન છૂટી ધર્મધ્યાન પરિણમવાની શરૂઆત થાય છે.

સાચા સાધકો સંયમ-નિયમ પાળતા હોય છે અને પ્રતિકૂળતા આવે તો પણ દુઃખી થતા નથી, કારણ કે એ હવે જ્ઞાણો છે કે સુખ તો અંદર રહેલું છે, તેથી તેઓ હવે બહારમાં લીન થતા નથી. ધર્મધ્યાન એટલે પોતાના સ્વભાવમાં ઠરી જવું. બાધ્યમાં ઉદ્ય અનુસાર વ્યવહાર કરવો પડે ત્યારે ‘સમતા’ સાથે કરતા રહેલું. આત્મસિદ્ધિ શાશ્વતની ગાથા ૧૭૮માં જે મુમુક્ષુનાં લક્ષણો બતાવ્યાં છે તે જેનામાં હોય તે હમેશાં જગૃત જ હોય છે, જગૃત રહે છે અને જ્ઞાનીગુરુની આજ્ઞારૂપ ભક્તિ કરવાથી પોતાનો આત્મા જ પરમ તત્ત્વરૂપે પ્રગટે છે. અવધૂત શ્રી આનંદધનજી ‘શાંતિનાથ’ના સ્તવનમાં પ્રશ્ન કરે છે કે -

શાંતિ જિન મુજ એક વિનંતિ સુણો ત્રિભુવન રાય રે;
શાંતિ સ્વરૂપ કેમ પામિયે, કહો કિમ મન પરખાય રે. ॥૧॥

આમ વિનંતિ કરતાં કરતાં આગળ વધતાં ભક્તિનું પરિણામ મળી જતાં તેઓ એ જ સ્તવનમાં કહે છે કે ‘અહો અહો મુજને કહું નમો મુજ નમો મુજ રે’ અર્થાત્ પરમાત્માની ભક્તિમાં એવા તલ્લીન થઈ ગયા કે સર્વ સ્થૂળ ભાવો છૂટી જતાં પોતે જ પોતાનું દર્શન પાખ્યા. પરમાત્મ-સ્વરૂપ થયો છું. આ ધર્મધ્યાનની ફળશુદ્ધિ છે. આ જ આપણું અલૌકિક આત્મતાત્વ છે. માટે આપણે સાધનાનાં સાધનોનો ઉપયોગ કરી આપણી આત્મશક્તિને સ્વ તરફ વાળી સ્વની ઓળખાણ સ્વાનુભૂતિ રૂપે કરી લેવાની છે.

‘ભવે ખેદ પ્રાણી દ્યા’— ભવભ્રમજા પ્રત્યે ખેદ

જગૃત થવો જોઈએ અને પ્રાણીમાત્ર પ્રત્યે દ્યા-કરુણાભાવ પ્રગટવાં જોઈએ. આયોજનપૂર્વક સંયમિત જીવન જીવવું જોઈએ. ‘કર વિચાર તો પામ’- ધર્મધ્યાનનો આવો માર્ગ છે. આરાધના સંપૂર્ણ ભાવથી કરવી જેથી આત્મશ્રેય થાય. સંસારના વ્યવહારમાં-કર્તવ્યમાં સમતા અને પ્રેમભાવ રાખવો, ઇતાં જે કાર્ય કરવા જતાં આર્તધ્યાન થાય તેમ લાગે તો તેમાંથી મનને ખસેડી લેવું, કાં તો તે કાર્ય કરી લેવું જેથી સમાધાન પ્રાપ્ત થાય તો જ આર્તધ્યાનથી છૂટી શકાય કે તેનાથી મુક્ત થઈ જવાય.

ધર્મધ્યાન કરવું એ જ મારો સાચો આત્મધર્મ છે. એક આત્મતાત્વની શક્ષારૂપ ભવ્યત્વ પ્રગટવાથી એક પુદ્ગલ પરાવર્ત કાળ બાકી રહે. જ્યારે તે શક્ષા, સમકિતરૂપ પરિણામી જાય ત્યારે તે અર્ધપુદ્ગલ પરાવર્તમાં આવી જાય. જ્યારે દર્શન-શાન-ચારિત્રના બણે સાધક આગળ વધતો જાય ત્યારે અર્ધપુદ્ગલ પરાવર્તમાંથી પણ ઘણો બધો કાળ પરિભ્રમજાનો ઘટી જાય. જો ક્ષાયિક સમ્યગુર્દર્શન પ્રગટી જાય તો ત્રીજા ભવે મોક્ષ થઈ જાય. આ ભાવને દીર્ઘકાળ સુધી ધારણ કરી રાખવાથી તેની ફળશુદ્ધિ જરૂર મળી જાય. જીવનનિર્ભાઇ પુષ્યયોગે ચાલી રહ્યો હોય તેણે તો એ પ્રવૃત્તિ ઘટાડી હેવી અને નિવૃત્તિ લેવી. નિવૃત્તિનો સમય વધારતાં જવું. આમ કમે કમે આગળ વધતા રહેવાનો ખ્યાલ રાખવો.

‘પરથી ખસ, સ્વમાં વસ, આટલું બસ’ - આમ જ કરવાનું છે. અનંતકાળના પરિભ્રમજાનો થાક ઉતારવાનો આ એક જ માર્ગ છે. સમયનું બહાનું કાઢવું નહીં. જેમ બને તેમ સત્સંગમાં રહેલું. સાચું શરણ ગ્રહણ કરીને ચેતનને ચેતન સ્વરૂપ બનાવવાના પુરુષાર્થમાં લાગી જવાનું છે. જીવને સ્વચ્છંદ મોટો દોષ છે. એ જેનો મટી ગયો છે તેને માર્ગનો કમ પામવો બહુ સુલભ છે. ●

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર

‘જ્ઞાનીપુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જેવી છે.’

પ.પુ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરોથી સાધકના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

ઓક્ટોબર-૨૦૧૩ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૬૫

ઓક્ટોબર માસ માં તા. ૨-૧૦-૧૩ થી ૬-૧૦-૧૩ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૫૭ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ઉચ્ચશ્રેષ્ઠીના ૧૪ સાધકો, ચિંતનમાં ૧ સાધક, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૨ ત સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૮ સાધકો હતાં.

આરાધના શિબિરમાં ૨૨ સાધકો હતાં જેમાં ઉચ્ચશ્રેષ્ઠીના ત સાધકો, ચિંતનના એક સાધક, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૮ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૦ સાધકો હતા, જેમાં રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૧૧ સાધકો હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રીમદ્ દેવનન્દી અપરનામ પૂજ્યપાદ સ્વામી વિરચિત ‘સમાધિતંત્ર (સમાધિ શતક)’ એ હતો. આ ખૂબ જ ગહન વિષય હોવા છતાં પ.પુ.ભાઈશ્રીએ આ વિષયને ખૂબ જ સરળતાથી સર્વ સાધકો સમજ શકે તેવી રીતે સરળ ભાષામાં કથાઓ સહિત સમજાવેલ જેથી સર્વ સાધકો સારી રીતે સમજ શકેલ અને ભેદજ્ઞાન કરવાની રીત અને શક્તિ પણ મેળવી શક્યાં. સૌ સાધકો આ વિષયથી ખૂબ જ ખુશી બતાવતાં હતાં.

આરાધના શિબિરમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીનું એકાંતમૌન આરાધના શિબિરનું પ્રશિક્ષણ તે જ સમયે અન્નપૂર્ણાહોલમાં ટી.વી.વિડીયો દ્વારા લાઈવ ટેલીકાસ્ટથી આરાધના શિબિરના સાધકોને સાંભળવા મળેલ.

આરાધના શિબિરમાં બીજું પ્રશિક્ષણમાં બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈનો વિષય પ.પુ.મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજ્યજી વિરચિત અધ્યાત્મસાર પુસ્તકમાંથી ‘સદ્બાનુષ્ઠાન અધિકાર – મનઃશુદ્ધિ અધિકાર’ હતો જે તેમણે ખૂબજ સરળતાપૂર્વક સૌ સમજ શકે તે પ્રમાણે સ્વાધ્યાય કરાવેલ.

આ શિબિરોમાં મુમુક્ષુઓ – લંડન, નૈરોબી, દુબઈ, મુંબઈ, ઉજ્ઝૈન, પેટલાવદ, અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, વલસાડ, ખૂજ, બોટાદ, વાંકાનેર, કૃષ્ણાનગર, સુરેન્દ્રનગર, સાયલા વગેરે વિવિધ ક્ષેત્રોથી આવેલ હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર, ઓક્ટોબર-૨૦૧૩ ના મુમુક્ષુઓની ફળશ્રુતિ

- ★ એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં ભાગ લેવાથી સાધનાના પરિણામમાં ફાયદો જણાય છે. ચિંતન ગાઢું થતાં સૂક્ષ્મ થાય છે. તેમ કરતાં ચિંતન અટકી જાય છે ત્યારે પોતાના સ્વરૂપમાં લીન થવા રૂપ સ્થિતિ જણાય છે. પરમ શાંતિ પણ જણાય છે. દિવસે દિવસે હું માત્ર આત્મા હું તેનો નિશ્ચય બળવાનપણાને પામતો જાય છે. કોઈપણ કિયા કરતાં જ્ઞાન આત્માનું વધારે લક્ષ રહે છે – સાધના સારી થતી રહે છે.

– ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

- ★ ધ્યાનમાં ચિંતન ગાડું થાય છે તેમ જ્ઞાયક આત્મા તરફ વધારે જાગૃતિ રહે છે તેથી આત્માનો દદ નિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે. સાધના કરતાં આનંદ આવે છે. ધ્યાન સિવાયના સમયમાં અંતરમુખ ઉપયોગ વધારે રહે છે. સુવિચારણા પણ ચાલે છે. હવે મારે કોટે જઈને પણ આ પ્રેક્ટિસ વધારે કરીશ. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ આ વખતની શિબિર ખરેખર મને ઘણી જ લાભદાયી નીવડી. ઘણાખરા ધ્યાન વધતાં પરિણામવાળાં થતાં હોય તેમ જણાયું ખરા અર્થમાં કહું તો જાણે ચિંતનની ગ્રીપ આવી હોય તેમ લાગ્યું. ઘણી જ સ્થિરતા અને એકાગ્રતા રહી. પ્રશિક્ષણથી ભેદજ્ઞાનના પુરુષાર્થમાં ઘણું જ બળ મળ્યું, જાગૃતિ રહેતી થઈ. તન અને મનમાં હળવાશ લાગી. ક્યારેક ચિંતનમાં જાણે શરીર નથી જોનાર-જાણનાર હું પોતે એવા જ્ઞાયક સ્વત્બાવમાં સરકી જઈ એમાં સ્થિર થવાઈ જતું. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ શિબિરમાં ધ્યાન ઘણાં સારાં થાય છે. છેલ્લાં બે ધ્યાન બહુ જ સરસ થયાં બધા જ પ્રદેશો શાંત થઈ ગયાં. આંદોલનો શમી ગયાં. થોડી વાર તો મન કે શરીર કાંઈ જ ન હોય તેવું લાગ્યું. અંદરમાં શાંતિ લાગી. આ બધી સદ્ગુરુદેવની જ કૃપા છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરમાં ધ્યાન ઘણાં સારાં થાય છે. દરરોજનાં પાંચ ધ્યાન કરવાથી ધ્યાનમાં ઉત્તરોત્તર સ્થિરતામાં વધારો થયો છે. એકાગ્રતા વધતી જાય છે રાગ-દ્વેષનાં પરિણામો ઓછાં થયાં છે. વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધતા જાય છે, ધ્યાનમાં શાંતિ અને આનંદનો અનુભવ થાય છે, શરીર ન હોય તેવો અનુભવ પણ થાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ દરેક એકાંત મૌન શિબિર કંઈ ને કંઈ નૂતન સંદેશો લાવે છે અને પ્રગતિને પંથે લઈ જાય છે, ધ્યાનમાં રસ-રૂચિ-વલાશ વધતાં જાય છે, લક્ષ્ય બિંદુ પર સ્થિરતા વધારવા પુરુષાર્થી રહેલ હું, એક મિનિટ સુધીની સ્થિરતા જણાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ અતિ સ્નેહ કે પ્રેમ હવે ક્યાંક હોય એમ લાગતું નથી. હું આત્મા હું એવો ભાવ દદ થતો જાય છે તેથી અસંગતાનો ભાવ ઉત્પન્ન થતો જાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ Beloved Bhaishree why in every Shibir does it feel like you have chosen your prashikshan topic for me ? As you unfold the deep essence and meaning of every shlok. It feels like you are having a one to one conversation with me guiding my every next step. Ocean of love and compassion you hit the nail on the head you target exactly what has been troubling and obstructing me and than take me 5 step & back to what the root of the problem is your compassion however does not stop there you show me a step by step path on how to eliminate it through means of specific suvicharna. This has had a profound impact on my dhyan leaving me to progress from the day before. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ શિબિરો ભરવાથી મારી પ્રગતિ થાય છે તે ચોક્કસ વાત છે. માનસિક ઘણી શાંતિ લાગે છે. ધ્યાનમાં શાંતિ અને હળવાશ લાગે છે. મારા દોષો દેખાય છે અને પાતળા પાડી ક્ષય કરતો જાઉં હું. — અર્ધ પ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનનાં પરિણામો દરેક શિબિર બાદ ઉત્તરોત્તર સુધારતાં લાગે છે. આ વખતના મોટા ભાગનાં

ધ્યાન ખૂબ જ જગૃતિપૂર્વક અને વધતી એકાગ્રતાએ થયાં હોય એવું લાગ્યું. એક ધ્યાનમાં એક વખત એવું લાગ્યું કે જાણે શરીર જ નથી ફક્ત સાધનના સ્પર્શની ઉપસ્થિતિ અને બાકી બધું આનંદમય અને શાંત હતું.

— અર્ધ પ્રાપ્તિ

આરાધના શિબિર ડિસેમ્બર- ૨૦૧૩

ડિસેમ્બર માસમાં તા. ૨૫-૧૨-૨૦૧૩થી ૩૧-૧૨-૨૦૧૩ આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. જેમાં કુલ ૮૬ સાધકોએ ભાગ લીધેલ, જેમાં ઉચ્ચશ્રેષ્ઠીના-૧૫, ચિંતનના-૫, પૂર્ણપ્રાપ્તિના-૨૮ અને અર્ધપ્રાપ્તિના-૩૮. જેમાં રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા સાધકો પણ હતા.

આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય ભક્તિ હતો. પ.પુ.ભાઈશ્રીએ નવધા-ભક્તિ ખૂબ જ સૂક્ષ્મપણે વિસ્તારપૂર્વક સમજાવેલ. ત્યાર બાદ વચ્ચનામૃત પત્રાંક-૫૭૨માં દર્શાવેલ આશ્રયભક્તિની ખૂબ જ સુંદર રીતે છણાવટ કરેલ અને તલસ્પર્શી સમજ આપેલ અને છેલ્લે પરાભક્તિ વચ્ચનામૃત પત્રાંક-૨૦૧ તથા ૨૨૩ લઈ તેમાંનું ગૂઢ રહસ્ય વિસ્તારપૂર્વક સમજાવેલ. જેની સાધકો ઉપર ખૂબ જ ઊંડી અસર થયેલ.

બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈએ વચ્ચનામૃત પત્રાંક ૩૧, ૪૦, ૧૬૬, ૧૮૮ ખૂબ જ વિસ્તારપૂર્વક તથા સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં જુદાં જુદાં ગામોના મુમુક્ષુઓએ જેમકે યુ.એસ.એ., લંડન, નાઈરોબી, દુબઈ, મુંબઈ, કલક્તા, ઇન્ડોર, અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર, બોટાદ, સાયલા, થાનગઢ, કૃષ્ણાંગનગર, પેટલાવાદ, ભૂજ ભાગ લીધેલ.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર, ડિસેમ્બર-૨૦૧૩ ના મુમુક્ષુઓની ફળશુદ્ધિ

- ★ બધાં ધ્યાન એકાગ્રતાપૂર્વક થયાં અને ઘણા ધ્યાનમાં ચિંતન અટકી જતું ત્યારે ખૂબ ખૂબ આનંદ અનુભવાતો અને થતું હતું કે આવો આનંદ સતત રહ્યા કરે તો કેવું સારું. ધ્યાનમાં ચિંતન એટલું એકાગ્રતાપૂર્વક થતું કે બહારના અવાજો તેમજ શરીર સુધ્યાંનું પણ ભાન ભુલાઈ જતું. એક ધ્યાનમાં પોઈન્ટ ઉપર રહી હતી ત્યારે આત્માના કેમ દર્શન કરતી નથી, આ જ હું આત્મા છું. દર્શન કરી લે. એવો ધ્વનિ ઊઠતો હતો. આ આત્મા હું છું તેવું હવે ચોક્કસ થઈ રહ્યું છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ હવે અંતમુખ્યધ્યાન થતું હોવાથી ખૂબ જ શાંતિ અનુભવાય છે. મનની એકાગ્રતા પણ સારા પ્રમાણમાં રહે છે. ચિંતન દ્વારા ધ્યાન કરતાં ખૂબ જ ઊંડાશપૂર્વક ચિંતનની ધારાથી આત્મપ્રદેશોમાં અગાધ શાંતિ અને સ્થિરતાની અનુભૂતિ થાય છે, જેના કારણે ધ્યાનમાં બેસી જવું વધારે ગમે છે. વિચારો કોઈ વાર આવે છે પણ દ્વારા દ્વારા રહે છે. અવનવા અનુભવો જેવા કે ગાઢ જંગલ, મૂર્તિ, સુગંધ, પ્રકાશ આદિ પણ જણાય છે.
- ★ આ શિબિરથી મને ખૂબ જ લાભ થયો છે. જરૂર એક પગથિયું ઉપર ચડી છું. સુધારસ ધ્યાનનો મહિમા ખૂબ જ આવ્યો છે. જે દેવોને દુર્લભ છે તે આપે મને કૃપા કરીને આપ્યો. આપના ચરણકમળમાં અનંત અનંત કોટી કોટી પાયવંદન ભક્તિભાવથી કરું છું. જન્મો જન્મ આપનું શરણું, આપની ભક્તિ મને મળજો તેવી પરમકૃપાળુદેવને વિનંતી. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

- ★ ધ્યાનનાં પરિણામ દઢ સંકલ્પ બળ હોવાથી, ઉત્તરોત્તર ચઢતા પરિણામવાળાં રહ્યાં, જેનાથી એટલો તો ચોક્કસ ખ્યાલ આવ્યો કે વૃત્તિને સાધન પર જ સતત લગાડી રાખવાથી ધ્યાન સૂક્ષ્મ અને ચિંતન ગાંધું થઈ અંદરમાં વધુ વખત સ્થિર થઈ શકાય છે. જ્ઞાણે બધાં આંદોલનો શાંત પડતાં જાય છે અને દણ્ણિ સ્વ તરફ વધુ ઢણતી જણાય છે. આ બધું આપની જ કૂપાથી શક્ય બનતું જાય છે. — ચિંતન
- ★ શિબિર દરમ્યાન આધ્યાત્મિક ઘડતર માટેના તમામ હુર્દાભ પાસાઓ એક સાથે સુલભ થતા હોવાથી ધ્યાનમાં પણ સ્થિરતામાં ઉત્તરોત્તર સુધારો અનુભવી શકાય છે. સાધન પર રહેવાના અભ્યાસનો મહાવરો દઢ થતો જાય છે. સ્વયં સાથે જ રહેવાનો દિવ્ય અવસર શિબિર દરમ્યાન પ્રાપ્ત થતો હોવાથી સ્વયંના વર્તન-યવહાર પ્રત્યે જાગૃતિ વધતી જાય છે. સ્વઅવલોકનનો અભ્યાસ સૂક્ષ્મ થતો જાય છે. કષાય ભાવોમાં મંદતા વધતી અનુભવાય છે. સ્વઅવલોકનના સંસ્કારો વધુ ને વધુ સ્વયં પ્રત્યે જાગૃત બનતા જાય છે. સ્વયંનું ઘડતર કરવાનો અને આધ્યાત્મિક સંસ્કારોને જીવનના યવહારમાં દઢ કરવાનો અવસર શિબિરથી જ પ્રાપ્ત થાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરમાં મને ખૂબ જ લાભ થયો છે. વિકલ્પો ખૂબ જ આવતા હતા, હું આ વિકલ્પોથી ક્યારે છૂટીશ. પરંતુ આ શિબિરથી મન ઘણું શાંત થઈ ગયું છે. ધ્યાનનો પુરુષાર્થ સમૂહમાં ધ્યાન કરવાથી તથા સાત્ત્વિક વાતાવરણથી ધ્યાનની સ્થિરતામાં ઉત્તરોત્તર સુધારો થતો જાય છે. અજ્ઞાનનાં આવરણો દૂર થતાં જાય છે. એક અજબ શાંતિ-ઉલ્લાસ લાગે છે. શિબિર ખરેખર અધ્યાત્મિક વિકાસને ઝડપી બનાવવામાં કામદેનું સમાન છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ ડિસેમ્બરની શિબિરમાં ધ્યાન સરસ થાય છે. ભરચક પ્રોગ્રામ હોવાથી ક્યારેક થોડી નિંદ્રા આવી જાય છે. બાકી ધ્યાન જાગૃતિપૂર્વક થાય છે. સાધનને તેના સ્થાન પર રાખી, દણ્ણિને લક્ષ્યબિંદુ ઉપર રાખી મનને એકાગ્ર કરીએ છીએ. જ્યારે ધ્યાનમાં સ્થિરતા આવે છે ત્યારે અલૌકિક આનંદ આવે છે. પરમસુખ અને શાંતિનો અનુભવ થાય છે. — પૂર્ણ પ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરમાં આત્મજ્ઞાનની ઉત્તમ વાતો સાંભળીને ખૂબ ખૂબ ઉલ્લાસ આવ્યો. ભક્તિની તો વાત જ શી કરવી, દરેક દિવસે ઉત્તમ ભક્તિ થઈ છે. જે હૃદયને ખૂબ જ સ્પર્શી ગઈ. મન ખૂબ પ્રકૃતિલિત થયું. જ્ઞાણે સત્યુગ કેવો હશે તે તો ખબર નથી પણ મનનાં જે પરિણામ થયાં તે શબ્દથી લખી શકાય તેમ નથી. તે અનુભવને વાળીથી વર્ણવી ન શકાય, પણ જે અમૃતવર્ષી થઈ છે તે ઘણી જ અદ્ભુત હતી. — અર્ધ પ્રાપ્તિ
- ★ ભક્તિમાર્ગ સરળ અને સુગમ કદાચ એટલે જ કહ્યો હશે કે એમાં બહારથી વસ્તુ લેવા કે માંગવા જવાની જરૂર નથી. પણ પોતાની અંદર બેઠેલી હું—મારાપણાની અહંકૃતિને દૂર કરી પ્રભુ પ્રત્યે સર્વસ્વ અર્પણતાનો ભાવ કેળવવાનો છે. ભક્તિ સર્વોપરિ એટલે હશે કારણ અનંતકાળથી અંતરમાં સજજ થયેલ અહંપણું અને દેહાધ્યાસ એ ‘આત્મનિવેદન’— સર્વસ્વ પ્રેમાર્પણ વગર જવું અશક્ય લાગે છે. પ્રભુ પ્રત્યેની પ્રેમાભક્તિ અથવા આશ્રયભક્તિ જ હિમાલય જેવા અહંપણાના પહ્ણાને ત્વરાથી ઓગાળી શકે છે જે અંતે સ્વરૂપધામમાં સ્થાપિત કરે છે. — અર્ધ પ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનમાં શારીરિક સ્થિરતા સારી રહે છે. વિચારો ટૂંકા અને ઓછા આવે છે અને વિચાર વખતે દ્રષ્ટાભાવ રખાય છે. ધ્યાનમાં શાંતિ જણાય છે. શરીર હલકું લાગે છે. ધ્યાનમાં એકાગ્રતા વધે છે અને દિવસ દરમ્યાન પણ સમતા-સમભાવ રહે છે. મન ખૂબ જ શાંત થઈ જાય છે. — અર્ધ પ્રાપ્તિ

યુવા શિબિર – ડિસેમ્બર-૨૦૧૩

દર વર્ષની જેમ આરાધના શિબિરની સાથોસાથ યુવા શિબિરનું આયોજન થાય છે. આ શિબિરમાં ‘યુવા’ એટલે અધ્યાત્મના માર્ગમાં જે હજુ ‘યુવા’ છે, ‘નવા’ છે, તેમનો સમાવેશ થાય છે. અહો એ વર્ષથી લઈને ૮૦ વર્ષની ઉમરના આત્માર્થી જીવો ભાગ લે છે. આ વર્ષે ૩૪ મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં ૨૦ પુરુષો હતા અને ૧૪ મહિલાઓ હતી. અલગ અલગ ક્ષેત્રોથી તેઓ આવ્યાં હતાં. જેમ કે અમદાવાદ, પુના, બોટાદ, રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર, સાયલા, પાલડી, કલકૃતા અને લંડન. આમ દેશ-વિદેશથી દર વર્ષે ડિસેમ્બરની ૨૫થી ૩૧ તારીખ સુધી આ મુમુક્ષુઓ સાયલા આશ્રમમાં આવી પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરે છે.

આ વખતની શિબિરમાં બ્રહ્મનિષ મિનળબેને પરમ કૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીના વચનામૃતમાંથી મહાત્મા ગાંધીજી પર લખાયેલા પત્રાંક - ૫૩૦ પર સ્વાધ્યાય કરાવેલ. આ પત્રની સમજણ આપતા પરમ કૃપાળુદેવના છ પદના પત્રનો આધાર લઈ મુમુક્ષુઓના અધ્યાત્મનો પાયો મજબૂત કર્યો હતો.

રાતના સ્વાધ્યાયમાં જુદી જુદી ધર્મકથાઓ દ્વારા અંગેજ તથા ગુજરાતીમાં સત્યાત્મ બોધની પ્રાપ્તિ મુમુક્ષુઓને થઈ.

એક સ્વાધ્યાય પ્રશ્નોત્તરીનો હતો, જેમાં મુમુક્ષુઓના પ્રશ્નોનું સમાધાન કરવામાં આવેલ હતું.

બ્રહ્મનિષ વિકભમભાઈએ આ ચાર વિષયને આગળ વધારતા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી અને મહાત્મા ગાંધીજીના આધ્યાત્મિક સંબંધોને લઈને ખૂબ જ રસપ્રદ રીતે મુમુક્ષુઓને બન્ને મહાત્માઓનો પરિચય આપ્યો. સાથે સાથે અલગ-અલગ સંતોનાં પદો, ગીતો, ભજનો તથા સ્તવનો દ્વારા મુમુક્ષુઓને મંત્રમુખ કર્યો. તેમના આત્મ-અનુભવથી નીકળતી વાણી સૌના હદયને સ્પર્શી ગઈ.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા પ.પૂ. ગુરુમાના

જન્મદિનની ઉજવણી

સત્પુરુષ એ શુદ્ધ ચૈતન્યનો પ્રગટ જ્ઞાનદીવો છે.

પ્રત્યક્ષ સમર્થ જ્ઞાની સદ્ગુરુદેવ ગુરુગમરૂપી સંજીવની ઔષધ દ્વારા શિષ્યોને જરૂરી છોડાવી, તેની સુખુપ્ત ચેતનાને જગાડી, તેને આત્મલક્ષી બનાવે છે. જીવ જે સતત વિભાવભાવમાં રખે છે તેનો અભાવ કરાવી સ્વભાવમાં સ્થિત થવાની યુક્તિ બતાવી શિષ્યને જન્મમરણના ચકરાવામાંથી છોડાવે છે. આવી હિંય સાક્ષાત્ ચૈતન્યમૂર્તિના અસ્તિત્વમાં પોતાની જાતને ઓગાળી-ગુરુમૂર્તિમાં ચુલતાન થવાનો પાવન અવસર એટલે પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા પ.પૂ.ગુરુમાના જન્મદિન. જે દિનની મુમુક્ષુઓ આતુરતાપૂર્વક રાહ જોતા હોય તે દિનની ઉજવણી ભક્તહંદ્યમાં અનેરો ભાવ જગાડે છે. જીવનની હરેક પણ શાશ્વત સુખાનંદમાં બિરાજમાન છે તેવા ગુરુવર સાથે જ્ઞાનતંત્ર બંધાઈ જતાં એમની ચેતન યાત્રા સાથે જોડાઈ અને મોક્ષવારણ સુલભ બની જાય છે.

તા. ૨૪મી નવેમ્બર ૨૦૧૩ના રવિવારે ગુરુદેવના ૭૦મા જન્મદિનની ઉજવણી માટે શ્રી રાજ-સૌભાગ આશ્રમના મુમુક્ષુઓ સવારે ૭.૪૫ વાગે માટુંગાના પ્રાચાર્ય બી. એન.વૈદ્ય સભાગૃહની બહાર ભેગા થયા. ૭૦ માં ૭ નો આંકડો દર્શાવે છે કે મુમુક્ષુનાં સાત લક્ષણો દયા, શાંતિ, ક્ષમા, સમતા, સત્ય, ત્યાગ અને વૈરાગ્યને જીવનમાં વર્ણી આત્માનાં ૭ લક્ષણોનું ચિંતન કરતાં કરતાં – જેમકે સમતા, રમતા, ઉર્ધતા, જ્ઞાયકતા, સુખભાસ અને વેદકતા—આનું ઘૂંટણ કરતાં, અનંતાનુંબંધી ૭ કષાયોનો ક્ષય કરી અને જેઓએ પરમ પદની પ્રાપ્તિ કરી અને શૂન્ય દર્શાવે છે કે જેમણે અસંગ દશા એવી પ્રાપ્ત કરી કે હવે કરવાનું કાંઈ બાકી રહેતું નથી. સંગીતના તાલે ● સફેદ વખ્તોમાં સજજ પૂ.ભાઈશ્રી જ્યારે સભાગૃહમાં

દાખલ થયા તો જાણે કરુણા, શુદ્ધતા, કૃપાનો ધોધ વહેવા માંડ્યો અને આખો માહોલ ચૈતન્યવંતો બની ગયો. સૌનાં તન-મન જૂમી ઉઠ્યાં અને ગુરુદેવના ચરણોમાં સૌઅે ભક્તિભાવે વંદન કર્યો. દીપ પ્રાગટ્ય બાદ બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈએ આ પ્રસંગે ખૂબ જ સફળતાપૂર્વક સંચાલન કરતાં હૃદયના ઊંડાણથી વક્તવ્ય આપતાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીના અનંત ગુણોને પ.પૂ.બાપુજી સાથે સરખાવ્યા. પ.પૂ. બાપુજી ગુણસમૂહ રૂપે જાણે ભાઈશ્રીમાં પ્રતિબિંબિત થયા છે તે જણાયું. તેઓએ કહ્યું કે પ.પૂ.ભાઈશ્રીનું બહુમાન કે સન્માન કરવા માટે જગતમાં કોઈ વસ્તુ કે કોઈ શબ્દો નથી. પણ તેમણે ચીધેલા માર્ગ પુરુષાર્થ કરી લક્ષ તરફ આગળ વધીએ ત્યારે જ તેમના તરફનું ઋણ અદા કરી શકાય. ત્યાર બાદ આત્માર્થી મહેન્દ્રભાઈ મહેતા, ચંદ્રકાન્તભાઈ જસાણી અને આંકિટકટ દેવેનભાઈને સ્ટેજ પર બોલાવ્યા. જેઓએ પ.પૂ.ભાઈશ્રીને તિલક કરી આંટી પહેરાવી, ત્યારે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના દીઘધ્યુષની પ્રાર્થના કરતાં સૌનાં સ્તરક જૂકી ગયાં.

આ વખતની ઉજવણીમાં ભક્તિનો દોર ખૂબ સુંદર રહ્યો. શ્રી શ્રી રવિશંકર મહારાજના શિષ્ય શ્રી વિકમ હજરા કે જેઓને જોતાં જ તેમની ગુરુભક્તિના દર્શન થાય. હૃદયના ઊંડાણથી તેમણે એવા ભક્તિના સૂર છેઝા કે સમગ્ર ભક્તગણ ઉલ્લાસથી નાચવા લાગ્યો. સૌ જૂમી ઉઠ્યા. તેમની ગુરુકૃપાની વાત સાંભળતાં સૌ ગદ્દગદિત પણ થઈ ગયા. તેમણે જણાયું કે ગુરુજી શિષ્ય સાથે બે ડગલાં ચાલે પછી શિષ્ય અટકે તો ગુરુજી કહે બસ હવે આટલું થોડું જ ચાલવાનું છે. એમ કરતાં કરતાં આગળ ગયા પછી શિષ્ય પાછળ ફરીને જુએ ત્યારે એને જ્યાલ આવે કે ગુરુકૃપાએ પોતે કેટલો રસ્તો કાપી નાખ્યો છે! તેઓએ ‘મધુબન કી લતાઓ મે’ અને ‘મિલ મેરે પ્રીતમ જુઓ’ અને બીજાં અર્થસભર ભજનો ગાઈ મુમુક્ષુઓને ભક્તિમાં ભીજવી દીધા. તેઓએ કહ્યું કે આપણે

ગુરુદેવનો જન્મદિન ઉજવવા ભેગા થયા છીએ. પરંતુ આપણે એનો જન્મદિન શું ઉજવીએ? તેઓ તો પોતાના જાગૃત ઉપયોગથી જીવનની હર એક ક્ષણ માણી રહ્યા છે. આપણા જીવનમાં તેઓની હાજરી, અભિજાને યથાર્થ જીવન જીવવાની કલા શીખવે છે. કેક કટીંગ કર્યા બાદ ભક્તોએ ભક્તિના દીપમાં શ્રદ્ધાનું દિવેલ પૂરી પ.પૂ.ભાઈશ્રીના જયોતિસ્વરૂપ પ્રકાશમાં પોતાના દીપકનો પ્રકાશ એકમેક કરવા પ્રયત્ન કર્યો. પછી પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો સત્સંગ શરૂ થયો. જેનો વિષય હતો ‘ઉત્સાહ’. આ દિવસે મુમુક્ષુઓનાં હૈયાં ઉત્સાહથી થનગનતાં હતાં. એટલે આ વિષયે સૌમાં એક નવું જોમ બક્ષ્યું. પૂજયશ્રીએ સત્સંગમાં કહ્યું કે દરેક જીવમાં અનંત ઉત્સાહ છે પણ તે સૂતેલો છે. એને જગાડવા માટે શક્તિ બહારથી લાવવાની જરૂર નથી, પોતાની અંદર ઊતરવું અને શક્તિ શોધવી, બીજા માટેનો ધિક્કાર આપણા ઉત્સાહનો નાશ કરે છે. ઉત્સાહ આત્મવિશ્વાસને જન્મ આપે છે. બરાબર તપાસ કરીએ કે આપણો ઉત્સાહ કેમ ઘટે છે? એ પરિબળોનો નાશ કરો. આપણો ઉત્સાહ બીજાના ઉત્સાહમાં વધારો કરે છે. એકનો નિરુત્સાહ બીજાનો ઉત્સાહ ઘટાડી દે છે. ઉત્સાહના ફળનો વિચાર કરો - વિચારમાં ખૂબ શક્તિ છે. લધુતાગ્રંથિ, નકારાત્મક વિચારના કારણે મનને લક્ષ્ય થઈ જાય છે. તન કરતાં મનનો લક્ષ્ય વધુ ભયંકર છે. તમારા મનમાં, તમારા જીવનમાં, કર્મક્ષેત્રમાં, એક એવો વિષય હશે કે જેને તમે સ્પર્શ ન કર્યો હોય. એ સ્પર્શ ન કર્યો હોય તે પ્રદેશને સ્પર્શ કરશો તો અવનવાં રહ્યા ઉધરશે. આપણે ખૂબ ઉત્સાહ વધારીને આરાધના કરી આગળ વધવાનું છે. નાની નાની કથા અને પ્રસંગોથી. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આ સમજાયું. બ્રહ્મનિષ મિનળબેને પણ પ્રાસંગિક વક્તવ્ય આપી સદ્ગુરુદેવના ગુણ ગાયા. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ દરેક મુમુક્ષુને વ્યક્તિગત દર્શન આપી

ત્યાં સૌને લાહુ આપ્યો. લગભગ ૫૦૦ મુમુક્ષુઓ આ પ્રસંગે લાભ લીધો. દેશ-પરદેશમાં અલગ-અલગ રીતે લોકોએ આ પ્રસંગને ખૂબ ઉત્સાહથી ઉજવ્યો. આ પ્રસંગ નિમિત્ત વિપુલ સંખ્યામાં ધનરાશિ ભળી. અનેક લોકોએ ખૂબ જ સુંદર ગ્રીટિંગ કાર્ડ્સ બનાવ્યાં જે નીચે પ્રદર્શિત કરવામાં આવેલ. ત્યાં એક સંકલ્પ પેટી મૂકવામાં આવેલ જેમાં અનેક મુમુક્ષુઓએ પ.પૂ.ભાઈશ્રીના ચરણોમાં સંકલ્પ કરી તે પેટીમાં મૂકેલ.

‘મૌન’ જેમનો સંદેશ હતો એવા મૌની, ધ્યાની ગુરુમા કે જે સટેટે ત્યાં હાજર નહોતાં પરંતુ સતત તેમની હાજરી ત્યાં વર્તાતી હતી.

છેવટે સુંદર ભોજન લઈ, આ પ્રસંગનાં સંભારણાં વાગોળતા સૌ છૂટા પડ્યા. ●

મુંબઈમાં બ્રહ્મનિષ મિનળબેનનો

સ્પેશિયલ લેડીઝ સ્વાધ્યાય

તા. ૧૧-૧૧-૨૦૧૩ના રોજ બ્રહ્મનિષ મિનળબેનનો લેડીઝ સ્વાધ્યાય શાંતિનિકેતનમાં રાખવામાં આવેલ. તેમાં તેઓએ પૂ. બાપુજીનું રેઝમું વાક્ય ‘ચારિત્ર એટલે સ્વભાવ પરિણાતિ’ સમજાવેલ. આત્માના સ્વભાવમાં સતત રમમાણ રહેવું તે ચારિત્ર. મોક્ષે જવા માટે ચારિત્ર જોઈએ જ. જે આત્મા આપણી ભીતર રહેલો છે તેનો આવિર્ભાવ કરવાનો છે. શરીરથી છૂટો પાડવાનો છે. પૂર્વ પુણ્યથી બહારનું બધું સુખ મળે છે પરંતુ અંદર શાંતિ છે? જે આત્મ-સ્વભાવની શીતળતા, શાંતિ, સુખ, ધૈર્ય આપણી સાથે છે તો બાબ્ય પરિસ્થિતિ કાંઈ કરી શકતી નથી. જે જન્મ-મરણનું હુંબ દૂર કરે તે સમ્યક્દર્શન. એ જ સત્રદેવ, સદગુરુ અને સત્રધર્મનું શ્રદ્ધાન્ન, જેમાં સદગુરુ ગુરુગમની ગ્રાપિ કરાવે અને સાધનાનો માર્ગ બતાવી-ભેદજ્ઞાનની પ્રક્રિયાથી શરીર અને આત્માનો ભેદ પાડે. જેટલો વખત આત્મામાં ટકી શકીએ તે સમ્યક્યારિત્ર,

તે વખતે ત્યાં રાગ-દ્વેષ નથી થતો, સમત્વભાવ છે. આટલો વખત મોક્ષની અનુભૂતિ. આપણે તો અંતરાત્માવાળા જીવો છીએ તો બહિરાત્મા છોડવાનો છે. આપણને મનુષ્યભવ અને બધા સંજોગો સારા મણ્યા છે. તો હવે ઢીલ નથી કરવી પણ મારે હવે ચારિત્રદશા પ્રાપ્ત કરી લેવી છે તેમ દઠ કરવું. આ ગ્રંથિ જે મોહનીય કર્મની સાત પ્રકૃતિની બનેલી છે તેને તોડવાની છે. મનુષ્યત્વ, જ્ઞાનીનું દર્શન, સત્ત્વપુરુષની શ્રદ્ધા તથા તેમનો બોધ આ ચાર વસ્તુ મળવી અતિ દુર્લભ છે. અત્યારે આત્માનો ઉપયોગ ચંચળ બની બધામાં ભળી જાય છે. આનાથી આપણી જાતને બચાવી શાંત કરવાની છે. સંકલ્પ-વિકલ્પ રહિત, વાણીનું મૌન ધારણ કરવાનું છે. મન, વચન, કાયાનું સંયમન કરવું. આપણા વહેવારને સીમિત કરીએ તો આપણા માટે અવકાશ મળે. સ્વભાવમાં રહેવું તે કર્મકાય કરવાનો રહ્સનો છે. પછી બધી વસ્તુ પરથી પ્રીતિ તોડવી નહીં પડે પણ તૂટતી જશે. પછી સમાધિતંત્રના બે શ્લોકોનો આધાર લઈ સમજાવ્યું કે જો સ્વરૂપની લીનતા થાય. સાધકને ભેદજ્ઞાનનું બળ વધે તો ભીતર વીતરાગતા વધતી જાય. જેમને આત્માનો અનુભવ થયો નથી તેનો નિવાસ ગામમાં કે અરણ્યમાં છે, પણ જેને આત્માનો અનુભવ થયો છે તેનો નિવાસ તેના આત્મામાં જ છે. જ્ઞાનીને ત્રિવિધ તાપાણિ સ્પર્શ કરતા નથી. પોતાના દેહના પણ તે સાક્ષી બની ગયા છે. જેનો ઉપયોગ બીજે નહીં ભમતાં આત્મસ્વરૂપમાં સ્થિર થાય છે તેનો નિયમથી અવશ્ય મોક્ષ થાય છે.

—૦—૦—

પ.પૂ. બાપુજીની ૧૬મી પુણ્યતિથિ નિમિત્ત

પ. બ્રહ્મનિષ મિનળબેનનો લેડીઝ સ્વાધ્યાય

તા. ૮-૧૨-૨૦૧૩ના રોજ શાંતિનિકેતનમાં બપોરે ૩-૦૦થી ૪-૩૦ વચ્ચે ગોડવવામાં આવેલ.

તેઓએ કહ્યું કે, ‘પ.પુ.બાપુજી ગુજરાત્વરૂપે આપણી સાથે જ છે. પૂજ્ય બાપુજના ગુણગ્રામ કરતાં જાણે પ્રત્યક્ષ પુ.બાપુજી નજર સમક્ષ ખડા કરી દીધા. પુ.બાપુજના અતિ નમૃતા, પરમ ધૈર્ય, સાગર સમી ગંભીરતા, હિમાલય જેવી અડોલતા, દિવ્ય સહિષ્ણુતા, પ્રખર તાપમાં ટકી રહેવાની યોગ્યતા, સંતતા, સાદગી તથા સરળતા જેવા દિવ્ય ગુણો ભરપૂર ભરેલા હતાં. મોટાઈ કે આંદંબર જરા પણ નહીં. માન મેળવવાથી હમેશાં દૂર રહેતા, ક્યાંય ઉતાવળ નહીં છતાં બધે જ સમયસર પહોંચતા. ધ્યાન કરતા ત્યારે તદ્દન અડોલ રહેતા અને ઊભા ઊભા ધ્યાન કરતા. કોઈ પણ સંગ-પ્રસંગ તેમને સ્પર્શી ન શકતો. પોતે સ્વસ્વરૂપમાં સ્થિર રહી ઉદ્ય કર્મને અબંધ પરિણામે ભોગવતા કેમકે જીવનની છેલ્લી ઘડી સુધી તેમને સંસાર વળગેલો હતો. આપણે પણ રન્દીય પ્રગટાવવાનો છે. તેની જ્યોતિ બુઝાય નહીં તે રીતે સત્રદેવ, સત્રગુરુ તથા સત્રધર્મની શક્તારૂપી દીવો લઈને તેમાં વિવેકની વાટ મૂકવાની છે અને બ્રહ્મઅન્નિથી ચિરાગને પ્રગટાવવાનો છે. ભીતરના જગહળતા દીવાનું દર્શન કરવાનું છે. આ રન્દીય પુ.બાપુજના ચરણે ધરવાનો છે. પુ.બાપુજનું વ્યક્તિત્વ દિવ્ય અને વિરાટ હતું. તેમની શુભ ઓરા તન-મનને સ્વસ્થ કરી દેતી. તેઓ કદી થાકેલા દેખાતા જ નહીં. પારસ કરતાં પણ જ્ઞાની વધારે ઉત્તમ છે, કેમકે તે શિષ્યને પોતાના જેવા બનાવે છે. તેમના સાંનિધ્યમાં અનુપમ શાંતિ પ્રાપ્ત થતી. તેઓ જ્ઞાનના તેજુંજ હતા. તેઓની આંખોમાં સ્થિર ઉપયોગની તીવ્રતા દેખાતી. જે પ્રકાશપુંજ સામે આપણે કેટલો વખત જોઈ શકીએ? તેમનામાં નિર્દ્દિષ્ટતા તથા નેત્રોમાં વાત્સલ્ય અને પ્રેમ છલકાતાં, તેમના સ્મિતમાં અલૌકિક સુખભાસ હતો. તેઓ ઈચ્છાનિરોધ તપ, આત્મવૈભવથી સમૃદ્ધ, વિરાટ વ્યક્તિત્વના સ્વામી હતા. ‘હું દેહથી ભિન્ન સત્ત્વ-ચિદ-આનંદ સ્વરૂપ આત્મા છું’ તે જ વાતને દૃઢ

કરાવી પ.પુ.બાપુજાએ સર્વશાસ્ત્ર અને આગમનો સાર સમજાવ્યો. આમ ગુણ-ગુણના ભંડાર, મુમુક્ષુઓના તારણહાર પ.પુ.બાપુજનાં ચરણોમાં સૌઝે આત્મભાવે વંદન કરી સ્મરણાજ્ઞલિ અર્પણ કરી.

—○—○—

બ્રહ્મનિષ ભિનળબેનનો સ્વાધ્યાય તા. ૧ ઉમી જાન્યુ. ૧૯૧૪ના રોજ શાંતિનિકેતનમાં ગોઠવવામાં આવેલ. નૂતન વર્ષનો પ્રારંભ થતાં તે વર્ષ પ્રગતિમય રહે તે માટે કહ્યું કે, ‘દરેક સંગ-પ્રસંગને આધ્યાત્મિક ઓપ આપી ઊજવીએ તો નવાં કર્મનું બંધન નહીં થાય.’ તે માટે વર્ષ દરમાન —

(૧) મનની મૃદુતા રહે : સાધક તેની દણિ વિશાળ કરે. વિશ્વવાત્સલ્યતા જીવનમાં દેખાય. (૨) અંતરની ઉદારતા : જ્યાં સાચું ત્યાં માણું. સ્યાદ્વાદ જૈન ધર્મ શીખવાડે છે. (૩) વાણી નમૃતા : સાદ થોડો પણ ઊચો ન થતાં વાણી-વર્તન નમ્ર રહેવું જોઈએ. (૪) હદ્યની ઋજુતા : હદ્યમાં સરળતા, કોમળતા રાખવી. આ આંતરિક ફેરફાર છે.

પછી પુ. બાપુજનું રપમું વાક્ય ‘જેની નજર સ્વાર્થ પાછળ જ આંટા મારે છે તેને પરમાર્થ માર્ગ અગર અધ્યાત્મ માર્ગનો ત્યાં સુધી દરવાજો બંધ રહે છે.’

સંસાર સ્વાર્થથી ભરેલો છે. તેમાં પરમાર્થનું કવચ પહેરો. પરમાર્થી એટલે ‘પરમનો અર્થી.’

પત્રાંક ૪૪૮ના આધારે સમજાવ્યું કે પરમાર્થનું પરમ સાધન સત્સંગ છે. સત્રપુરુષની નવધા-ભક્તિ, આશ્રયભક્તિ, પરાભક્તિ માનસપટ પર અંકિત કરી અમલમાં મૂકવી. સાધના જેના જીવનમાં છે તે સંસારથી કાયર બને. ઈન્દ્ર જેવું બાધ્ય સુખ ક્ષણિક છે. તે મેળવવા માટે બાંધેલાં જેટલાં કર્મો છે તે આત્મા પર ચોંટે છે તેટલો આત્મા મહિન થાય છે. સ્વાર્થનો ત્યાગ કરી પરમાર્થ તરફ તન, મન, ધન તથા વિભાવિક

આત્મામાં ફેરફાર કરી પરમાર્થનો ઉકો વગાડવાનો છે. મોક્ષનું કુંડળું નાનું કરી નાંખો. સત્તપુરુષ મજ્યા પછી મોક્ષ સિવાય બીજી કોઈ સ્પૃહ રહેવી જ ન જોઈએ. સ્વચૂંદ છોડવાનો છે. સદાચારી જીવન જીવતાં જીવનમાં દયા, પ્રેમ, પરોપકારના સદ્ગુણો લાવવાના છે. પરમાર્થ માટે સમય કોતરી કોતરીને કાઢવાનો છે. સંસારને સંકોચવાનો છે. આધ્યાત્મિક પંથે ચાલી અને પ્રગતિ કરવાની છે. સદ્ગુરુના ચરણને સેવી પ્રબળ પુરુષાર્થ કરવાનો છે.

અમદાવાદમાં બ્રહ્મનિષ લલીતાબેનનો

સ્પેશીયલ લોડીજ સ્વાધ્યાય

તા. ૧૬-૮-૨૦૧૩ના ‘હુઃખનું મૂળ આસક્તિ’ વિષય પર સમજવતાં કહ્યું કે, આ જીવ પરમાં આસક્ત થઈ ભ્રમણાની ભુલવણીની ગલીઓમાં ભરમાતો રહે છે. અજ્ઞાનમાંથી આસક્તિનું સર્જન થાય છે. અનાદિકાળથી ચાલી આવતી આ ભૂલ છે. તે ભૂલ એટલી બધી દદ થઈ ગઈ છે કે તે જીણવા છતાં ત્યાંથી પાછું ફરાતું નથી. ઉપર ઊઠાતું નથી. તે જ હુઃખનું કારણ છે. જેદ અને આશ્રયની વાત છે કે અપૂર્વ યોગ મજ્યા છતાં પોતાના સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરી નહીં. દેહ સ્વી, પુત્રમાં મમતા કરી કર્મનું બંધન થઈ રહ્યું છે. તે આરાધનાના ફળને રોકે છે. વસ્તુ પર, વ્યક્તિ પર આસક્તિ છે. એટલે ઈચ્છાઓ અને અપેક્ષાઓ ઉત્પન્ન થાય છે. તેથી સંકલ્પ-વિકલ્પોનું વાવાજોડું ઊથલ-પાથલ મચાવી દે છે. મનને સ્થિર રહેવા દેતું નથી. આસક્તિ તૂટે તો વિરક્તિ પ્રગટે. સારોય સંસાર આસક્તિની આધારશિલા પર નિર્ભર છે. તે તોડવા જ્ઞાનદાષ્ટ જોઈશે. તે વજનું કામ કરે છે. દેવ-ગુરુ-ધર્મ પ્રત્યે આદરભાવ આવશે તો મારક તત્ત્વો પૈસા, પરિવાર, પ્રતિજ્ઞા પ્રત્યે આદરભાવ ઘટી જશે. જ્યાં મમતાના બંધનને તોડવાનો સુઅવસર પ્રાપ્ત થયો છે, ત્યાં અહંની ગાંઠને સજજડ કરી રહ્યાં

છીએ. અહીં સત્તપુરુષો રેડ સિંગલ આપે છે કે તને મહત્વ પુછ્યે માનવભવ મજ્યો છે, તેને ગુણોથી સમૃદ્ધ બનાવવાનો છે.

—૦—૦—

તા. ૧૨-૮-૨૦૧૩ના રોજ ‘પુદ્ગલની પરવશતા’ વિષય ઉપર સમજવતાં કહ્યું કે, એક એક ઇન્દ્રિયોના વિષય વિષની વેલની જેમ પ્રાણ હરે છે. ત્યારે હે જીવ તું તો પાંચ ઇન્દ્રિયોનું સેવન કરી સુખ મેળવવાની ઈચ્છા કરે છે. તે તો પુદ્ગલ પદાર્થોની પરવશતા જ છે. અંદર બેઠેલો આત્મા તો શાશ્વત છે. તેને મળેલ પર્યાય તો ક્ષણિક છે. અવળી સમજણાને લીધે તું ક્ષણિકમાં રોકાઈ શાશ્વતને ખોઈ બેસે છે. જ્ઞાની કહે છે કે તારામાં તું વિનય ગુણને પ્રગટાવ, જે વસ્તુ જેમ છે તેમ સ્વીકાર કર. તને અપૂર્વ અવસર પ્રાપ્ત થયો છે. પુદ્ગલ તે તારું સ્વરૂપ નથી; તારું ધર નથી, તારું કેન્દ્ર નથી. ત્યાંથી તું પાછો ફરી જા. જે ક્ષણભંગુર છે; નાશવંત છે, ક્ષણિક છે, ત્યાં રોકાવવાનું નથી. ત્યાં મોહ અને આસક્તિ કરી મારાપણું કરે છે તે જ દર્શનમોહ અને મિથ્યાત્વ છે. માટે હે આત્મા હવે જાગૃત થા. જેને તારા ઉપર પ્રગાઢ ઘાર છે. અતૂટ સ્નેહના સંબંધો છે તેને મૂકીને તારે આ દુનિયામાંથી નહીં જવું પડે? જરા વિચાર કર. છ દ્રવ્યમાંથી એક પણ દ્રવ્યમાં રાગ-દ્રેષ્ટ કરવાનો સ્વભાવ નથી. વિશેષ વિચાર કરતાં માલૂમ પડે છે કે સંસારી જીવ પુદ્ગલદ્રવ્યોમાં શુભાશુભ ભાવ કરી પુદ્ગલને ગ્રહણ કરે છે. તેથી બનેના મિલનના કારણે ભાંતિને લીધે અવળી સમજણાને લીધે રાગ-દ્રેષ્ટની ઉત્પત્તિ થાય છે. રૂપીમાં જીવ રોકાઈ ગયો છે તેથી ચોર્યાશી લાખ યોનીમાં; ચારેય ગતિમાં ભયા કરે છે અને હુઃખ, હુઃખ અને હુઃખ ભોગવી રહ્યો છે. હવે સદ્ગુરુના આશ્રયમાં રહી સાચી સમજણ કેળવી, મમત્વભાવને તજ સમત્વભાવને કેળવ.

—૦—૦—

તા. ૨૫-૧૦-૧ ઉના રોજ 'સમર્પણ એ જ સાધના' વિષય ઉપર સમજવતાં કહું કે, વૃક્ષ જે મૂળથી છૂટું પડી જાય તો સૂકાઈ જાય છે. તેનું અસ્તિત્વ જ નાચ થઈ જાય છે. વૃક્ષ જે મૂળ સાથે સંલગ્ન રહે તો જ લીલુંછમ રહે છે. તો જ ફળ આવે છે અને પથિકને છાંધો આપે છે. તેવી જ રીતે સત્રદેવ - સત્રગુરુ-સત્રધર્મ સાથેનું જોડાણ આપણાને સંસાર સાગર પાર કરાવે છે. ગુરુ પ્રત્યેનો સમર્પણભાવ, આજ્ઞાનો મહિમા હશે તો જ મનુષ્યભવ સફળ થશે. સાધના સહજ થઈ જાય. મારાપણું સહજ છૂટી જાય. એટલે કે અહંનો નાશ થઈ સંકલ્પ-વિકલ્પો છૂટતા જાય અને અંદરથી વિવેક પ્રગટે છે. ત્યાં હોય છે માત્ર સ્વીકાર. આપણામાં જ્યારે સમર્પણભાવ આવે ત્યારે આપણા સ્વચ્છંદના ચૂરેચૂરા થઈ જાય. ત્યારે સદ્ગુરુ ભવભ્રમણમાંથી (ઉગારી લે છે). તેમની વાણીથી નિજ ઘરના સંદેશા પ્રાપ્ત થાય છે. સમર્પણભાવ સાધનાનું પ્રથમ અને અંતિમ પગથિયું છે. સમર્પણભાવ જ વિભાવના વંટોળમાંથી બચાવી લે છે. અજ્ઞાનરૂપી અંધકારમાંથી પ્રકાશ તરફ લઈ જાય છે. ગુરુદેવના આશીર્વાદ મેળવવા જોઈશે. જીવનમાં સરળતા, હૃદયમાં નમૃતા, યોગનો સંયમ, ગુરુભક્તિથી સભર હૃદય જોઈશે. ગૌતમસ્વામી ૫૦૦ શિષ્યોના ગુરુ હોવા છતાં ભગવાન મહાવીરના શરણમાં આવી આત્મદર્શન કરવા ભગવાનનું શરણ સ્વીકાર્ય હતું. યાદ કરીએ શિવાજીને - ભિક્ષા અર્થે પધારી રહેલા રામદાસની જોળીમાં એક નાની ચબરખી મૂકી કે આજથી આ શિવાજી આપનો છે. કેવો સમર્પણભાવ ! જમાલીનો પ્રસંગ મોજુદ છે કે જેણે સ્વચ્છંદતાને રવાડે ચડી, ભગવાન મહાવીરને ગુરુ તરીકે તિલાંજલિ આપી આરાધકને બદલે વિરાધક બન્યા.

આત્માર્થી પુષ્પાબેનના ઉપ વર્ષ પૂરા થયા તે

પ્રસંગો પ.પૂ. ભાઈશ્રીનો પરમ સત્સંગ

(તા. ૧૮-૧૨-૨૦૧૩)

'આગે ભી હોગા જો ઉસકા કરમ,
યે દિન તો મનાઓંગે હર સાલ હમ.'

આ જગતમાં સાંસારિક જીવો મોજ-મજા-મસ્તી કરીને જન્મદિવસ ઉજવતાં જોવા મળે છે. જ્યારે અધ્યાત્મિક જીવો જન્મદિવસને એક ગાંઠ સમજને એને ઉકેલવાના પ્રયાસરૂપે આ દિવસની ઉજવણી કરતા હોય છે. આ એક એવી ઉજવણી હોય છે જે એમને એમના જીવનના મૂળ લક્ષ્ય પ્રત્યે એમના પુરુષાર્થને દોરે અને ટકાવી રાખે છે. આવા એક નહિ પણ બે જન્મદિવસની ઉજવણી તા. ૧૮-૧૨-૨૦૧૩ના રોજ પ.પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં એમના પુનિત અને પાવન શબ્દોથી કરવામાં આવી. બ્રહ્મનિષ વિનુભાઈનાં ધર્મપત્તી પુષ્પાબેન (તા. ૧૫-૧૨-૨૦૧૩) તથા બ્રહ્મનિષ મિનણબેનના પ્રેમાળ પતિ રોહિતભાઈ (તા. ૧૮-૧૨-૨૦૧૩)ના જન્મ દિવસની ઉજવણીની આ મંગળ કામના તેમના પરિવારના સત્યોઓ કરી હતી. આ પ્રસંગનો આશરે ૧૫૦ મુમુક્ષુઓએ પ્રથમ પેટપૂજા કરીને પ.પૂ. ભાઈશ્રીના પરમ સત્સંગનો લાભ લીધો હતો.

પ્રેમાળ એવા આપણા લાડીલા ગુરુદેવે પુષ્પાબેનને બિરદાવતાં એમના શ્રીમુખેથી આ શબ્દોની ઝરણાં કરી : 'આપણે સત્સંગના પ્રોગ્રામમાં ભેગા થયા છીએ એનું મૂળ કારણ પુષ્પાબેન. આમ તો બીજું કારણ પણ છે. (રોહિતભાઈ) પણ પુષ્પાબેન કે જેણે એના જીવનનાં ઉપ વર્ષ પૂરાં કર્યા એ નિમિત્તે એના કુટુંબીજનોને આ પ્રોગ્રામ રાખવાની ભાવના થઈ. આપણાને એકબીજાના જીવનમાંથી ઘણી પ્રેરણા મળી શકે. પુષ્પાબેન ઘણાં પુષ્પયશાળી જી, એમનો જન્મ

જે કુળમાં થયો ત્યાં જ એમને જૈન સંસ્કાર એવા મજ્યા કે જિન ભગવાનનાં દર્શન અને સેવા-પૂજા પછી જ એમનું આખા દિવસનું કામ શરૂ થાય, એવા ગાડા સંસ્કાર. કોઈ પણ સ્તવન એમને આપીએ એટલે એની ઢાળમાં અને કેવી રીતે ગાવું એ ઝ્યાલ હોય. આપણે કોઈ પણ પૂજા ભણાવવી હોય, બસ પુષ્પાબેન હોય એટલે આપણું કાર્ય સરસ રીતે ચાલે. બાળપણથી જ એમને આવા સંસ્કાર મજ્યા અને પુષ્પશાળી જીવ કે કલ્યાણજી ટોકરશી પરિવારનાં એ પુત્રવધૂ બન્યાં. આ કલ્યાણજી ટોકરશી પરિવાર પણ કેટલો આરાધના કરવાવાળો પરિવાર. દરરોજ સવારે ઘરના બધા કુટુંબના લોકો એક સાથે ભેગાં થઈને પ્રાર્થના કરે, પછી દરેક જાણએ એકબીજાને પગે લાગવાનું, એટલે નાનાએ એનાથી બધા મોટાને પગે લાગવાનું. આ કમથી એ લોકોના દિવસની શુભ શરૂઆત થાય. પુષ્પાબેને કહ્યું કે મને અમારાં માજું અને મોટાંભાભી તરફથી આ સંસ્કાર મજ્યા છે. બધો જશ એ આ બન્નેને આપે છે. આટલાં પુષ્પ તો ઘણા જીવોનાં હોઈ શકે પણ એનાથી પણ વિશેષ પુષ્પ એ કે ગુરુદેવ પૂ. બાપુજીનો જોગ થયો. ત્યારથી એમની સાચી ઉંમર શરૂ થઈ. આપણે જોઈએ છીએ કે એ સતત પોતાની આરાધના નિયમિત કરતાં હોય છે. આ સ્વાધ્યાયની અંદર એમના અમુક ગુણો આવશે જ, પણ એ નવરાં ન બેસે, એની સતત પ્રવૃત્તિ ચાલતી જ હોય. શરીરની અંદર આળસને જરાય ધૂસવા ન દે અને જે પણ કામ કરે તે એકદમ પરફેક્ટ હોય. દસ જણે કરેલાં કામ સામે પડ્યાં હોય એમાં પુષ્પાબેનનું કામ જુદું જ તરી આવે. બ્રહ્મનિષ્ઠ વિનુભાઈ અને પુષ્પાબેન બન્ને ખૂબ ભાગ્યશાળી કે બન્નેના જીવનને અધ્યાત્મનો આટલો સુંદર રંગ લાગ્યો. એમાંય વિશેષ, પાછલાં કેટલાંય વર્ષોથી પુષ્પાબેનને એમ જ થાય કે મારે ચોમાસાના ચાર મહિના સાયલામાં જ આરાધના કરવી છે. આવાં પુષ્પાબેન જેમણે

પોતાના જીવનનાં ૭૫ વર્ષ આટલાં સુંદર રીતે વીતાવ્યાં. એમની આરાધના એમના શેષ જીવનમાં એવી જોરમાં ઊપરે, એમનો પુરુષાર્થ એટલો બળવાન બને કે આ માર્ગની અંદર ખૂબ જડપથી પ્રગતિ કરી શકે. સાથે રોહિતભાઈ જેમનો પણ આજે જન્મદિવસ છે. તો તેમને પણ અંતઃકરણથી ખૂબ-ખૂબ અભિનંદન આપું છું.’

આટલું કહીને પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સૌથી અદ્ભુત વાત કહી : ‘પુષ્પાબેનને બ્રહ્મનિષ્ઠ પતિ મજ્યા અને રોહિત.... ખરેખર વિચાર કરું ત્યારે મને એમ લાગે કે આ પરિવાર કેટલો પુષ્પશાળી છે. ચાર-ચાર ભાઈઓનો પરિવાર, નગીનભાઈની સરદારી નીચે આખું જબરદસ્ત ડેવલપમેન્ટ થયું. મોટાભાઈ કહે એટલે બધું વિના વાદ-વિખવાદ સ્વીકારી લેવાનું, સહિયારી રીતે જીવન વીતાવવું. બિજનેસમાં જુદા પડ્યા છતાંય કોઈ ફરક નહીં. એટલી સુંદર રીતે આ પરિવારનું કાર્ય ચાલે છે. આવો પુષ્પશાળી પરિવાર આપણાને ખૂબ ઓછો જોવા મળે છે.’

આવા પ્રોત્સાહજનક અને પ્રેરણાદાયી શબ્દોથી બન્નોનું અભિવાદન કરીને પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘શક્તિશાળી સંકલ્પ’ એ વિષય પર ખૂબ સુંદર અને સુરેખ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. આ વિષય દરેક જીવના વ્યાવહારિક અને પારમાર્થિક જીવનને સ્પર્શે છે. જે વ્યક્તિને પોતાનું જીવન સુંદર, ઉન્નત અને અધ્યાત્મમય બનાવવું છે. પોતાની પરિસ્થિતિમાં ખૂબ જડપથી પ્રગતિ કરીને નક્કી કરેલા લક્ષને સાધવા માટે આ બળવાન વિષય છે.

દરેક જીવે આ પ્રસંગમાંથી પ્રેરણા લેવી રહી કે પ.પૂ.ભાઈશ્રીની પ્રત્યક્ષ હાજરી, એમનો પરમ સત્સંગ, એ જન્મદિવસની સૌથી અમૂલ્ય ભેટ છે, લેવા માટે અને આપવા માટે પણ. એનાથી વિશેષ બીજું કંઈ નથી. ●

‘અધ્યાત્મ ઉપનિષદ’

ગ્રંથ પ્રાગટ્ય

પ.પુ. બાપુજીના જીવનમાં ડોક્ઝિયું કરીએ તો અનેક બાબતો લક્ષણત થાય. તેમાંની એક મુખ્ય બાબત એ છે કે તેઓ આખો દિવસ કોઈ ને કોઈ ધર્મગ્રંથનું વાચન કરતા જ રહેતા અને તેથી તેમના ધર્મપત્તી પરમ આદરણીય સમરથબા અદેખાઈથી કહેતાં કે ‘આ ચોપડીઓ મારી સૌત છે.’ બાપુજીના ચારિત્ર ઘડતરમાં, પૂર્વચાર્યોએ રચેલા સત્શુતે મોટો ભાગ ભજ્યો છે. ખાસ કરીને મહાઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ રચિત જ્ઞાનસાર, અધ્યાત્મસાર અને અધ્યાત્મ ઉપનિષદનો વિશેષ ફાળો રહ્યો છે.

બાપુજી કહેતા કે અધ્યાત્મની અગોચર કેડી ઉપર જે આત્માઓ શાખરૂપી દીપક વિના દોડવા જાય છે તે ડગલે ને પગલે ઠોકર ખાય, પરમખેદને અનુભવે છે.

બાપુજીની હાજરીમાં જ્ઞાનસાર તેમજ અધ્યાત્મસારના વિશેખાર્થનું કાર્ય પરમ આદરણીય શ્રી રમણભાઈ શાહે મહદુંદાંશે પૂરું કર્યું હતું પણ અધ્યાત્મ ઉપનિષદનું કાર્ય બે દાયકાથી પણ વધુ સમય પૂર્વે પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય કીર્તિયશસૂરીશરજાએ શરૂ કર્યું હોવા છતાં તે પૂર્ણ થયું નહોતું. જે કાર્યની બહુ પ્રતીક્ષા કરવામાં આવે તેને પ્રાપ્ત કરવાની ઉત્સુકતા સવિશેષ રહે છે.

અધ્યાત્મ ઉપનિષદ અને તેના જેવા સત્શુતનું એકાગ્રતાપૂર્વકનું અવલોકન થતાં મન પવિત્ર, હદ્ય કોમળ અને બુદ્ધિ પ્રજ્ઞાશીલ બનતી હોય છે. વૈરાગ્ય ઉપશમ, શાંતિ, આંતરિક સ્થિરતા, હેય-ઉપાદેયનો વિવેક, તેમજ જડ-ચૈતન્યનું ભેદજ્ઞાન આવા ઘણા ગુણો તેથી પ્રગટે છે. પ.પુ. ભાઈશ્રીની નિશામાં આશ્રમ દ્વારા આવા ઉત્તમ ધર્મગ્રંથો પ્રગટ થતા જ રહે છે. મહોપાધ્યાયશ્રી યશોવિજયજી મહારાજ રચિત અધ્યાત્મ ઉપનિષદનું તા. ૧૩મી નવેમ્બર ૨૦૧૩

ને શુક્રવારે વાલકેશ્વર સ્થિત શ્રીપાલનગરના ઉપાશ્રયમાં વિમોચન થયું હતું. ૨૦૭ શ્લોકથી ગુંથાયેલા આ તત્ત્વપ્રધાન ગ્રંથમાં, આખોય મોક્ષમાર્ગ સ્પષ્ટ પ્રકાશિત થયો છે.

પ.પુ.આ. શ્રી વિજય કીર્તિયશસૂરી મહારાજ અને પ.પુ.ભાઈશ્રીની પવિત્ર નિશામાં તેમજ અનેક સાધુ ભગવંતો, સુશ્રાવકો, શ્રાવિકાઓ અને મુમુક્ષુની હાજરીમાં આ મંગલમય પ્રસંગ ઘણા ભાવ ઉલ્હાસ સાથે સંપન્ન થયો હતો.

આત્મિક ગ્રંથોના સંશોધક, સંપાદક, અનુવાદક તેમજ વિવેચક એવા વર્તમાન જૈન જગતના જાણીતા પ્રભાવક પ્રવચનકારશ્રી પૂ.આચાર્ય શ્રી વિજય કીર્તિયશસૂરીશરજાએ આ દળદાર ગ્રંથનો શબ્દાર્થ, શ્લોકાર્થ, ભાવાર્થ તેમજ વિશેખાર્થ કરીને સત્શુતની મંગલપ્રભાવનાના કાર્યને સંવેગ આપ્યો છે અને સદાય માટે શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ તેમજું જાણી રહેશે.

ભાઈશ્રીએ અતિ આનંદિત ભાવે હર્ષપૂર્વક આચાર્યશ્રીનો આભાર માનતાં કહ્યું હતું કે સાધકના મનમાં ઊઠતા તમામ પ્રશ્નોના જવાબ આ ધર્મગ્રંથમાંથી મળી રહેશે. એકાગ્રતાપૂર્વકનું તેનું ચિંતન-મનન સહૃદ્દુને પરમાર્થ માર્ગ ગતિશીલ થવા મદદરૂપ થશે.

ગ્રંથવિમોચન પહેલાં આચાર્યશ્રીએ તેમની સાક્ષર શૈલીમાં મંત્રમુખ કરી દે એવું સુંદર પ્રવચન આપ્યું હતું અને ત્યાર પછી કહ્યું કે જી કે જે યથાયોગ્ય રીતે ક્રિયાશીલ બને. મતિમાં રહેલો બોધ જો આચરણમાં ન મુકાયો તો તે ભારરૂપ બની જશે. સાભ્યક્ર્ષણ અને સાભ્યક્ર્ષયરિત એ બન્નેને સહચારીપણે રાખીને યોગ્ય સમન્વય સાધવાનો છે.

આ ગ્રંથમાં ચાર પ્રકારની યોગશુદ્ધિ ૧. શાખ્યોગ શુદ્ધિ, ૨. જ્ઞાન્યોગ શુદ્ધિ, ૩. ક્રિયાયોગ શુદ્ધિ અને આ ગ્રંથના પરિપાકરૂપે પ્રગટતા ૪. સાભ્ય્યોગ શુદ્ધિનું અધ્યાત્મ નિરૂપણ સર્વ નયોને સાપેક્ષ રાખીને કરવામાં આવ્યું છે.

આ ગ્રંથના પ્રગટીકરણ પાછળ ઘણો રસપ્રદ ઈતિહાસ રહેલો છે કે જે ગ્રંથની પ્રસ્તાવના વાંચતાં વિદિત થશે. અધ્યાત્મ ઉપનિષદ ગ્રંથના આરંભે, મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજ્ય મહારાજનું અંગેજમાં વિસ્તૃત જીવન વૃત્તાંત આપવામાં આવેલ છે જે બહુ પ્રેરણાદાયી છે. લંડન નિવાસી ઈલાબેન અને જ્યસુખભાઈ શાંતિલાલ મહેતા તેમજ મુંબઈ નિવાસી નિરંજનાબેન અને વરજીવનદાસ કલ્યાણજી શાહ, આ બે દંપતીએ સાથે મળીને પોતાના વડીલોના આત્મશ્રેયાર્થે આ મહાન ગ્રંથરત્નના પ્રકાશનનો લાભ લીધો છે.

વિમોચન બાદ ઉત્ક્ષિત ભાવે બધાં મુમુક્ષુઓ આત્માર્થી વજુભાઈ અને નિરંજનાબેનને ત્યાં ભાઈશ્રી સાથે ભોજન લેવા ગયા હતા અને ત્યાં ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે ઉપસ્થિત બ્રહ્મનિષ ભાઈ-બહેનોને ભાઈશ્રીએ આ ગ્રંથ ગુરુપ્રસાદ સ્વરૂપે એવી ભાવના ભાવીને ભેટ આપ્યો હતો કે ‘આ મહાગ્રંથમાં વાણિજિલા શાસ્ત્રયોગના સહારે જ્ઞાનયોગને પામી, એના સુદૃઢ પાયા ઉપર ઉત્તમ કિયાયોગને આત્મસાત્ત કરી શીદ્ધ મુક્તિદાયી એવા સાભ્યયોગને આપણે પામીએ.’ ●

આસો માસની આયંબિલની ઓળી

તારીખ ૧૦-૧૦-૨૦૧૩ થી ૧૮-૧૦-૨૦૧૩ સુધી ઉજવવામાં આવેલ આયંબિલ-ઓળી. દર વર્ષની માફિક આ વર્ષે પણ આસો માસની આયંબિલની ઓળીની હર્ષોલ્લાસપૂર્વક ઉજવણી કરવામાં આવેલ. દરરોજ સવારે ૧૦ થી ૧૨ તેમજ બપોરે ૩ થી ૫ દરમ્યાન બ્રહ્મનિષ શ્રી વિનુભાઈ દ્વારા શ્રીપાળ રાજાના રાસનું બહુ જ સુંદર અને ભાવવાહી રીતે વાંચન કરવામાં આવ્યું.

નવે-નવ દિવસ વાંચન પૂર્વે જ્ઞાનપૂજા થતી અને સાંજે પ્રતિકમણ-માળા-પૂજા પણ થતાં હતાં. સંધપૂજન-પ્રભાવના વગેરે પણ મુમુક્ષુઓ દ્વારા થયેલ હતાં. સાત મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનોએ નવે-નવ આયંબિલ કરેલ

તો અન્ય મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનોએ છૂટક છૂટક આયંબિલ કરેલ હતાં. ●

દીપોત્સવી મહોત્સવની થયેલ ઉજવણી

દર વર્ષની માફિક આ વર્ષે પણ દીપોત્સવી મહોત્સવની ઉજવણી પ.પૂ.ભાઈશ્રીની શુભ નિશામાં આનંદ અને ઉત્સાહસભર તા. ૧થી ૪ નવેમ્બર, ૨૦૧૩ દરમ્યાન કરવામાં આવેલ.

સમાધિ મરણની આરાધના માટે દરરોજ છત્રીસ માળાઓ ગણવામાં આવેલ હતી. રવિવાર ને તા. ૩-૧૧-૨૦૧૩ની રાત્રે તીર્થકર પ્રભુ મહાવીર સ્વામીના નિર્વાણ નિમિત્તે બાર વાગ્યા પહેલાં ‘ॐ હ્રિં શ્રી મહાવીરસ્વામી સર્વજ્ઞાય નમः’ ત્રણ વાર ગણ્યા બાદ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ દીપ પ્રાગટ્ય દ્વારા ૨૦૭૦ના વિકંમ સંવિનોદનને આવકારેલ. આ નૂતન વર્ષના અભિનંદન આપતાં તેઓએ મુમુક્ષુગણને આશીર્વાદ આપતાં જણાવેલ કે, અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને દૂર કરી જ્ઞાનરૂપી દિપકને પ્રગટાવવા પુરુષાર્થી થઈ પ્રગતિ સાધવા સફળતાને વરો. બાર વાગ્યા પછી ‘ॐ હ્રિં શ્રી મહાવીરસ્વામી પારગતાય નમः’ની માળા ત્રણ વખત ગણવામાં આવેલ. સોમવાર ને તા. ૪-૧૧-૨૦૧૩ના વહેલી સવારે પાંચ કલાકે નૂતન વર્ષ નિમિત્તે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના વરદ હસ્તે દહેરાસરજીના દ્વારોદ્ઘાટન બાદ શ્રી ગૌતમસ્વામી કેવળજ્ઞાની થવા નિમિત્તે ‘ॐ હ્રિં અર્હ શ્રી ગૌતમસ્વામી સર્વજ્ઞાય નમઃ’ એ માળા ત્રણ વખત ગણવામાં આવેલ.

દીપોત્સવી મહોત્સવ દરમ્યાન પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ લઘુશતાવધાની પં. મુનિશ્રી સંતબાલજી દ્વારા અનુવાદિત ‘શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર’માંથી સ્વાધ્યાય કરાવેલ જે રસપ્રદ અને માહિતીસભર બનેલ. આ પુસ્તકમાંથી પહેલાં અધ્યયનનાં ૧. વિનયશુત, ૨. પરિષહ, ૩. ચતુરંગીયનો સ્વાધ્યાય થઈ ગયેલ હોવાથી ૪. અસંસ્કૃત લીખિલ હતો. જેમાં જીવિત ચંચલ છે. કર્મનાં ફળ ભોગવવાં જ પડે છે, તેનું નિરૂપણ છે.

સ્વચ્છંદ અને પ્રમાદ જ પતનનાં કારણો છે. આ વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા બાદ નાં. ૨ ઉમાંથી સ્વાધ્યાય કરાવેલ. તેમાં કેશીમુનિ તથા ગૌતમસ્વામી વચ્ચેનો સંવાદ છે. કેશીમુનિએ જે બાર પ્રશ્નો, મહાપ્રતો-વચ્ચોમાં તફાવત (મુનિઓ માટે)- કખાયો-કર્મરૂપી જાળમાંથી મુક્તિ-વિપવેલ - સતત બાળતો અગ્નિ-મનરૂપી ઘોડો-શરીરરૂપી નાવ વગેરે અંગે પૂછેલ, તેનું સમાધાન ગૌતમસ્વામીએ કરેલ હતું. તે વિષે સ્પષ્ટતા કરી મુમુક્ષુગણે આરાધનામાં તેનો ઉપયોગ કરી કરી રીતે પ્રગતિ થાય એ સમજાવેલ હતું.

બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈ ઉપરાંત શ્રી કીર્તિભાઈ, શ્રી દુલારીબહેન, શ્રી હીરેન બોરડીયા, યાસિકા પારેખ વગેરેએ સુંદર ભક્તિ કરાવી સૌનાં હદ્ય જીતી લીધેલ હતાં. મહોત્સવમાં દેશ-વિદેશના મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો ૨૫૦ની સંખ્યામાં ઉપસ્થિત રહેલ હતા. બધા કાર્યક્રમો નૂતન સ્વાધ્યાયખંડના બેઝમેન્ટમાં થયેલ હતા.

દિવાળી નિમિત્તે ૪૦ ગામડાનાં ઉંઠો કુટુંબમાં ૧-૧ કિલો મીઠાઈનું વિતરણ કરવામાં આવેલ. આ મીઠાઈનો ખર્ચ બ્રહ્મનિષ મિનળબેન તથા બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈએ ઉપાડી લીધો હતો.

આશ્રમ તથા વિકલાંગ કેન્દ્રમાં મોટા પાયે બાંધકામ ચાલી રહ્યું છે. આ કામ કરતાં ૧૨૦ મજૂરોને દરેકને ૧-૧ કિલો મીઠાઈ આપવામાં આવેલ હતી. ●

જ્ઞાનપંચમી

તા. ૭-૧૧-૨૦૧૩ ને ગુરુવારે સ્વાધ્યાય વખતે જ્ઞાનપૂજન રાખવામાં આવેલ.

પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં જ્ઞાનપંચમીની મહત્ત્વ જણાવી. અધ્યાત્મ ઉપનિષદનો બીજો અધિકાર જ્ઞાનયોગ શુદ્ધિના ૧૫ શ્લોક લીધા હતા. આ ઉપરાંત પ.કૃ.દેવના વચ્ચનને આધારે ‘જ્ઞાન’ તથા ‘જ્ઞાની’નું સ્વરૂપ સમજાવ્યું હતું. બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈએ પડ્ય સ્પેશિયલ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો હતો.

આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર અવતરણ દિન તથા પ્રભુશ્રીના જન્મદિનની મુંબઈમાં ઉજવણી

આસો વદ-૧, તા. ૧૬-૧૦-૨૦૧૩

દાદર સ્થિત જ્યવંતભાઈ સંઘવીના ઘરમંદિરમાં રાત્રે ૭.૩૦થી ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. પ્રથમ આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રનું સમૂહ પઠન કરવામાં આવ્યું. ત્યાર બાદ પૂ.ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ. પૂ.ભાઈશ્રીએ આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રની ગાથા નં. ૫૧.

‘જે દ્રષ્ટા છે દ્રષ્ટિનો, જે જાણો છે રૂપ; અભાધ્ય અનુભવ જે રહે, તે છે જીવ સ્વરૂપ.’
લઈ અને તેનું વિવેચન કરાવેલ.

ત્યાર પછી બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈ વિ.ની ભક્તિ રાખવામાં આવેલ.

આશ્રમમાં આ શુભદિવસે સૌભાગ્યમૂત્તિમાં આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રનું પૂજન રાખવામાં આવેલ. ●

યુવા મુમુક્ષુ ડૉ. કોમલના શુભ લગ્ન નિમિત્તે

સ્વાધ્યાય-ભક્તિનો પ્રોગ્રામતા. ૧૪-૧૨-૨૦૧૩

અલકાબેન તથા જ્યેશભાઈ (ઘાટકોપર)ની સુપુત્રી ચિ. ડૉ. કોમલના શુભ લગ્ન પ્રસંગે માનવ સેવા સંઘનો હોલ, સાયન, મુંબઈ ખાતે સાંજે વિ.૦૦ થી રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યા સુધી ભોજન-સ્વાધ્યાય-ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ.

પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘અનર્ગલ આનંદ’ વિષય પર ખૂબ જ પ્રેરણાદારી સ્વાધ્યાય કરાવ્યો હતો.

ભક્તિ : બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈ, બ્રહ્મનિષ મિનળબેન તથા કોમલ, પાયલ અને અલકાબેન, કીર્તિભાઈ, દુલારીબહેન, જાનવી જૈન તથા સોહબેને કરાવી હતી. સ્વાધ્યાય-ભક્તિ પહેલાં ભોજનની સુંદર વ્યવસ્થા રાખવામાં આવેલ. ●

પ.પૂ.બાપુજીના ૧૭ મા સમાધિ દિનની

સાયલા આશ્રમમાં થયેલ ઉજવણી

માગશર સુદ ૧૦, ગુરુવાર ને તા. ૧૨-૧૨-૨૦૧૩ના રોજ પ.પૂ. બાપુજીના ૧૭મા સમાધિ દિનની ભાવપૂર્વક ઉજવણી બ્રહ્મનિષ મિનળબહેનની નિશ્રામાં કરવામાં આવેલ.

સવારે ૫.૦૦થી ૬.૦૦ ધ્યાન તેમજ ૬.૦૦ થી ૭.૦૦ આજ્ઞાભક્તિ બાદ ૮.૦૦ થી ૮.૩૦ દરમ્યાન સમૂહ ચૈત્યવંદન થયેલ. ૮.૪૫ કલાકે શ્રી મિનળબહેન, શ્રી લલિતાબહેન અને મુમુક્ષુગણની ઉપસ્થિતિમાં પ.પૂ.બાપુજીની કુટિરમાં તેઓની પ્રતિમાજી સમક્ષ આરતી-મંગળદીવો, સુતિ-છાર બદલવાની વિધિ કરવામાં આવેલ. આ વિધિ બાદ મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો તેમજ સ્ટાફ મેખર્સ દ્વારા બે-બે વક્તિઓની લાઈન ગોઠવવામાં આવેલ. સૌથી આગળ પ.પૂ.બાપુજીનું ચિત્રપટ લઈ મૌનપૂર્વક સરઘસરૂપે આશ્રમના મુખ્ય માર્ગો પર ચાલતાં સી-વિંગ થઈ બધાં પ.પૂ.બાપુજીના સમાધિ સ્થળે ગયેલ. સી-વિંગમાં બ્રહ્મનિષ શ્રી લલિતાબહેને ગહુંલી કરી સ્વાગત કરેલ. દરેકને પ્રભાવનારૂપે રૂ. ૧૦ આપેલ. સમાધિ સ્થળે સુતિ-વંદના-પુષ્પ અર્પણ દ્વારા શ્રદ્ધાંજલિ આચ્ચાદન બાદ સ્વાધ્યાયખંડમાં શ્રી મિનળબહેને સ્વરચિત પદ ગાયા બાદ પ.પૂ.બાપુજીના ગુણો નિર્લેપતા, ઉદાસીનતા, અસંગતા, નિયમિતતા, ત્યાગ-વૈરાગ્ય, સાક્ષીભાવ ઉદાહરણો સહિત સમજાવેલ. એ જ રીતે શ્રી લલિતાબહેન તથા શ્રી સુધાબહેને પોતાના પ.પૂ.બાપુજીના સાથેના પ્રસંગો-અનુભવો જણાવી તેઓને પરમ ઉપકારી જણાવેલ હતા.

બપોરના ૩.૦૦થી ૪.૦૦ દરમ્યાન શ્રી મિનળબહેને જ્ઞાનીપુરુષને કેમ ઓળખવા ? એવો

પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરી તેના પ્રત્યુત્તરરૂપે જ્ઞાનીમાં રહેલ ગુણ-લક્ષણો જણાવી પ.પૂ.બાપુજીમાં રહેલ ગુણો – નન્ત્રતા, પરમ ધૈર્ય, સાગર જેવી ગંભીરતા, હિમાલય જેવી અડોલતા, દિવ્ય સહિષ્ણુતા, સમતા વિષે પ્રકાશ પાથરેલ. શ્રી લલિતાબહેન વચ્ચામૃતજીના પત્રાંક પરર લઈ સત્પુરુષમાં પરમેશ્વર બુદ્ધિ કરવા, દૃઢ શ્રદ્ધા રાખવા જરૂરાવેલ.

રાત્રે ભક્તિ દ્વારા શ્રદ્ધાંજલિ આપેલ. સમગ્ર દિવસ પ.પૂ.બાપુજીમય બની ગયેલ હતો. ●

પ.પૂ.બાપુજીના ૧૭મા સમાધિદિને

મુંબઈમાં સ્વાધ્યાય-ભક્તિ

સ્થળ : ગાયત્રીધામ હોલ, ઘાટકોપર

સમય : રાત્રે ૮-૩૦ થી ૧૦-૦૦

સ્વાધ્યાયમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘જ્ઞાની’ વિષેનાં પ.કુ. દેવનાં વચ્ચે લઈ પ.પૂ.બાપુજીની જ્ઞાનદશા કેવી હતી તે સમજાવી. ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચ્ચામૃતમાંથી પત્ર નં. ૪૦૮ લીધો હતો.

ભક્તિ : બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈ, હીરેનભાઈ, અજ્ય સંધ્વી, કીર્તિભાઈ, દુલારીબહેને કરાવી હતી.

સારી એવી સંખ્યામાં મુમુક્ષુઓએ હાજર રહીને પોતાનો ભક્તિભાવ વ્યક્ત કરેલ. ●

—૦—૦—

મુંબઈના યુવા મુમુક્ષુઓનો સ્વાધ્યાય

તા. ૨૬-૧૦-૧૩ શનિવારે મુંબઈના યુવા મુમુક્ષુઓનો સ્વાધ્યાય ઘાટકોપર શશીભાઈ ભાલાણીને ઘેર રાત્રે ૮.૦૦ થી ૮.૩૦ રાખવામાં આવેલ. ‘આમ જ સર્ફણ થવાય.’ વિષય પર પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ઘણો જ પ્રેરણાદાયી સ્વાધ્યાય કરાવેલ. ૬૫ થી ૭૦ યુવાનોએ આ સ્વાધ્યાયનો લાભ લીધો હતો. ●

આશીર્વાદ વિકલાંગ સેન્ટર, સાયલામાં

પહેલા માળનું ઉદ્ઘાટન

૨૪ ડિસેમ્બર ૨૦૧૩, મંગળવારની સવારે 'આશીર્વાદ સેન્ટર' માટે અવષ્ણનીય, અવિસ્મરણીય અવસરનું આગમન થયું હતું. વિકલાંગ બાળકોનું ધ્યાન રાખવા, તેઓની માવજત કરવાના ઉદેશથી શિક્ષકોને કેળવણી આપવા માટેના ૧૪ રૂમોનું અને તેઓની સરળતાપૂર્વક આવન-જવન માટે સૌભ્ય રેમ્પ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે તેનું ઉત્સાહ ને ઉમંગથી ઉદ્ઘાટન થયું હતું.

ચિફ્ટ ગેસ્ટ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ રિબિન કાપીને ઉદ્ઘાટન કર્યું તે વખતે સરકારી ઉચ્ચ અધિકારીઓ તેમજ સામાજિક કાર્યકર્તાઓ હાજર હતા. જેમાં Blind People Association અમદાવાદના સંચાલક ડૉ. ભૂષણ પુનાની, વઢવાળા MLA વખાંની, રાજ્યસભા સુરેન્દ્રનગરના એમ.પી. શ્રી શંકરસિંહ વેગળ, સાયલા-લીબડીના MLA કિરીટસિંહજ રાણા, National Institute of MPowerment ના શિવકુમાર, સ્થાયી Nurologist ડૉ. રાજેન્દ્ર ત્રિવેદી, કચ્છ Comprehensive Rehabilitation Centreના અરીનંદન રાય, BPAની Project સંચાલક નલિનીબેન રાવલ, સમર્થ ટ્રસ્ટથી એકલાલભાઈ તેમજ મુખ્ય દાનદાતા રંજનબેન કામદાર તથા તેમના સુપુત્ર દિપકભાઈ કામદારનો સમાવેશ થાય છે.

ડૉ. પુનાનીએ પોતાના વક્તવ્યમાં સુંદર રીતે દર્શાવ્યું કે જે જગ્યા લોકોને છત્રધાયા આપે તે જગ્યા સંસ્થા નથી તે તો તીર્થ છે. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આ જરૂરિયાતમંદ બાળકો માટે ધરતી પર જાણે સ્વર્ગ ઉત્તર્યું છે. રાજ-સૌભાગ આશ્રમે આશીર્વાદ સેન્ટરના આ બાંધકામમાં નાની નાની વાતોને ધ્યાનમાં લઈ ખૂબ જ ચીવટપૂર્વક બાંધણી કરી છે તે આદર્શરૂપ છે. દુનિયાના દરેક માણસોને જ્યારે આ આશ્રયસ્થાનની ખબર પડશે ત્યારે જોવા-જાણવાની ઉત્કંઠા થશે કે

જ્યાં આ નાનકડા ગામમાં કેવી અદ્ભુત ને અલગ રીતે વિકલાંગતા અને ધર્મને સાથે વણી લીધાં છે.

ખૂબ કામમાંથી પણ સમય કાઢી બે-ત્રણ કલાક માટે આવેલ MLA વખાંને રાજ-સૌભાગ આશ્રમને અને તેમના કાર્યકર્તાઓને આ મહત્વપૂર્ણ કાર્ય માટે અમિનંદન આપ્યા. આ કાર્ય કુશળતાપૂર્વક કરેલ છે તેથી સંતોષ અને આનંદ વ્યક્ત કર્યો.

National Institute of MPowerment તરફથી આંખની તકલીફવાળાઓને ૧૧૮ Educational Kit આપવામાં આવી જેની એક કીટની કિંમત રૂ.૪૦૦૦/- છે.

જ્યાં ગરવા ગુરુ છે ત્યાં જીવન સાર્થક છે

જ્યાં સમર્થ સંત છે ત્યાં સ્નેહનો સરવાળો ને પ્રગતિનો ગુણાકાર છે. દૂરેદેશી, નિષ્ઠારણ કરુણાશીલ ને પરમ પ્રમોદભાવનાથી ભરપૂર એવા પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ બળવાન વચ્ચેથી સંબોધતાં કહ્યું કે કોઈપણ સંસ્થાનું બળ શિક્ષકો-કર્મચારીઓથી હોય છે અને ખાસ જરૂરિયાતવાળા માટે તો ખાસ પ્રશિક્ષણની જરૂરને ધ્યાનમાં રાખી પહેલા માળની બનાવટ થઈ છે ને અગત્યતા મુજબ સાધન-સામગ્રી પૂરી પાડી છે તે ઉદાર દીલવાળાં રંજનબેન કામદાર અને તેમના સુપુત્ર દિપકભાઈ કામદાર કરેલી આર્થિક મદદથી કાર્ય સફળ બન્યું છે.

એવું ક્યારેય નથી બન્યું કે આશીર્વાદ સેન્ટરથી બહાર નીકળતાં રાજ-સૌભાગ આશ્રમના મુમુક્ષુઓની આંખોમાંથી અશ્વની ધારા ન વહી હોય. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ અનેક એવાં બાળકોનાં દસ્તાંત આપ્યાં કે તેઓ પોતાના જ મૂત્ર ને વિષામાં કલાકો પડ્યા રહ્યા હોય, પરિવારમાં જ બોજરૂપ લાગતા હોય, જાનવરના જેવી તેઓની વર્તણૂક હોય તેવાં બાળકોને ખૂબ જ ધીરજથી તેઓનો ઉપયાર કરી જતન કર્યું છે. આશીર્વાદ સેન્ટરના શિક્ષકોના સંપ-સાથ-સહકારના ગુણથી સુખ-શાંતિ ને સમૃદ્ધ સ્થપાશે તે માનવતાનું મહાન દર્શન છે.

દેંટલ કેમ્પ (દંતયજ્ઞ)

૨૮ નવેમ્બર ૨૦૧૩ના નિર્મણાબેન કેશવલાલ સુમેરિયા (લંડન) તરફથી દંતયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ, જેનું ઉદ્ઘાટન પૂ.ભાઈશ્રીએ દીપ પ્રગતાવીને કર્યું હતું. દાંતના કુલ ૧૦૮ દર્દીઓએ આ દંતયજ્ઞનો લાભ લીધો હતો.

ડિસેમ્બર ૨૦૧૩ના શ્રીમતી પુષ્પાબેન ગિરધરલાલ મહેતાને નામે, જ્યોત્સનાબેન અને ડેલરરાય ગિરધરલાલ મહેતા (લંડન)એ દંતયજ્ઞ કરાવેલ હતો, જેમાં દાંતના કુલ ૮૧ દર્દીઓએ લાભ લીધો હતો. બ્રહ્મનિષભુપતભાઈએ દીપ પ્રગતાવી દંતયજ્ઞનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. ●

નેત્રયજ્ઞ

તા. ૨૭ નવેમ્બર-૨૦૧૩ના વિજયાબેન ગોસર, પુંજા શાહ (લંડન) તરફથી નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ. પૂ.ભાઈશ્રીએ દીપ પ્રગતાવીને નેત્રયજ્ઞનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. દાંતના યોગદાનથી આંખનાં કુલ ૩૦ ઓપરેશન કરવામાં આવેલ. ●

પૂ.ભાઈશ્રીના અમદાવાદમાં સ્વાધ્યાય-ભક્તિના પ્રોગ્રામ

તા. ૩૦-૧૧-૧ ઉના ભરતભાઈ મહેતાને ઘેર રાત્રે ૯.૩૦ થી ૧૦.૪૫ રાખવામાં આવેલ. મહેતા પરિવારનાં બહેનો તથા બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ. પૂ. ભાઈશ્રીએ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચ્ચનામૃતમાંથી પત્ર નં. ૫૮૮ સમજાવેલ.

તા. ૧-૧૨-૧ ઉના જ્યેશભાઈ જે. શાહને ઘેર સાંજે પ.૦૦ થી ૬.૦૦ સ્વાધ્યાય-ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખેલ. ઉપદેશ છાયામાંથી પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવેલ અને જ્યેશભાઈના પરિવારજનો તથા બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈએ ભક્તિ કરાવેલ. ●

પરમકૃપાળું દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજ્ઞના ૧૪૭ મા

જન્મોત્સવની ઉત્સાહસભર ઉજવણી

સંવત ૨૦૭૦ના કારતિકી પૂનમ એટલે કે, દેવદિવાળી, તા. ૧૭-૧૧-૨૦૧૩, રવિવારના રોજ પરમકૃપાળું દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજ્ઞના ૧૪૭ મા જન્મોત્સવની ઉત્સાહસભર ઉજવણી કરવામાં આવેલ હતી. આ દિવસની ઉજવણી નિમિત્તે મુંબઈથી ખાસ બ્રહ્મનિષ શ્રી મિનળબહેન પદ્ધારેલ હતાં.

સવારે ધ્યાન-આજ્ઞાભક્તિ-સમૂહ ચૈત્યવંદન બાદ ૧૦.૦૦ કલાકે પ.પૂ.ભાપુજીની કુટિર પાસેથી શણગારેલ ગાડીમાં પરમકૃપાળું દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજ્ઞની પ્રતિમા બિરાજમાન કરવામાં આવેલ. તે પહેલાં પ.પૂ.ભાપુજીની કુટિરમાં સ્થાપિત પ.કૃ.દેવની પ્રતિમાજ સમક્ષ શ્રી મિનળબહેન દ્વારા મુમુક્ષુઓની હાજરીમાં આરતી-મંગળદીવો ભાવપૂર્વક કરવામાં આવેલ.

શોભાયત્રામાં મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો દ્વારા ગરબા લેવામાં આવેલ. નાચતાં-ગાતાં બધા જ આશ્રમના વિવિધ ભાગોમાં ફર્યા બાદ ‘પ્રશાંત નિલય’ પાસે આવેલ શર્નુંજ્ય પહું સમક્ષ ત્રાણ પ્રદક્ષિણા લઈ, સમૂહ ચૈત્યવંદન કરી, સ્વાધ્યાય ખંડમાં આવી ગોઠવાયા બાદ, શ્રી મિનળબહેન દ્વારા પત્રાંક - ૬૦૮નો સ્વાધ્યાય કરાવવામાં આવેલ. પ.કૃ.દેવના ગુણો અંગે વિસ્તૃત છણાવટ કરવા ઉપરાંત મુમુક્ષુઓએ કયો બોધ ગ્રહણ કરવો જોઈએ તેનો નિર્દેશ કરેલ. સદ્ગુરુદેવના ઉપકારો દર્શાવતું પદ સમૂહમાં ગવડાવેલ હતું. સંધપૂજન પણ કરવામાં આવેલ.

આ પ્રસંગમાં બ્રહ્મનિષ શ્રી કરશનભાઈ પટેલ, ડૉ. શ્રી જીતુભાઈ નાગડા, શ્રીમતી સોહાબહેન નાગડા, શ્રી રોહિતભાઈ શાહ, શ્રી અરુણભાઈ દોશી, રાજકોટના મુમુક્ષુઓ તેમજ અન્ય સ્થળેથી આવેલ મુમુક્ષુઓ જોડાયેલ હતાં. બપોરના સ્વાધ્યાયમાં શ્રી

કરશનભાઈ પટેલે પ.કુ.દેવના પ્રેરક પ્રસંગો દ્વારા તેઓની અનન્ય શક્તિઓ વિષે પ્રકાશ પાથરેલ હતો.

આશ્રમમાં ધજા-પતાકા બાંધવામાં આવેલ તેમજ રોશની કરવામાં આવેલ હતી. •

પ.કુ. દેવના જન્મોત્સવની મુંબઈમાં ઉજવણી

ઘાટકોપર શરીરભાઈ ભાલાણીને ઘેર રાત્રે ૮.૦૦ થી ૮.૩૦ સ્વાધ્યાય-ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ.

સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘પ.કુ.દેવની અલૌકિક અસંગતા’ અધ્યાત્મ રાજ્યંદ્ર પુસ્તકમાંથી, અધ્યાત્મ ઉપનિષદના બીજા જ્ઞાનયોગ શુદ્ધિ અધિકારના શ્લોક નં. ૩૩ થી ૩૭ જ્ઞાનયોગીની નિર્લેપતા તથા શ્લોક નં. ૬૪ જ્ઞાનયોગનું ફળ - આ વિષય લઈ અને પ.કુ.દેવની કેવી અદ્ભુત દશા હતી તે જણાવ્યું.

ભક્તિ : બ્રહ્મનિષ વિકમભાઈ તથા હીરેને કરાવી. આરતી તથા મંગલદીવો કરવામાં આવેલ.

શરીરભાઈ ભાલાણી પરિવારે બુંદીના લાડુની પ્રભાવના કરેલ.

૧૫૦ થી વધુ મુમુક્ષુઓએ આ પ્રોગ્રામનો લાભ લીધો હતો. •

૩૧ ડિસેમ્બર એટલે સરવૈયું કાઢવાનો અવસર

પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રીએ કહ્યું કે, ૩૧ ડિસેમ્બર એટલે વર્ષનો અંતિમ દિન. ગયેલા વર્ષનું સરવૈયું કાઢવાનો અવસર. આપણે તો સૌ અધ્યાત્મ માર્ગના પંથીઓ છીએ. તેથી આપણે આપણા જીવનમાં સાધના માર્ગ કેટલી પ્રગતિ કરી, કેટલા દોષો થયા, તેનું સરવૈયું કાઢવાનો દિવસ. આપણા આયુષ્યનું એક અમૃત્ય વર્ષ પણ ઓછું થયું તેનું ઊંચું મંથન કરવાનું છે.

૩૧ ડિસેમ્બર એટલે આપણા આશ્રમનો સ્થાપના દિન છે. મુમુક્ષુઓ માટે તો આ દિન ખૂબ ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે અને સાથે પૂ. નગીનબાપુજીનો જન્મ-

દિન પણ છે. ૩૧ ડિસે. આપણી આરાધના શિબિરની પૂર્ણાહૃતિ પણ થઈ. આ શિબિરમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘નવધા-ભક્તિ’ દરેક સાધકના હદ્યને સ્પર્શી જાય અને ભક્તિની છોળો તરી જાય, એ રીતે સમજાવી. પ.પૂ.ભાઈશ્રીની અલૌકિક પ્રજ્ઞાને કોટિ-કોટિ વંદન.

આ દિવસે ૪ રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યે બેઝમેન્ટમાં બધા મુમુક્ષુઓ ૨૦૧૩ને વિદાય આપવા અને ૨૦૧૪ને આવકારવા ભેગા થયા. જ્યારે પ.પૂ.ભાઈશ્રી, પૂ. વિકમભાઈ, પૂ. મિનાબેન પધાર્યા, ત્યારે બહેનોએ ખૂબ ઉત્સાહપૂર્વક માથે નવધા-ભક્તિની નવ માટલીઓ લઈ, નાચતાં-કૂદતાં, ડેયામાં ભક્તિભાવ સાથે બધાનું અભિવાદન કર્યું. ત્યાર પછી સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ શરૂ થયો. આત્માર્થી શિલ્પાબેને કાર્યક્રમનું સચાલન કર્યું. સૌ પ્રથમ ભાવિકાબેને કે જેમાણે છેલ્લા છ મહિનાથી અથાગ મહેનત કરી, ગામડે-ગામડે ફરી, ગામડાની જ શાળાના બાળકો સાથે ‘બ્યસન-મુક્તિ’ એ એક અદ્ભુત નાટિકા ભજવી. ખૂબ હદ્યસ્પર્શી અભિનય સાથે અગત્યનો સંદેશો આવ્યો. આ નાટિકાને ગુજરાતના ગામડે-ગામડે રજૂ કરી, બ્યસનથી થતા ગેરલાબ અને મુક્તિથી થતા લાભો દર્શાવવામાં આવશે.

આ નાટિકા ખૂબ ખૂબ અભિનંદનને પાત્ર હતી. ત્યાર બાદ રાજ-સૌભાગ્યના ૩-૪ વર્ષના કુલડાંઓએ ટમ-ટમતા તારલા નિહાળતા એક સુંદર મજાનું નૃત્ય રજૂ કર્યું. નાની વયથી કેટલા ઉત્તમ સંસ્કારનું સિંચન નજરે પડતું હતું અને યુવા મુમુક્ષુએ ‘મુંજની ગુરુ-ભક્તિ’ નાટિકામાં ગુરુ પ્રત્યે પોતાની અતૂટ ગુરુ-ભક્તિ દર્શાવી.

ત્યાર બાદ ખૂબ જ સુંદર સમૂહ-નૃત્ય થયાં. નૈતિકા અને નિલ્પાએ ખૂબ સુંદર કથક નૃત્ય કરી બધાનાં મન જીતી લીધાં. પરમ મુમુક્ષુ કોકિલકંઠી પારુલે સુંદર ભજન ગાઈ, બધાને ભક્તિમાં ભીજવી દીધા. આ રીતે મુમુક્ષુએ પોતાના હદ્યના ગુરુ પ્રત્યેના ઉત્કૃષ્ટ ભાવ રજૂ કર્યા.

ત्यार बाद सौना लाडीला संत-शिरोमणी પ.પૂ. ભाईશ્રીએ ગત વર્ષને વિદાય આપવા અને નવા વર્ષને આવકારવા દીપ-પ્રાગટ્ય કર્યું અને સાથે શુભ-આશિષની વર્ષા વરસાવી કે, આપ સૌ અધ્યાત્મ માર્ગના પંથીઓ છો. આપ સર્વના અંતઃકરણની અંદર અધ્યાત્મ માર્ગ પ્રત્યે ખૂબ જરૂરી પ્રગતિ કરી અજ્ઞાનને દૂર કરવાની ભાવના છે. આપ સર્વની આ ભાવના તીવ્ર બને અને મારું અજ્ઞાન કેવી રીતે દૂર થાય અને દૂર કરવું જ છે. તેવી તીવ્રતાથી જીવનો પુરુષાર્થ ઉપરે અને એ પુરુષાર્થ કરતાં, તેના અંતઃકરણમાં ભક્તિ-ભાવ વધતો જ જાય, વધતો જ જાય, અને જ્ઞાનમાર્ગની આરાધનામાં વેગ આવે. આ રીતે નવા વર્ષ દરમ્યાન એક-એક મુમુક્ષુ ખૂબ જરૂરી પ્રગતિ કરતો થાય, એવી શુભ-ભાવના અંતઃકરણથી ભાવી, બધા મુમુક્ષુઓ માટે શુભેચ્છા વ્યક્ત કરું છું. આ સાથે પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘ઊ’ના મધુર ધ્વનિ સાથે નવા વર્ષને આવકાર્યું.

ઉપસ્થિતિમાં કરી. બાળકોને મીઠાઈ, કપડાનું વિતરણ કર્યું.

આશીર્વાદ તે કેર સેન્ટર, સાયલામાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીના સાનિધ્યમાં દિવાળી પર્વની ઉજવણી કરી જેમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રી, શિવ શક્તિ શ્રુપ સાયલાના પ્રમુખ, મુમુક્ષુઓ અને દાતાશ્રીના વરદ્ધ હસ્તે બાળકોને મીઠાઈ તથા ‘ગણેશ ઉત્સવ-૨૦૧૩’માં ભાગ લીધેલ બાળકોને દીવાલ ઘડિયાળનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

નેશનલ હેન્ડિકેપ ફાઈનાન્સ એન્ડ ટેવલોપમેન્ટ કોર્પોરેશન ભારત સરકાર, નવી દિલ્હી અંતર્ગત કોશલ્ય વિકાસ પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમમાં ક્ષમતા કેન્દ્ર લીબીરીમાં ૩૦ વિકલાંગ બહેનો માટે તા. ૨૧-૧૨-૨૦૧૩થી તા. ૨૧-૦૩-૨૦૧૪ સુધી સિલાઈ કોર્સ શરૂ કર્યું.

ફેફલાઈન પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત અંધજન મંડળ વખ્તાપુર, અમદાવાદથી શ્રી કૃપાબેન વેલાણી અને શ્રી સુમનબેન આવ્યાં અને સ્ટાફ મેખરોને ૧૫ દિવસ વ્યવસાયલક્ષી તાલીમમાં પેપર બેગ તથા જવેલરી કામની તાલીમ આપી. ત્યાર બાદ સ્ટાફ મેખરોએ વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ કેન્દ્રમાં બધિરાંધ અને મંદબુદ્ધિ બાળકોને તાલીમ આપી.

સ્ટાફ તાલીમ / મીટિંગ :

નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત આગામી ‘બઢતે કદમ કાર્યક્રમ’ આયોજન મીટિંગમાં શ્રી અંજનાબેન આચાર્ય તથા શ્રી સુરસંગભાઈ રાઠોડે અમદાવાદ હાજરી આપી.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત ઈવેલ્યુઅશન માટેની કામગીરી મીટિંગમાં શ્રી આર.એસ. જાદવ તથા શ્રી સુરસંગ રાઠોડે અંધજન મંડળ વખ્તાપુર, અમદાવાદ હાજરી આપી.

સેન્સ ઇન્ટરનેશનલ ઇન્ડિયા આયોજિત અભિપ્રેરણ ટીચર નેટવર્કમાં શ્રી દિપકભાઈ ચૌહાણ અને પ્રયાસ પેરન્ટ્સ નેટવર્ક મીટિંગમાં બે વાલીઓએ

શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીંબડી

ઉપાસના વિકલાંગ પુનઃવસન કેન્દ્ર - સુરેન્દ્રનગર
ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ : કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ, ક્ષમતા, ઉપાસના સેન્ટર અને ફેફલાઈન પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત ૧૨૪ બાળકો જુદી જુદી સેવાઓ મેળવી રહ્યાં છે.

સાઈડિયાટ્રિસ્ટ ડોક્ટર દ્વારા ૨૩ બાળકોને ખેંચ તેમજ અન્ય તકલીફોની તપાસ કરી દવાઓ આપી.

આશીર્વાદ, ક્ષમતા અને ઉપાસના સેન્ટરમાં નવરાત્રી પર્વની ઉજવણી પર્વની ઉજવણી દાતાશ્રીની

ક્ષમતા કેન્દ્ર-લીંબડી અને ઉપાસના સેન્ટર સુરેન્દ્રનગરમાં દિવાળી પર્વની ઉજવણી દાતાશ્રીની

અંધજન મંડળ વખ્તાપુર અમદાવાદ ભાગ લીધો.

National Conference on Rehabilitation of Persons with Multiple Disabilities Delhi માં શ્રી વિજય ચૌહાણ અને શ્રી ગીતા અડાલજાએ ભાગ લીધો.

ગુજરાત રાજ્ય માનસિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ અંતર્ગત અંધજન મંડળ દ્વારા પાંચ જિલ્લામાં માનસિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ અમલ કરવા અંધજન મંડળ બાતે મીટિંગ મળી જેમાં શ્રી આર. એસ. જાદવે હાજરી આપી અને વઠવાણ, ચોટીલામાં અમલ કરવા માટે તક મળી.

સેન્સ ઈન્ટરનેશનલ ઈન્ડિયા આયોજિત ૨- દિવસીય લીડરશિપ વર્કશૉપમાં શ્રી રાજેન્દ્ર જાદવે અંધજન મંડળ વખ્તાપુર, અમદાવાદ ભાગ લીધો.

જિલ્લા માનસિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ અંતર્ગત વઠવાણ અને ચોટીલા તાલુકાના સ્ટાફ મેભરો માનસિક બીમારી વિષેની તાલીમમાં ૨૬ ડિસેમ્બરથી અંધજન મંડળ વખ્તાપુર અમદાવાદ ગયા.

જનજાગૃતિ:

માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટેની સંકલિત સામુદ્યાધિક પુનર્વસન યોજના અંતર્ગત સિવિલ હોસ્પિટલ લીંબડી અને ઉપાસના સેન્ટર સુરેન્દ્રનગરમાં વિશ્વ માનસિક આરોગ્ય દિનની ઉજવણી કરી. જેમાં લીંબડીમાં શ્રી ડૉ. પરીખ સાહેબે (આર.એમ.ઓ.) માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓ તથા તેમના વાલીઓને માનસિક બીમારી અને તેની સારવાર વિશેની માહિતી તથા તેમને મૂંજવતા પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે ચર્ચા કરવામાં આવી.

નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત ‘બઢતે કદમ કાર્યક્રમ-૨૦૧૩’માં અંધજન મંડળ, વખ્તાપુર અમદાવાદ આયોજિત એક્ઝિબિશનમાં આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર

દ્વારા વિકલાંગ સ્કીઓ તથા બાળકો પર થતા અત્યાચાર વિષેની જનજાગૃતિ માટેનાં પોસ્ટર તથા ચિત્રો લગાવ્યાં અને વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ કેન્દ્રમાં બનાવેલ વસ્તુનું વેચાણ કર્યું તેમજ બાળકોએ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો.

નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત સાયલા તેમજ લીંબડી તાલુકામાં આશીર્વાદ સેન્ટર સાયલા, ક્ષમતા કેન્દ્ર, લીંબડી, શીયાણી, ધાંધલપુર અને પાણશીણામાં વિકલાંગ બાળકોની વાલી મીટિંગમાં કુલ 173 વાલીઓએ ભાગ લીધો તેમને શ્રી આર. એસ. જાદવ, શ્રી અંજનાબેન આચાર્ય તથા સ્ટાફ મેભરોએ નેશનલ ટ્રસ્ટ તેમજ તેની જુદી જુદી સ્કીમો વિષેની માહિતી આપી.

ખેલ મહાકુંભ:

સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ગુજરાત અને રમત ગમત અને યુવા સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિનો વિભાગ, ગુજરાત સરકાર દ્વારા ખેલ મહાકુંભ-૨૦૧૩ અંતર્ગત વિકલાંગો માટે સ્પે. ખેલ મહાકુંભ જવાહર પોલીસ પરેડ ગ્રાઉન્ડ ખાતે પ.પૂ. ભાઈશ્રી, શ્રીમતી વર્ષબેન દોશી (ધારાસભ્યશ્રી, વઠવાણ), શ્રી પન્નાબેન મામેયાસર (D.Y.S.P. Surendranagar), શ્રી દિલુભા પરમાર (સુરેન્દ્રનગર શહેર ભાજપ પ્રમુખશ્રી), શ્રી પી.કે. સિંઘવ (જિલ્લા પંચાયત સુરેન્દ્રનગર), શ્રી વિરેન્દ્રભાઈ આચાર્ય (સદસ્યશ્રી સુરેન્દ્રનગર નગરપાલિકા), શ્રી વિકમલભાઈ શાહના શુભ હસ્તે ખુલ્લો મૂકવામાં આવ્યો. એથ્લેટિક રમતોમાં ટ્રાયસિકલ રેસ, બીલચેર રેસ, ચક ફેંક, ભાલા ફેંક, ઊંચી ફૂદ, લાંબી ફૂદ, ૧૦૦ મીટર ફોડ જેવી રમતોમાં ૬૦૦ વિકલાંગ વ્યક્તિઓએ પોતાનું આગવું કૌશલ્ય દાખલ્યું હતું તેમજ કિકેટ ટુનામેન્ટમાં ૪ ટીમના ૫૬ ખેલાડીઓએ ભાગ લીધો. તેમાંથી આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્રની ટીમ વિજેતા થઈ.

ગુજરાત રાજ્ય ખેલ મહાકુંભ - ૨૦૧૩ અંતર્ગત મંદબુદ્ધિ બાળકો માટેના સ્પે. ઓલિમ્પિકમાં જિલ્લા કક્ષાએ 47 બાળકોએ ભાગ લીધો - તેમાંથી પ્રથમ નંબર મેળવેલ 5 બાળકો રાજ્ય કક્ષાએ રમવા માટે વિસનગર ભાગ લીધો.

એલ્યુટિક રમતોમાં જિલ્લા કક્ષાએ પ્રથમ નંબર મેળવેલ 55 વિકલાંગ ખેલાડીઓએ રાજ્ય કક્ષાએ અમદાવાદ ભાગ લીધો તેમજ જિલ્લા કક્ષાએ વિજેતા થયેલ ક્રિકેટ ટીમ રાજ્ય કક્ષાએ રમવા માટે પોરબંદર ભાગ લીધો.

મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પ, ફિઝિયોથેરાપી કેમ્પ

તથા નિદાન કેમ્પ:

જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અને આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પનું આયોજન આશીર્વાદમાં કરવામાં આવ્યું જેમાં જુદા જુદા નિષ્ણાતો જેવા કે આઈ સર્જન, ઓર્થોપેડિક સર્જન અને સાઇક્રોટ્રિસ્ટ દ્વારા સેવા પૂરી પાડવામાં આવી જેમાં કુલ 216 વિકલાંગ વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમાંથી 116 વ્યક્તિઓને વિકલાંગતા મુજબ મેડિકલ સર્ટિફિકેટનો લાભ મળ્યો.

શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ, લાયન્સ કલબ ઓફ ટારદેવ, મુંબઈ આયોજિત ફિઝિયોથેરાપી તથા ડાયાબીટીસ કેમ્પનું આયોજન આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટમાં કરવામાં આવ્યું. આ કેમ્પમાં 517 વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમાંથી જરૂરિયાત મુજબ 59 વ્યક્તિઓને કમરપણા, 144 વ્યક્તિઓને ઢીંચણ પછા, 4 વ્યક્તિઓને ગરદન પછા અને 204 વ્યક્તિઓને કેલ્શિયમની ગોળીઓ આપવામાં આવી તેમજ 217 વ્યક્તિઓની પોચા હડકાની તપાસ કરવામાં આવી.

સાધન સહાય કેમ્પ વડાલ જૂનાગઢ માટે વરીલ વંદના વૃદ્ધાશ્રમ વડાલમાં નિદાન કેમ્પ યોજાયો તેમાં 81 વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમાંથી જરૂરિયાત મુજબ 72 વ્યક્તિઓને જુદાં જુદાં સાધનો મંજૂર કરવામાં

આવ્યાં; જેનું આગામી જાન્યુઆરી માસમાં વિતરણ કરવામાં આવશે.

મુલાકાતીઓ :

શ્રી ગાયત્રી શક્તિપીઠ વાંકાનેર સંચાલિત વાત્સલ્ય ભવનની (મંદબુદ્ધિના બાળકો માટેની શાળા) મુલાકાત શ્રી કૃપાબેન વેલાણી, શ્રી અંજનાબેન આચાર્ય તથા શ્રી સુરસંગભાઈ રાઠોડે લીધી.

સેન્સ ઇન્ટરનેશનલ ઇન્ડિયા અંતર્ગત બધિરાંધ પ્રોજેક્ટમાં વ્યવસાયલક્ષી તાલીમમાં Miss Elezabeth Liz, Mrs. Vimlaben Thawani, Mr. Uttamkumar, Sense International U. K., India & Blind People's Ahmedabad થી આવ્યા અને તેમણે બધિરાંધ બાળકોની પ્રવૃત્તિની તેમજ સંસ્થાની શુભેચ્છા મુલાકાત લીધી.

ઉપાસના વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્ર સુરેન્દ્રનગર મોબિલિટી પાર્ક આયોજન માટે અંધજન મંડળ વચ્ચાપુર અમદાવાદથી શ્રી વિમલબેન થવાની, શ્રી મીરાબેન શાહ, શ્રી દિપાબેન જોખી તથા શ્રી જિજાબેન જોખી આવ્યાં અને શ્રી. આર. એસ. જાદવ તથા સ્ટાફ મેભારો સાથે ચર્ચા કરી.

સાંપ્રદાત એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, જૂનાગઢની મુલાકાત શ્રી આર. એસ. જાદવ, શ્રી અરુણભાઈ દોશી તથા શ્રી સુરસંગભાઈ રાઠોડે લીધી.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત મૂલ્યાંકન માટે C.B.M. Australia થી Mr. Patip Chakravarti, Miss Teresa અંધજન મંડળ અમદાવાદથી Mrs. Nandiniben Rawal, Mr. Bhatat Joshi, Mr. Jyotish Chandhari, Mr. Arindam Roi આવ્યા તેમને ધજણા અને ધાંધલપુર ગામના સ્વ-સહાય ગ્રુપ અને આર્થિક પુનર્વસન કરેલ વિકલાંગ વ્યક્તિઓની મુલાકાત લીધી તેમજ આશીર્વાદમાં સુરેન્દ્રનગર અને કચ્છ જિલ્લાના વિકલાંગ ગ્રુપ લીડરો સાથે પ્રોજેક્ટની સફળતા વિષે ચર્ચા કરવામાં આવી. ●

॥ શ્રી સદગુરુદેવાય નમઃ ॥	યોગશતક
એક બહીરાતમ તજુ, અંતરાત્મને ભજું (૨)	અમે યોગશતકને સમજાએ રે, પૂજ્ય ભાઈશ્રીના સત્સંગ દ્વારા.
પરમાત્મ પદને પૂજું, શુદ્ધાત્મ પદને પૂજું	અમે ભવસાગરને તરીએ રે, જીલી ભાઈશ્રીની સદ્ગુરુદેવાય નમઃ ॥
એક સમાધિ સુખમાં રિઝું (૨)	અમે નિશ્ચય-વ્યવહાર યોગ જાણીએ રે, વહે ભાઈશ્રીની કરુણા અપારા.
એક નિજ ઘર પામી, ગુરુઅંગને જ ગાઉં (૨)	અમે યોગના અધિકારી થઈએ રે, કરી સત્તુ પુરુષાર્થ એકધારા.
જુદા જુદા ધેર હવે ના જાઉં (૨)	અમે સામાયિક ચારિત્ર પાળીએ રે, દેખી ભાઈશ્રીનો પ્રત્યક્ષ સમભાવ.
જુદી જુદી ગતિઓમાં ના જાઉં (૨)	અમે આજ્ઞા યોગમાં રહીએ રે, ટાળી સ્વચ્છંદ ને સધણા પરભાવ.
એક આત્મ સુખ પામી, કૃપાળુદેવને નમું (૨)	અમે ગુરુ ઉપદેશ અનુસરીએ રે, ચઢીએ ઉત્તરોત્તર ગુણસ્થાન.
સંસારી સુખમાં ના રમું (૨)	અમે યોગની શુદ્ધિ કરીએ રે, પાળીએ સધળાં પ્રત વિધિ વિધાન.
જગતની વ્હાલપમાં ના રમું (૨)	અમે ચાર શરણ ઉર ધરીએ રે, કરીએ સુકૃતનું અનુમોદન.
એક નિજાનંદ પામી, ભાઈશ્રીને સ્મરું (૨)	અમે દુષ્કૃત ગર્હ આચરીએ રે, કરીએ દોપોનું ઉન્મૂલન.
પ્રાણોને તેમના ચરણે ધરું (૨)	અમે કર્મબંધ કારણોને તજાએ રે, એ છે રાગ, દ્વેષ અને અજ્ઞાન.
નોખા નોખા દેહ હવે ના ધરું (૨)	અમે ચાર ભાવનાના ભાવનથી રે, મિટાવીએ કલેશ ને દેહ અભિમાન.
એક આંતર લય પામી, ગુરુમાને પોકારું (૨)	અમે યોગદશાનું ફળ જંખીએ રે, કરીને બાપુજીને ભાવવંદના.
બાધ્ય જીવન લાગે ખારું રે (૨)	અમે મૃત્યુને જીતી લઈએ રે, બનીએ મોક્ષગામી આ જ ભવમાં.
એક તારું મુખ લાગે ઘ્યારું રે (૨)	કરીએ બાપુજીને ભાવવંદના, બનીએ મોક્ષગામી આ જ ભવમાં.
એક નિરવ શાંતિ, બાપુજીથી જડી (૨)	
ક્યારે મળી એની ખબર ના પડી (૨)	
સ્વસ્વરૂપમાં હું સરી પડી (૨)	
- પ્રેરક : બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેન	

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ - સાયલા

‘એકાંત મૌન આરાધના’

અરજી પત્રક

(શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ પ્રકલ્પમાં જોડાયેલ મુમુક્ષુ માટે જ)

નામ :	ઉંમર :		તારીખ/વર્ષ
સરનામું :		અર્પણાતા	
		અર્ધપ્રામિ	
		પૂર્ણપ્રામિ	
ફોન નં. :		ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી	

સંસાર-તાપથી દુભાયેલા ત્રાહિત દુઃખી આત્માઓનું દુઃખ જોઈ પ. પૂ. ભાઈશ્રીએ બહુ અનુકૂળ કરી ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરનું આયોજન કર્યું છે. શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણમાં જોડાયા બાદ મારો અધ્યાત્મ પુરુષાર્થ હજુ વધુ પ્રબળ, વધુ જોમવંત, ધ્યેયલક્ષી બને તે માટે આ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરમાં મારા આત્માના શૈયાર્થે મને તક આપવા નમ્ર વિનંતી છે.

આ શિબિર માટેના બધા જ નિયમો મેં વાંચ્યા છે અને તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની હું બાંધધરી આપું છું.

૧. ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની કેટલી શિબિરો ભરી છે ?

૨. હું ‘એકાંત મૌન આરાધના’ની શિબિર નં..... તા ..... થી તા. .... માટે અરજી કર્યું છું.

ગ્રુપ લીડરનું નામ : .....

ગ્રુપ લીડરનો અભિપ્રાય : .....

ગ્રુપ લીડરની સહી : .....

સાધકની સહી : .....

નોંધ : (અ) શિબિર શરૂ થવાના એક મહિના પહેલાં અરજી પત્રક ભરીને આશ્રમમાં પહોંચાડવાનું રહેશે.

(બ) ગ્રુપ લીડરના અભિપ્રાય વગરનું અરજી પત્રક અમાન્ય ગણવામાં આવશે.

(ક) શિબિરમાં પસંદગી પામેલ મુમુક્ષુઓને વહેલી તક જાણ કરવામાં આવશે.

ખાસ નોંધ : (ખ) પરદેશના તથા લાંબા કેન્દ્રો રહેતા મુમુક્ષુઓ “શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ” પ્રકલ્પમાં ન જોડાયેલ હોય તો પણ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિર માટે અરજી કરી શકશે.

(પાછળ)

‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ-પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગામે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણોની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાંઈ સુચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્સંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાપું કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો ભંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

જાન્યુઆરી - ૨૦૧૪થી જૂન- ૨૦૧૪ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
જાન્યુઆરી ૨૦૧૪	છાસઠમી શિબિર તા. ૨૨ બુધવારથી તા. ૨૬ રવિવાર સુધી	તા. ૨૨ બુધવારથી તા. ૨૬ રવિવાર સુધી
ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૪	સડસઠમી શિબિર તા. ૧૫ શનિવારથી તા. ૧૯ બુધવાર સુધી	તા. ૧૫ શનિવારથી તા. ૧૯ બુધવાર સુધી
માર્ચ ૨૦૧૪	અડસઠમી શિબિર તા. ૫ બુધવારથી તા. ૯ રવિવાર સુધી	તા. ૫ બુધવારથી તા. ૯ રવિવાર સુધી
એપ્રિલ ૨૦૧૪	ઓગષ્ટસિતેરમી શિબિર તા. ૨ બુધવારથી તા. ૬ રવીવાર સુધી	તા. ૨ બુધવારથી તા. ૬ રવિવાર સુધી
મે ૨૦૧૪	સિતેરમી શિબિર તા. ૧ ગુરુવારથી તા. ૫ સોમવાર સુધી	તા. ૧ ગુરુવારથી તા. ૫ સોમવાર સુધી
જૂન ૨૦૧૪	ઇકોતેરમી શિબિર તા. ૨૩ સોમવારથી તા. ૨૭ શુક્રવાર સુધી	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.

પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્ક્યુલ, સાયલા તથા
પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલા

ભષણતર, ગણતર અને ઘણતર - વ્યક્તિત્વના વિકાસ માટેના મુખ્ય ત્રણ પાયા છે. આ ત્રણે પાણાઓ વ્યવસ્થિત રીતે સ્વી-શિક્ષણ દ્વારા દીકરીઓમાં સ્થપાય એવી પ.પૂ.બાપુજીની ઈચ્છા હતી. તેને ચરિતાર્થ કરવા માટે પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ શ્રી સાયલા ગામે ઈ.સ. ૨૦૦૦માં પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્ક્યુલની સ્થાપના કરી. ૪૦ બાળાઓથી શરૂ થયેલી શાળા આજે ઉત્તર બાળાઓ માટે કેળવણીનું ધામ બની ગયેલ છે.

ઉપરોક્ત બાળાઓને વધુ ઉચ્ચ શિક્ષણ મળે એ હેતુથી પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ પરમ કરુણા કરી ઈ.સ. ૨૦૦૮થી સાયલા ખાતે પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજની સ્થાપના કરેલ છે. ફક્ત ૧૨ કન્યાઓથી શરૂ થયેલ આ કોલેજમાં આજે ૨૦૫ કન્યાઓ તેમની કારકિર્દી ઘરી રહી રહેલ છે.

પૂ. મા. વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્ક્યુલ, સાયલાની બાળાઓને દટક લેવાની યોજના ચાલી રહેલ છે. તેમાં ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ દરમિયાન ડિસેમ્બર ૨૦૧૩ સુધી દેશ-પરદેશથી આવેલ અનુદાને અત્યાર સુધીના તમામ રેકોઈ તોરી નાખેલ છે. શાળામાં અભ્યાસ કરતી ઉત્તર બાળાઓ પૈકી તમામે તમામને (૧૦૦%) દટક લઈને ગૌરવવંતા દાનાશ્રીએ શાળાને પ્રતિષ્ઠિત કરેલ છે. જેની વિગત દેશ પ્રમાણે આ મુજબ છે.

પૂ.લા.મા.વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્ક્યુલ (કુલ બાળાઓ = ૩૮૨)	સાયલા	પૂ.લા.મા. વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ (કુલ કન્યાઓ = ૨૦૫)		
દાતાશ્રીઓ	દટક બાળાઓ	દેશ	દાતાશ્રીઓ	દટક બાળાઓ
૭૫	૧૮૭	ભારત	૩૮	૬૨
૩૨	૧૨૫	યુ.કે.	૧૧	૪૫
૪	૩૭	યુ.એ.ઈ.	૫	૫૦
૫	૮	યુ.એસ.એ.	૨	૧૧
૧	૧૦	કેન્યા	૩	૩
૧૧૯	૩૮૨	મલયેશીયા	૨	૧૩
૧૧૯	૩૮૨	કુલ	૬૧	૧૮૪

તેવી જ રીતે પૂ. લાડકંદ માણેકંદ વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, સાયલાની કન્યાઓને દટક લેવાની યોજનામાં પણ ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ દરમિયાન ડિસેમ્બર ૨૦૧૩ સુધીમાં આવેલ અનુદાનથી ૨૦૫ પૈકી ૧૮૪ કન્યાઓને વિવિધ દેશોના દાતાશ્રીઓએ દટક લીધેલ છે. જેની વિગત દેશ પ્રમાણે ઉપર મુજબ છે.

ગયા વર્ષે પરદેશના એક દાતાશ્રીએ શાળાની દટક લીધેલી દીકરીને તેણે લખેલ પત્રના જવાબમાં જણાવ્યું કે ‘અમને આનંદ એ વાતનો થાય છે કે આપનું ઈજનેર બનવાનું સ્વખન છે. કાંઈ પણ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવા માટે પહેલાં ધ્યેય નક્કી કરવું જરૂરી છે. મોટા ભાગની વ્યક્તિ જીવનમાં વિશેષ નથી પામી શકતી કારણ કે તેમનું ધ્યેય નક્કી નથી હોતું.’ આ ઉપરાંત કન્યા કેળવણીના આ ઉમદા કાર્યમાં સહભાગી કરવા બદલ તેમજો પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા તેમની ટીમનો આભાર વ્યક્ત કરેલ છે.

વધુમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ માટે કન્યા દટક લેવા માટે અનુદાનની રકમ જાન્યુ-૧૪ થી સ્વીકારવાનું શરૂ કરી દીધેલ છે. અનુદાનની રકમ શાળાની બાળાઓ માટે રૂ.૪,૦૦૦/- પ્રતિ બાળ અને કોલેજની કન્યાઓ માટે રૂ.૬,૦૦૦/- પ્રતિ કન્યા રાખેલ છે, જે સર્વે મુખુખ્યું અને દાતાશ્રીઓએ ધ્યાનમાં લેવા વિનંતી છે.

સંસ્થા સર્વે ભાયશાળી દાતાશ્રીઓનો હાઈક આભાર માને છે. આ આભારે વધુ માહિતી માટે :

શ્રી જયસુખભાઈ મહેતા, લંડન - +૪૪૭૮૩૦૨૮૪૦૬૦ E-mail : jaysukhmehta@googlemail.com
શ્રી પ્રદીપભાઈ પારેખ, વડોદરા - +૯૧૯૮૦૮૮૨૧૩૫૫ E-mail : pradipbgb5555@gmail.com

હવે પછીના સંસ્થાના કાર્યક્રમોની સૂચિ

૧. જાન્યુઆરી-૨૦૧૪ની ધર્મયાત્રા – તા. ઉ થી ૧૦ જાન્યુઆરી-૨૦૧૪, શુક્રવારથી શુક્રવાર ઉવસગહરં પાર્થનાથ તીર્થ, રાયપુર દુર્ગ વચ્ચે આવેલ તીર્થો, બાંધવગઢનું જંગલ, જબલપુર અને તેની આસપાસના જેન તીર્થો તથા ભેડાઘાટની સફર
૨. પૂ. બાપુજીનો જન્મદિવસ તથા જિજનાલય અને આશ્રમની વર્ષગાંઠ
૩. ચૈત્રમાસની આયંબિલની ઓળી
૪. મહાવીર જયંતી
૫. પ.કુ.દેવનો દેહવિલય દિન – ફાગણ સુદ ૧, ૨, ૩ (ગ્રીજનો ક્ષય છે) તા. ૨-૩-૪ માર્ચ, ૨૦૧૪ રવિવાર-સોમવાર-મંગળવાર
૬. પૂ. સૌભાગ્યભાઈનો દેહવિલય દિન – ચૈત્ર સુદ ૮ થી ૧૫ (બે દશમ છે.) તા. ૭થી ૧૫ એપ્રિલ, ૨૦૧૪
૭. ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ – ચૈત્ર સુદ-૧૩, તા. ૧૩ એપ્રિલ ૨૦૧૪ રવિવાર
૮. પર્યુષણ મહાપર્વ – ચૈત્ર વદ ૫, તા. ૨૦ એપ્રિલ ૨૦૧૪ રવિવાર
૯. પૂર્ણિમા મહોત્સવ – ચૈત્ર વદ ૧૦, તા. ૨૨ જૂન ૨૦૧૪ રવિવાર
૧૦. અધાર સુદ ૧૪ થી અધાર વદ ૧, તા. ૧૧-૧૨-૧૩ જુલાઈ ૨૦૧૪ શુક્રવાર-શનિવાર અને રવિવાર.
૧૧. શ્રાવદ વદ ૧૨થી ભાદરવા સુદ ૪, તા. ૨૨ થી ૨૮ ઓગષ્ટ ૨૦૧૪ શુક્રવારથી શુક્રવાર

BOOK-POST
PRINTED MATTER

૧૦,

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
On National Highway No. 8-A,
Sobhag para, SAYILA - 363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Telefax : 02755-280791

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”